

1925, Česko (Strážnice), pap., XXVIII + 993 (recte: 1035) pp., 46,5 x 31 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* vpravo nahoře paginýrkou, dovedená do p. 990. Původní razítková *paginace* nezapočítala strany s oborovým členěním a další vevázané listy, které jsou nahoře částečně seříznuty. Ostatní strany na začátku a na konci, včetně vevázaných a původně nezapočítaných, označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Mnoho stran prázdných. Jednotlivé strany předtištěny do tabulkového formátu, úvodní pak v tištěných ozdobných rámcích. — *Písmo*: Rukopis zapsala jediná písařská ruka (Leopold Nopp), a to německou novogotickou kurzívou, latinská slova humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní polokožená vazba se zlacenou ořízkou a zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě s nápisem: "*Katalog der gräflichen Chorinski'schen Schloss Bibliothek zu Veselí a. M.*" Má dvě přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do *paginace*. Vazba značně poškozená, přední deska uvolněná z vazby.

**Leopold Nopp: "Katalog der gräflichen Chorinski
'schen Schloss Bibliothek zu Veselí a. M."**

VII-XXII	"Einleitung. Das Buch ist ein Zeitdenkmal unzertrennlich mit den Wandlungen des Geschmackes und der Kulturanschauung derjenigen, welche den Grund zur Büchersammlung gelegt haben, innig verbunden ..." x "... dass die Veselíer Schloss Bibliothek zu den reichsten und schönsten Privatbibliotheken Mähren gezählt werden darf. Strážnitz, 15. September 1925. Leopold Nopp m.p."
XXIII	"Seitenindex"
1-958	[Katalog]
981–984	"Verzeichnis derjenigen Bücher und Manuscripte, welche der Unterzeichnete zu Folge Auftragsschreibens eines hohen Mähr. ständischen Landesausschlusses vom 7. Mai 1858 Zahl 1779 in der

gräflichen Chorinskyschen Bibliothek zu Seletitz in Mähren gefunden, untersucht und als Beitrag für die Geschichte Mährens separiert hat. Schloss Selletitz, den 11., 12., 13. September 1858Mauritz Trapp m.p."

988 "Vorgang beim Katalogisieren eines neuen Werkes ..."

990 "Verzeichn[i]s der im Katalog vorkommenden "Druckort". Namen in deutscher Übersetzung ..."

Rukopisný katalog zámecké knihovny Chorinských ve Veselí nad Moravou z roku 1925. Na tištěném titulním listu: *"Im Jahre 1925 wurde die Bibliothek neu eingerichtet und dieser Katalog verfasst von Inspektor Leopold Nopp, gräflichen Magnis'schen Archivar zu Strážnitz"*. Leopold Nopp byl školním inspektorem a archivářem velkostatkářů. Bližší údaje o něm viz na různých místech: *Státní archiv v Brně. Průvodce po archivních fondech 2*. Praha 1964 a *Státní archiv v Brně. Průvodce po archivních fondech 3*. Praha 1966. Nopp nebyl školený knihovník a jeho údaje nejsou vždy zcela spolehlivé. Nerozepisuje např. jednotlivá díla v početných konvolutech a jména i názvy uvádí někdy zkomoleně. V předmluvě katalogu přináší stručné dějiny rodů hrabat Walldorfů a Chorinských (asi od poloviny 18. století) i dějiny jejich knihoven, které po vymření Walldorfů roku 1796 splynuly. V roce 1925 měla sloučená knihovna zhruba 7.500 děl a téměř 12.000 svazků. Záznamy knih jsou v katalogu roztříděny do 16 oborových skupin a v nich abecedně podle autorů, resp. podle názvů. Uvedena jsou jména autorů (často jen příjmením nebo omylem jen rodným jménem), názvy knih, místa vydání, nakladatelé, resp. tiskaři a rok vydání.

2.

CH 2

1714-1720, Česko, konvolut, pap., MS: I + 279 ff. + 6 vložených listů, 40 x 27 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. Mnoho folií prázdných. Mezi ff. 274 a 275 a 277 a 278 vloženo 6 listů patřících původně do jednoho celku popsaných stejnou písařskou rukou, která je odlišná od písařů, kteří se podíleli na hlavním textu. — *Písmo*: Na rukopise se podílely celkem čtyři písařské ruce, všechny píší německou novogotickou kurzívou, latinská slova humanistickou polokurzívou. Poznámky se nachází také na listech in margine a mezi řádky tisku. Písařská ruka A zapsala většinu folií vyjma níže uvedených, na nichž se podílely ostatní tři ruce B, C, D. Písařská ruka B se podílela na ff. 2r-4r, 7v-8r, 10v, 11v-15r, 16r, 17r,

20r-20v, 21v-23r, 24v, 26r, 28v, 29v, 32v-33r, 40v-41r, 42r, 44r, 45v, 47v-48r, 144v, 147r, 148r-148v, 151r, 156r-156v, 158r-159r, 161r, 162v-164r, 168r, 169v a 170v . Tato písařská ruka se podílela rovněž na rukopisech CH 9 (písařská ruka B), CH 10 (písařská ruka A) a CH 11 (písařská ruka C). Písařská ruka C zapsala poznámku k roku 1720 na f. 186v . Písařská ruka D popsal jen f. 42v . — *Vazba*: Původní pergamenová vazba o pěti vazech se zbytky tkanic, lepenkové desky, hřbet sekundárně potažen hovězinou s otřelou zlacenou slepotiskovou výzdobou, nahoře nalepený papírový štítek s nápisem: "*Königliche Tribunals Tax Ordnung*". Dole na papírovém štítku vyraženo pořadové číslo: "*N. 177*". Nahoře na hřbetě nalepen papírový štítek s číslem "*10*". Má jednu přední předsádku, která je započítána do foliace. Hřbet značně poškozený, ff. I, 3, 4 uvolněna z vazby. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přidešti mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. 177*".

**"Ferdinandi II. Verneuerte Landes-Ordnung
deroselben Erb-Marggraultums Mähren. " [Mit
handschriftlichen Zusätzen und Bemerkungen
aus der Verneuerten Landesordnung deroselben
Erbkönigreichs Böhmen, aus den Declaratorien und
Novellen Ferdinandi III. und aus späteren Reskripten]**

MS

2r-260r   "**Königliche Tribunals Taxordnung. Anno 1640 1. Octobris
transmittit sua Majestas certam taxam Regio Tribunali ... "** x
"... damit sie im Land hin und her nicht vagirn[f. 255v tisku:] ...
NB. Böhmsche Landesordnung ist datirt Wien den 10. Mai 1627 und
gedruckt mit sambt den Declaratorien den 1. Februarii 1640"

Německé poznámky a doplňky čerpající z českého Obnoveného zřízení zemského, Deklaratorií a Novel Ferdinanda III. a z pozdějších reskriptů. Rozřezané listy uvedeného tisku byly vevázány mezi prázdné listy rukopisu mnohem většího formátu. Doplňky se nachází nejen na volných stranách, ale často i na prázdných okrajích tištěných listů a jsou dovedeny do roku 1720 (f. 186v). Odkazováno je mj. na díla Jana Hendricha Proškovského z Krohensteina, Jana Jakuba Weingartena a na Koldínova *Práva městská Království českého*.

TISK

- (1) Der Römischen kaiserlichen auch zu Hungarn und Böheimb, etc. königlichen Majestät Ferdinandi II. Verneuerte Landes-Ordnung deroelben Erb-Marggrafftums Mähren. (Gedruckt zu Brünn, bei Johann Frantz [Svoboda] . Und zu finden bei Georg Lehmann , Buchhandler auf den Landhauß, 1714) [6], CCLV, [16] ff.

3.

CH 3

post 1767, pap., II + 1001 (recte: 1036) pp., 37,5 x 22 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře, nezapočítává prázdné strany. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře, při katalogizaci dopočítány prázdné strany. Pp. II, 12bis-12ter, 287bis-287quater prázdné. *Chyba* v původní *paginaci*, po p. 288 začíná znovu p. 259 a pokračuje až do konce. — *Kolace*: Jednotlivé složky označeny ve formě: 1-82 vlevo dole i nahoře tužkou a inkoustem na začátku každé složky, které jsou navíc provázány reklamantami na řadě míst. Rukopis je složený z převážně šesti až desetilistových složek různého papíru i formátu. Na konci přivázáno 13 tištěných složených plánů pro šikování jednotek. Psáno pouze po pravé polovině strany. — *Písmo*: Na rukopise se podílelo několik písářských rukou (každá složka psána jiným písářem), všechny píší německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba o třech vazech s tlačnými rámci na deskách z lepenky. Kůže zadní desky prodloužena přes ořízku a založena za přední desku. Na přední desce dole nalepen papírový štítek s nápisem tužkou: "*Krieg. 32*". Nahoře na hřbetě nalepen papírový štítek s číslem "*10*". Má jednu zadní předsádku, která je započítána do *paginace*. Hřbet mírně poškozený.

"Exercitium für die sämtliche kaiserliche königliche Cavallerie"

- 1–996 "Erster Abschnitt. Stell– und Abteilung. Ein sonsten aus 7. Esquadrons bestandenes Regiment ist nunmero in 6 Esquadrons und 3 Divisions, jede Division zu 2 Esquadrons eingeteilet ..." x "... dann die Ober– und Unter–Officers am ihr Bestimort einrucken"
- 997–999 "Register"

Jde pravděpodobně o opis některého tištěného "Reglementu", vojenského řádu, které vycházely pro císařské jezdecko pod různými názvy až do 19. století. Rukopis obsahuje podle rejstříku čtyři hlavní oddíly: 1. "*Stell- und Abteilung*". 2. "*Exercitium. Mit dem Degen, Estandarte, Gewör*". 3. "*Chargierungen ... zu Fuss ... und zu Pferd ...*" 4. "*Evolutiones. Das rechts umkehren zu 3. und 4. ren Schwenkungen ...*" Text psán a zpravidla i kolacionován stejnou osobou, někdy se však osoba kolátorova od písaře liší. Jednotlivé složky tedy přináší jména různých osob z většinou konkrétně jmenovaných pluků v Rakousku, Uhrách, našich zemích, v Itálii i v Německu. Datace podle rytmistra Ladislava Kosztolányiho de Nemes-Kosztolány (1739-1806, p. 267), který podle Wurzbach, C. von: *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich* 13, Wien 1865, s. 35-36 dosáhl této hodnosti roku 1767.

4.

CH 4

post 1768, Sasko?, pap., I + 97 ff., 35 x 21 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře po pěti a deseti do konce rukopisu. Ff. Ir-Iv, 4v 78v–80v, 94r–97v prázdná. Psáno jen na jedné polovině stran. — *Písmo*: Rukopis zapsala německou novogotickou kurzívou jediná písařská ruka, latinská slova humanistickou polokurzívou. Srv. CH 7. — *Vazba*: Stříkaná papírová vazba, na přední desce dole nalepený papírový štítek s nápisem tužkou: "*Nat. 38*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. — Mezi ff. 96 a 97 vlepená složená příloha: "*Mineralogisches Lehrgebäude*".

[Mineralogie]

1r-78r	"Erste Haupt Abteilung. Flüssige Mineralien. Fluida. Anmerkung. Das Wasser ist allen 3 Natur Reichen eigen ... " x "... 10. Tophus. Tofus. Porus. Stalachites. Cristallförmiger Sinter"
81r–93v	"Register"

Rukopis obsahuje systematický přehled a popis minerálů. Písař hovoří několikrát v první osobě, je tedy asi autorem, který o sobě prozrazuje, že měl vazbu na Freiberg a okolí. Dá se předpokládat (viz též rukopis CH 7), že patřil mezi členy profesorského sboru proslulé báňské akademie (Bergakademie) ve Freibergu a byl pravděpodobně i profesionálním sběratelem. Uvádí i některá naleziště v našich zemích, např. Ratibořice, Horní Blatnou (Platte), Karlovy Vary a Banskou Štiavnicu, ale také naleziště v Uhrách a na Sibiři. Jediné datum v textu je rok 1768 uvedený v souvislosti s nálezem akvamarinu v Eibenstocku (f. 67v). Srv. některé

důležitější výroky - f. 30r: *"Graue Wismut Ocher ... Ich habe diese Art vor 3 Jahren zuerst in Joh. Georg Stadt bemerkt"*; f. 33r: *"An vielen Stufen, so sich in hiesigen academischen Cabinet befunden, zeige ich ... den Ubergang ... in die Blei-Glänze"*; f. 34r: *"In den hiesigen academischen Cabinet kann ich in einer Stufe grüne, gelbe und blaue Eisen Erde zugleich zeigen"*; f. 38r: *"In den hiesigen Freybergischen und Altenbergischen Gegenden ..."*; f. 38v: *"Ich habe in Sächsischen Gebirgen ... Shörl ... gefunden"*.

5.

CH 5

XVIII¹, Česko, pap., 44 ff., 34,5 x 21,5 cm, vaz. soudobá

Moderní *paginace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. Ff. 1v a 42v-44v prázdná. Rukopis je značně poškozen nánosem bahna. — *Písmo*: Rukopis zapsala německou novogotickou kurzívou jediná písařská ruka, latinská slova humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o 4 vazech, lepenkové desky potažené hovězinou s vybledlým zlaceným ornamentálním slepotiskem na deskách, jako supralibros na přední desce císařský orel, na zadní český lev ve skoku. Dolní část hřbetu natřena červenou barvou, signatura nečitelná. Má jednu zadní předsádku, která je započítána do foliace. Hřbet značně poškozený.

[Instruction für das königliche Appellationsgericht]

1r-42r

"Abschrift der Römischen kaiserlichen auch zu Hungarn und Böhmeim königlichen Majestät Ferdinandi tertii ... dero löblichen königlichen Appellations Collegio neuerteilten Instruction, so datirt Lintz den 26. Novembris anno 1644"

[f. 2r:] Ferdinand der Dritte ... Nachdem wir im Notdurft befunden, unserer königlichen Appellation Fundation und derer ziemlich alte Instruction ... [f. 4r:] Ferdinand der Dritte ... Instruction und Ordnung, nach welcher sich ins künfftig unsere königliche Appellations Cammer ... zu verhalten hat ... [f. 40r:] Taxa ... vor das königliche Appellation Gericht allergnädigst aussgesetzt als nemblich ... [f. 41r:] Ferien ... bei dero königlichen Appellation Cammer auf dero königlichen Residenz und Prager Schloss aussgesetzt haben ..." x "... Wornach

sich nun männiglich zu richten. Decretum per imperatorium regiamque majestatem in Consilio Bohemico Lintzii die 26. mensis Novembris anno Domini 1644 ..."

Jedná se pravděpodobně o opis tisku. Část instrukce (čl. 19-24) vydal Jan Jakub Weingarten: *Codex Ferdinando-Leopoldinus, worinnen alle ... gesammelt- und von anno 1600 bis aufs 1701 ... Declaratorien, Rescripten, ... Patenten und Decreten, etwelche Extracten der Landtäg-Schlüssen, königliche instructiones, privilegia, Landes-Ordnungen, Erb-Vereinigungen mit der Cron Böhemb und Novellen de anno 1640 ... zu finden seind ...* Gedruckt zu Prag, ... bei Carl Ferdinand Arnolt von Dobrowslawina ..., 1701, s. 57-59. Viz Zibrť: Bibliografie II, č. 709. Obsah instrukce podrobně rozebírá Joseph Kajetan von Auersperg: *Geschichte des königlichen böhmischen Appellationsgerichtes*. Prag 1805, s. 28nn.

6.

CH 6

1817, Rakousko (Wien), perg., II + 54 ff., 33 x 26,5 cm, vaz. soudobá

Moderní *paginace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře, při katalogizaci dopočítány prázdné papírové strany na začátku a na konci. Ff. Ir-IIv, 52v-54r prázdná. Textové *zrcadlo* orámováno jednolinkou provedenou tužkou, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Rukopis zapsala německou novogotickou kurzívou jediná písařská ruka, latinská slova humanistickou polokurzívou, na titulním listě ornamentálně provedená novogotická majuskula a fraktura, na ff. 2r-3v a 49r-51v použita německá novogotická polokurzíva. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba se zčernalým zlaceným ornamentálním slepotiskem na deskách, jako supralibros císařský orel, v deskách a v listech dva otvory pro přivěšení pečeti. Pečeť chybí, zbytky 4 tkanic. Má dvě přední (f. I-II) a dvě zadní (f. 53-54) předsádky papírové. — Ff. 1r-2r v perokresebné ornamentální borduře. Vlevo nahoře porůznu v celém rukopise dvě razítka s opisem: "*W. 10 Gulden*" a "*K. K. Oester. Controlstempel*".

"Fideicommiss-Instrument"

1r-51v   "Wir Franz der Erste von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich ... etc. bekennen oeffentlich mit diesem Briefe ... dass wir das alleruntertänigste Ansuchen des Franz Cajetan Grafen von Chorinsky ... das von seinem

verstorbenen Vater Franz Johann Grafen von Chorinsky ... gestiftete Geldfideikomiss von zweimal hundert tausend Gulden auf viermal hundert tausend Gulden vergrössern zu dürfen, gegen Beistimmung aller Interessenten gnädigst zu genehmigen befunden haben ... [f. 3r:] So haben wir dieses Instrument, wie solches in dem hiernächst folgenden Absatze wörtlich eingeschaltet ist, seinem ganzen Inhalte nach allergnädigst gutgeheissen und bestätigt. Fidei Commiss-Instrument ... " x [f. 51r:] " Der gegeben ist in ... Wien den neun und zwanzigsten Monatstag Mai ... im achtzehnhundert und siebenzehnten unserer Reiche im sechs und zwanzigsten Jahre ..."

Originální diplom císaře Františka I. pro Františka Kajetána Chorinského vydaný ve Vídni dne 29. května 1817.

7.

CH 7

XVIII², Sasko?, pap., IV + 256 pp., 33 x 21 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře dovedená do p. 246. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře, při katalogizaci dopočítány prázdné strany na začátku a na konci. Pp.I-IV, 247-256 prázdné. Textové *zrcadlo* zprava ohraničeno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Rukopis zapsala německou novogotickou kurzívou jediná písařská ruka, latinská slova humanistickou polokurzívou. Stejná písařská ruka v poznámkách in margine. Srv. též CH 4. — *Vazba*: Stříkaná papírová vazba s červenou stříkanou ořízkou, na přední desce dole nalepený papírový štítek s nápisem tužkou: "*Lehr. 2*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do *paginace*. — *Výzdoba*: Četné kolorované nákresy v textu.

"Von der Hydrostatik"

1-246

"Vor allen Dingen wollen wir dahin bedacht sein, uns von dieser Wissenschaft einen deutlichen Begriff zu wege zu bringen. Wir wissen aus der Einleitung in die Mechanik ... " x "... man sich durch Versuche

überzeugen könne, welches auch mehrenteils geschehen ist. Ende der Hydrostatik"

Jedná se o přednášky pravděpodobně některého z profesorů slavné Bergakademie ve Freibergu. Písař se několikrát zmiňuje i o svých přednáškách z mechaniky, takže zřejmě přednášel více předmětů - srv. rukopis CH 4, který je psán stejnou písařskou rukou a pojednává o mineralogii. V textu přednášející probírá látku na základě tištěného díla jiného nejmenovaného autora. Mohl jím být snad některý z častěji citovaných autorů v textu a in margine: Petrus van Musschenbroek (holandský fyzik a matematik, 1692-1761), Jean-Antoine Nollet (francouzský fyzik, 1700-1770) nebo petrohradští profesori Georg Wolfgang Krafft (1701-1754) či Josias Weitbrecht (1702-1747). Mezi dalšími autory jsou uvedeni: Roger Cotes (britský matematik, 1682-1716), Willem Jacob's Gravesande (holandský matematik, 1688-1742), Johann Ernst Zeiher (německý profesor matematiky a mechaniky, 1725-1784), Gottfried Einsporn (německý lékař, činný 1747-1751) a Christian von Wolff (německý filozof a matematik, 1679-1754).

8.

CH 8

c. 1721, Česko, pap., III + 652 ff., 31,5 x 19,5 cm, vaz. mladší

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře po pěti a deseti do konce rukopisu. Mnoho folií prázdných. Poškozeno vlhkem, zejména v dolní části, titulní list zčásti utržen, při restaurování nově podlepen papírem, stejně jako ff. 2 a 644-650. Folia zprava i zleva ohraničena slepou jednolinkou. — *Písmo*: Rukopis zapsala německou novogotickou kurzívou jediná písařská ruka, latinská slova humanistickou polokurzívou. Srv. též písařskou ruku A u CH 9, která je s ní identická. — *Vazba*: Kožená vazba o 4 vazech, lepenkové desky potažené hovězínou, hřbet nový, restaurovaný v roce 1955 z teletiny, nové tkanice. Má tři přední a dvě zadní nové předsádky, které jsou započítány do foliace.

**"Index seu Extractus alphabeticus deren kaiserlichen
Declaratorien, Novellen, Pragmaticen, Rescripten etc.,
der Böhmischen und Mährischen Landesordnung,
Landtagsschlüssen etc. ///"**

1r, 2r-650r

**" Abgebrenter vide Brandschaden. Abt, Abtei, vide Closter, Wahl,
Visitatio. Denen Abten und Praelaten solle von Ambt der Titul**

würdig- in Gott andächtiger Herr gegeben werden. 1659 7. Januarii ..." x "... Eisen. Eisen und dergleichen Failschaften, so kein burgerliches Gewerb sein, solle in königlichen Städten zu verkaufen nicht geweigert werden. 1662. 1. Augusti"

Titul na f. 1r.

Jedná se o abecední věcný i jmenný rejstřík, v němž jsou excerpovány také četné právnické spisy, zejména Jana Jakuba Weingartena. Nejmladší zápis k roku 1721 (f. 308v). Srv. CH 9, CH 10 a CH 11. Chybí patrně jen jeden poslední svazek.

9.

CH 9

c. 1724, Česko, pap., III + 567 ff., 31,5 x 19,5 cm, vaz. mladší

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře po pěti a deseti do konce rukopisu. Mnoho folií prázdných. Částečně poškozeno vlhkem, zejména v dolní části, ff. 1, 2 a 10 při restaurování nově podlepena papírem. Folia zprava i zleva ohraničena slepou jednolinkou. — *Písmo*: Písařská ruka A zapsala ff. 1r-131r a 282r-433v německou novogotickou kurzívou, latinská slova humanistickou polokurzívou. Tato ruka je identická s rukou, která napsala rukopis CH 8. Písařská ruka B se uplatnila na ff. 134r-277v a 436r-560v, latinská slova humanistickou polokurzívou. Tato písařská ruka se podílela rovněž na rukopisech CH 2 (písařská ruka B), CH 10 (písařská ruka A) a CH 11 (písařská ruka C). — *Vazba*: Kožená vazba o 4 vazech, lepenkové desky potažené hovězinou s tlačnými rámci, hřbet nový, restaurovaný v roce 1955 z teletiny, nové tkanice. Má tři přední a tři zadní nové předsádky, které jsou započítány do foliace.

**[Index seu Extractus alphabeticus deren kaiserlichen
Declaratorien, Novellen, Pragmaticen, Rescripten etc.,
der Böhmischen und Mährischen Landesordnung,
Landtagsschlüssen etc.]**

1r-564r

" Facere factum. Error facti proprii est improbabilis ..." x "...
Orzechow. Ihre Majestät erlauben dem Closter Wellehrad, Orzechow

in die königlichen Landtafel einzulegen, jedoch soll es auf ewig die
Aigenschaft eines weltlichen Guts behalten. 1640. 6. Novembris"

Viz komentář k CH 8. Nejmladší zápis k roku 1724 (f. 259r). Srv. ještě CH 10 a CH 11. Chybí patrně jen jeden poslední svazek.

10.

CH 10

c. 1718, Česko, pap., II + 606 ff., 31,5 x 19,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře po deseti do konce rukopisu. Ff. Ir-IIv, 1v, 136v-162v, 163v, 208v-223v, 224v, 380r, 397r-415v, 416v, 475v-482v, 483v, 603v-606v prázdná. Většina folií zprava i zleva ohraničena slepou jednolinkou. — *Písmo*: Na rukopise se podílelo celkem sedm písařských rukou A-G, které píší německou novogotickou kurzívou, latinský text humanistickou polokurzívou. Písařská ruka A zapsala většinu folií. Srv. též písařskou ruku C u CH 11 a písařskou ruku B u CH 9 a CH 2, s nimiž je identická. Písařská ruka B se uplatnila pouze na f. 109v. Písařská ruka C je zachytitelná na f. 136r. Písařská ruka D zapsala f. 396r. Písařská ruka E je zachytitelná na f. 396v. Písařská ruka F se uplatnila na f. 426r-426v. Písařská ruka G zapsala ff. 524v-532v a 536r-536v. — *Vazba*: Kožená vazba o 6 vazech, lepenkové desky potažené hovězinou se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě. Nahoře na hřbetě nalepený papírový štítek s nápisem: "*Declaratoriae caesareae*", pod tím zlaceně vyražena písmena abecedy: "*A. B. C. D. E.*" Dole na hřbetu vyražena stará signatura: "*N. 462*", která je zopakována v exlibris. Stará signatura přeražena na hřbetu mladší: "*G.IX.N.XCVIII.*", která se opakuje na f. IIv tužkou: "*g9-N.98*". Má dvě přední a jednu zadní (druhá vytržená) předsádku, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přideštití mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis. No. 462*".

**[Index seu Extractus alphabeticus deren kaiserlichen
Declaratorien, Novellen, Pragmaticen, Rescripten etc.,
der Böhmischen und Mährischen Landesordnung,
Landtagsschlüssen etc.]**

"Aedificare vide Bauen. Abgebranter vide Brandschaden. Abt, Abtei vide Closter, Visitatio, Wahl. Denen Abten und Prelaten solle von Ambt der Titul hochwürdig- in Gott andächtiger Herr gegeben werden. 1659 7. Januarii ..." x "Eisen. Eisen und dergleichen Failschaften, so kein burgerliches Gewerb seind, solle in königlichen Städten zu verkaufen nicht gewaigert werden. 1662. 1. Augusti"

Jedná se o dva svazky rejstříků (CH 10 a CH 11), které jsou obsahově téměř totožné s rukopisy CH 8 a CH 9. Chybí dva prostřední svazky, což dosvědčují čísla na heraldických exlibris i staré signatury. Nejmladší záznam je k roku 1718 (f. 353v), mladší doplňky pokračují až do roku 1727 (f. 396v).

11.

CH 11

c. 1719, Česko, pap., I + 554 ff., 30,5 x 19,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře po deseti do konce rukopisu. Ff. Ir-Iv, 1v, 202v-210v, 211v, 333v-351v, 352v, 410v-425v, 426v, 504r-524v, 525v, 552v-554v prázdná. Většina folií zprava i zleva ohraničena slepou jednolinkou. — *Písmo*: Na rukopise se podílelo celkem osm písařských rukou A-H, které píší německou novogotickou kurzívou, latinský text humanistickou polokurzívou. Písařská ruka A zapsala ff. 2r-56v. Písařská ruka B se uplatnila pouze na ff. 57r-66r. Písařská ruka C je zachytitelná na ff. 66r-104v, 212r-231r a 427r-552r. Totožná s písařskou rukou A u CH 10 a s písařskou rukou B u CH 2 a CH 9. Písařská ruka D zapsala ff. 105r-118v. Písařská ruka E je zachytitelná na ff. 119r-156v. Písařská ruka F se uplatnila na ff. 157r-201v a 231r-333r. Písařská ruka G zapsala pouze f. 202r. Písařská ruka H popsala ff. 323r-410r. — *Vazba*: Kožená vazba o 6 vazech, lepenkové desky potažené hovězinou se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě. Nahoře na hřbetě nalepený papírový štítek s nápisem: "*Declaratoriae caesareae*", pod tím zlaceně vyražena písmena abecedy: "*S. T. U. X. Y. Z.*" Dole na hřbetu vyražena stará signatura: "*N. 465*", která je zopakována v exlibris. Stará signatura přeražena na hřbetu mladší: "*G.IX.N.CI.*", která se opakuje na f. Iv tužkou: "*g9-N.101*". Má jednu přední a jednu zadní (druhá vytržená) předsádku, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přidešti mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis. No. 465*".

**[Index seu Extractus alphabeticus deren kaiserlichen
Declaratorien, Novellen, Pragmaticen, Rescripten etc.,
der Böhmischen und Mährischen Landesordnung,
Landtagsschlüssen etc.]**

1r-552r

"S–Z"

"Saar, Closter Saar vide Seütz. Das Closter Saar wird von dem so genendten Croppiner Züns autoritate regia liberiret in 1713 5. Junii ..." x "(Zweikampf vide duellum mortuus, Totschlag) ... quod is, qui mortuus est, ab initio auxilium vicinorum invocaverit ... Omnia ad majorem Dei Deiparaeque Virginis Mariae honorem et gloriam"

Viz komentář k CH 10. Nejmladší záznam je k roku 1719 (f. 527v).

12.

CH 12

c. 1600, pap., XXVI + 285 (recte: 286) ff., 30 x 20 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře dovedená do f. 266. Moderní foliace (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře dopočítala popsaná folia na konci, ostatní folia na začátku a prázdná folia na konci označena tamtéž při katalogizaci. Ff. IIr-VIIr, VIIIv, XIV, XXVv-XXVIv, 260v, 267v-270v, 276v-277r, 279v-285v prázdná. *Chyba* ve foliaci: mezi ff. 180–181 jeden list nečíslovaný. Rukopis poškozen vodou a nánosem bahna. Zejména na konci některé listy již nečitelné, písmo téměř vyplaveno. Ff. 231, 232 poškozena, ff. II, 234-236 a 275 navíc sekundárně podlepena papírem, menší ztráty textu. Textové *zrcadlo* ohraničeno dvěma svislými slepými linkami zprava i zleva. — *Písmo*: Rukopis zapsala německou novogotickou kurzívou jediná písařská ruka. Poznámka na f. XXVr zapsala jiná písařská ruka německou novogotickou kurzívou, nejspíše autorova. — *Vazba*: Původní kožená vazba o 5 vazech restaurovaná v roce 1955, dřevěné desky potažené hovězinou s již otřelým zlaceným renesančním slepotiskem (rámce, rostlinné motivy), zachováno původní mosazné kování - v rozích osm pukel, čtyři dnes schází, 2 řemínkové spony restaurované. Na přední desce Hartmanovy iniciály. Hřbet sekundárně natřen bílou barvou, nahoře tužkou dnešní signatura: "CH 12", dole inkoustem starší signatura: "G.II.33". — *Výzdoba*: Četná kolorovaná vyobrazení v textu i na celých listech, resp.

aperturách (ff. 266-267, 270, 273-274, 277-279). — *Vlastnické poznámky*: Na f. Ir: "*Ego Bartholomaeus Hartman natus sum in Moravia*". Na f. Iv rovněž Hartmanův podpis a na vlepeném papíru kolorovaný erb s jeho iniciálami, štípený štít, v pravém červeném poli divý muž třímající v pravici ohnivou kouli, levé pole je pětkrát zlato-černě pokosem dělené, famfrnochy jsou vpravo červené se stříbrným podšitím, vlevo černé se zlatým podšitím, nad štítem posazena vpravo hledící turnajská přilba se zlatým hledím, ze zlaté helmovní korunky vyrůstá polopostava divého muže třímající v pravici ohnivou kouli. Na f. VIIv: "*Ex bibliotheca illustri. d. Ignatii comitis Walldorff 1733 modestus capucinus*".

[Kriegskunst]

VIIIr-276r "Ein Buech geczogen unnd zuesamben tragen auss villen probierten Khünsten unnd Erfarungen, wie ain Zeughauss, sambt aller Monition anhaimbisch gehalten werdenn solle, auch von Salpetter, Schwöbl, Khollen, Pulffer, etliche Muster der Brechzeug, Feurpfeill, wilde unnd zäme Sturmfeur, Wehr Einleg unnd Mordtfeur, vergifft unnd unvergifft Reuch oder Tämpff ... sambt villen nuczlichen gerissnen Figuren, denn Fromen zu trost unnd denn Bössen zu Sorg unnd Straff. [f. IXr:] Vorrede etc. In dem Namen des Allmechtigen Gottes der zue aller Zeitt ... [f. XIIr:] Register diss Buechs ... [f. 1r:] Was Ordnung unnd Vleiss sich ein Zeugwardt mit allem Geschoss unnd Monicen, auch andern in ein Zeughauss gehörig, gebrauchenn solle. Dieweill nun offenbar am tag leit, das Khrieg unnd Feindtschafft ..." x "... sonnder die Erfahrung, Übung unnd vleissiges Aufmerckhen solches zu handeln, der Maister ist, hiemit will Ich in Namen der heiligen dreifaltigkheit diss Buech geendet unnd beschlossen haben. Amen"

Jedná se o rukopis zabývající se vojenskou tematikou, zejména výrobou a použitím střelného prachu, palnými zbraněmi, výbušninami a dobývací technikou. Rukopis je doprovázen četnými kolorovanými ilustracemi (vojenský konvoj v tažení, rozložení v táboře, zaměřovací zařízení, výbušniny, nástroje pro dobývání aj.). Dílo dochováno ve dvou tradicích - rukopisné a tištěné. Rukopisnou tradici reprezentuje rukopis CH 12, který vykazuje obsahové i grafické shody s tiskem: *Armamentarium Principale Oder Kriegsmunition vnd Artillerey-Buch. Darinnen beschrieben. Wie ein Zeüghauß sampt aller Munition vnd zugehöre bestellt, vnd in rechtem Wesen soll vnterhalten werden, auch von Salpeter, Schwefel vnd Kohlen samt allerhand vortheil mit Puluer ... Beneben. Einem Bericht der Wagenburg, wie man dieselbe, sampt dem*

Läger schlagen, vnd sich deren gebrauchen solle, alles mit ... Kupfferstücken abgebildet ... an jetzo aber in offenen Druck geben, durch vnd in Verlag. Johann Ammons Burgers vnd Buchhändlers in Franckfurt am Mayn, 1625. Na rozdíl od tisku rukopis navíc obsahuje na ff. 275r-276r další text vztahující se k vozové hradbě. Tisk má naopak dedikaci, částečně odlišné ilustrace a rejstřík zařazený až na konci díla. Podle charakteru písma i iluminací a jejich stylově-analytické interpretace (habitus vojáků, typy zbraní) je rukopis zřetelně starší než tisk. Ten (viz uvedené odchylky) pravděpodobně vychází z některého rukopisného exempláře blízkého rukopisu CH 12 nebo ze starší, prozatím neznámé tištěné předlohy, která mohla být základem i pro rukopis CH 12. Vzhledem k povaze dodatečně vlepeného erbu na f. Iv a poznámce na f. XXVr není zcela vyloučeno, že je Bartholomeus Hartman autorem, rozhodně však není písařem rukopisu.

13.

CH 13

XVII², Morava, pap., X + 532 pp., 31 x 20 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře od strany 1 do strany 484. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře, dopočítány prázdné strany na začátku a na konci při katalogizaci. Pp. I-X, 505-532 prázdné. — *Písmo*: Na rukopise se podílely celkem tři písařské ruce, které píší německou novogotickou kurzívou, písařská ruka A a C navíc píší latinský text humanistickou kurzívou. Písařská ruka A zapsala pp. 1-307, 333-402, 411-422, 425-483 a 487-504. Písařská ruka B se uplatnila pouze na pp. 484-485 a 488. Písařská ruka C je zachytitelná na pp. 308-332, 403-410 a 423-424. — *Vazba*: Svázáno do pergamenového dvoulistu z latinského antifonáře z 15. století s virgálně-rombickou notací v C a F klíči na čtyřlínkové osnově provedené rumělkou. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, nahoře tužkou dnešní signatura: CH 13, dole inkoustem starší signatura: *K.III.12*. — *Vlastnické poznámky*: Na s. X: "*Ex bibliotheca illust. comitis Ignatii Waldorff. 1733*".

[Copien verschiedener Patenten, Deklaratorien und Instructionen von Ferdinand II., Ferdinand III. und Leopold I. aus den Jahren 1628-1660]

1–485 "Ferdinandt. Instruction vor unsern Landshaubtmann, Canzler und Räte, wie weit sich derselben Jurisdiction bei unserm in der Marggrafftum Mähren fundirten Tribunali erstrecket ..." x "... von den königlichen

böhmischen Hof Canzlei an die königliche Landtafel ergehende Expeditiones ausgefertigt werden sollen"

487–504

[Register]

Jedná se o opisy různých patentů, deklaratorií, instrukcí, doporučujících listů Ferdinanda II., Ferdinanda III. a Leopolda I. z let 1628–1660, pravděpodobně vzniklé v moravském prostředí, které si pro soukromé potřeby pořídil snad některý z asesorů moravského tribunálu, některý zemský soudce anebo zemský advokát. Vzhledem k mladší walldorfské provenienci lze uvažovat o tom, že si rukopis nechal opsat po složení přísahy v roce 1656 Gottfried Walldorf, který se stal zemským advokátem, později zemským sekretářem a posléze tajným sekretářem české dvorské kanceláře - srv. Komárek, Filip: Moravští zemští advokáti v 2. polovině 17. století a jejich knihovny. Brno 2008 (netišťená diplomová práce), s. 31, kde i další literatura. Tyto opisy od druhé poloviny 17. století vycházely porůznu tiskem - srv. např. obsahově blízký tisk od Jana Jakuba Weingartena: *Codex Ferdinandeo-Leopoldinus, worinnen alle ... gesammelt- und von anno 1600 bis aufs 1701 ... Declaratorien, Rescripten, ... Patenten und Decreten, etwelche Extracten der Landtäg-Schlüssen, königliche instructiones, privilegia, Landes-Ordnungen, Erb-Vereinigungen mit der Cron Böhemb und Novellen de anno 1640 ... zu finden sind ...* Gedruckt zu Prag, ... bei Carl Ferdinand Arnolt von Dobrowslawina ..., 1701, s. 57-59, který však některé kusy zachycené v CH 13 neobsahuje. Viz Zibrť: Bibliografie II, č. 709.

14.

CH 14

c. 1708 + c. 1738, Česko, pap., VII + 378 ff., 31,5 x 29,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně do konce rukopisu, prázdná folia na začátku označena tamtéž tužkou římskými číslicemi při katalogizaci. Číslování vpravo nahoře inkoustem od 1 do 255 odkazuje na jednotlivá folia tištěného vydání *Obnoveného zřízení pro markrabství Moravské*, takže jej při foliaci využito nebylo. Mnoho folií prázdných. Ff. 27-28 vložena do rukopisu sekundárně. Rukopis je v dolní polovině poněkud poškozen vlhkem a nánosem bahna, některé listy slepeny. Textové *zrcadlo* ohraničeno zprava i zleva dvěma svislými linkami provedenými tužkou. — *Písmo*: Na rukopise se podílely celkem tři písařské ruce, všechny píší německou novogotickou kurzívou, latinský text psán humanistickou kurzívou. Písařská ruka A zapsala ff. 2r-32v, 43r-95r, 129r-167r, 220v-228r, 252r-253v, 263r-319v. Písařská ruka B se uplatnila pouze na ff. 33r-42r. Písařská ruka C je zachytitelná na ff. 99r-128r, 170r-220r, 229r-249v, 254r-260v, 333r-352v. — *Vazba*: Kožená vazba o 5 vazech,

lepenkové desky potažené hnědou usní s otřelým zlaceným rámcem na deskách. Dolní část hřbetu natřena červenou barvou se signaturou: *A.I.8.* — *Vlastnické poznámky*: Na f. IIr tužkou poznamenáno: "*Böhmisch Mährische Landesordnung aus der Zeit Mariae Theresiae*".

**[Zusätze und Bemerkungen zur Verneuertem
Landesordnung deroelben Erb-Marggraultums Mähren
und verschiedene Ordnungen und Vormerke von
Mähren]**

- (a) 2r–319v   "**Zu merken: dass diesem Proemio das Proemium in der Böhmischen Landesordnung ganz gleich seie ...**" x "... hernach kommen die Novellae und Declaratoriae verzeichneter per indicem. NB. Die Bohmische Landesordnung ist datiret Wien den 10. Mai anno 1627, umbgedruckt mit sambt denen Declaratorien den 1. Februarii 1640"

Doplňky jsou dovedeny do roku 1708 (f. 19v, 156r, 179r a 223v) a uspořádány podle pořadí tištěného vydání *Obnoveného zřízení zemského pro markrabství Moravské*. V poznámkách je odkazováno převážně na tisky *Obnoveného zřízení zemského pro Čechy*, pozdější *Deklaratoria a Novely*, Koldínova *Práva městská Království českého* a dodatky k oběma Obnoveným zřízením vydávané Janem Jakubem Weingartenem. Kolem roku 1738 byl do již svázaného rukopisu vložen dvoulist (dnešní ff. 27-28), který se obsahově vztahuje k f. 29 a je popsán rukou A.

- (b) 333r–352v   **[Verschiedene Ordnungen und Vormerke von Mähren]**

"Visitatio der Laanen. Bei der Revisions der Laanen in a. 1669 seind die Acker in 3 Classes nach Gelegenheit der Örter verteilet worden ... In prima Classe werden auf einem Laan 100, in secundo 125 et in tertio 150 Metzen geraittet ... [f. 334r:] Testamento parochorum. Auf dem Landtag in a. 1644 den 3. Decembris ist geschlossen worden ... [f. 334v:] Stylus der königlichen Ambts Verordnungen. A. 1643 den 11. Aprilis rescribiren ... [f. 335r:] S. Josephus patronus Moraviae. A. 1675 den 9. Februarii haben Ihre Maiestät den heiligen Josephum zu einen Schutzpatron des Landes öffentlich erkläret ... Tribunals Instruction. A. 1636 den 13. Decembris der Landeshaubtmann solle in Ehren gehalten werden sub poena ... [f. 340v:] Böhmische Novellen. A. 1650 den 8. Junii

rescribiren ... Convict zu Ollmütz. A. 1657 den 3. Martii rescribiren ... [f. 341r:] Landeshauptmann und wegen seines Sigills. A. 1639 den 9. Septembris rescribiren ... Dubia der Landes Ordnung. A. 1638 den 12. Octobris haben sich Ihro Maiestät Ferdinand der Dritte ... [f. 342r:] Truck der alten und neuen Landes Ordnung mit denen vorherigen Declaratorien ..."

15.

CH 15

XVII , pap., VI + 794 (recte: 781) pp., 30,5 x 19 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem uprostřed nahoře dovedena do p. 682 . Moderní *paginace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře očíslovala strany na začátku a dopočítala strany na konci. Mnoho stran prázdných. *Chyby* v paginaci: vynechány pp. 200, 288, 403-404, 431, 501, 583-585, 595, 615-616 a 645-646; p. 223 bis. Pp. 733-736, 743-750, 753-756 vloženy do rukopisu sekundárně. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Na rukopise se podílelo celkem pět písařských rukou A-E, všechny píší německou novogotickou kurzívou. Největší podíl na rukopise měla písařská ruka A, ostatní jsou mladší, doplňkové ruce s dominantní rolí písaře B. Tyto doplňkové ruce se též uplatnily v rejstřících. . Na p. 542 písařská ruka C. Na pp. 544 a 572-579 písařská ruka D. Na p. 561 písařská ruka E. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba se zlacenou ořízkou, dřevěné desky se dvěma tepanými mosaznými sponami na zamykání klíčkem. Na hřbetě nalepený papírový zlacený štítek s nápisem: "*Arznei Buch*" , dole pořadové číslo, které je dnes nečitelné. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přidešti mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. 751*" .

"Artzney Buch"

III-440 "Artzney Buch, welches auß Absontterlichen undt vornehmen Doctorischen Recept undt schriefften außgeschrieben, auch von Hochgelehrten undt erfahnen doctores der Medicin, die da nicht alleine Ihro Römischen Kayserlichen Mayestät Rudolpho , Kayßer Maximilliano , der Königin in Engelandt, sondtern Churfürsten,

Hertzen vndt Hohen potentatten, mit der artzney bedinet haben undt wohl bewehrt befunden, zu sammen gebracht ... Kayßer Rudolphus. Kayßer Maximillianus. Die Königin in Engelandt. Kayserliches Frauen Zimer. Churfürst Friedterich zu Sachßen. Hertzog Henerich zu Münsterberg. Die Hertzogin von Mantua. Herr Pilgram von Bähamb. Julliana gräffin zu naßau. Die Frau von Oppers dorff. Die Frau von scherotin auff wießenberg. Die Frau von stubenberg. Die frau von Zelting. [p. 1:] Kreüdter beschreibung, wie Ein Jedtes an seiner Krafft undt würkung bestehen thutt ... A. Affodiell wurtzel numero 1. Die wurtzel des affodiels ist warm undt trucken ..." x "(Vor Pestilentsche Fieber) ... Johannes Krauth, wegwarth"

- 441–641 "Das Andtere buch, Darin vntterschiedtliche Artzney sachen Lauth deß Registers zu Ersehen sein werdten. A. Aqua vitae. Daß ist ein Recept des allerbesten vndt vntterschiedlichsten Aqua vitae alle artzney der Pestielentz übertreffend ..." x "(Vor die Zähn schmerzten) ... vndt reiniget den mundt voller Vnsaubrikeit"
- 683–720 "Register des Kreüdter buchs"
- 721–787 "Register des Anderen buchs. Von artzney sachen"

16.

CH 16

1463, pap., 400 ff., 31 x 21 cm, vaz. soudobá

Kolace: Jedná se převážně o dvanáctilistové složky bez kustod, uprostřed složek úzké hřbetní pergamenové záševky bez zřetelných stop textu. Při záplavě knihovny v Želeticích byl rukopis velmi poškozen vodou a nánosem bahna, jímž byly téměř všechny listy slepeny. Četné listy jsou potrhány a na mnohých písmo zcela vyplaveno. Vzhledem k poškození rukopisu není možné uvést přesný výčet složek. Text psán per columnas o rozměrech 6,5 a 23 cm se spatiem 1,5 cm. Textové *zrcadlo* ohraničeno slepým linkováním, řádky od sebe vzdáleny 0,6 cm. — *Písmo*: Rukopis psán jednou písařskou

rukou, a to gotickou kurzívou, rubrikace a rumělkou psaná živá záhlaví bastardou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o třech vazech, z níž zůstala zachována pouze zadní dřevěná deska, která je potažena teletinou s tlačеныmi rámci a válečkovým i razítkovým slepotiskem. Stopy po čtyřech kulatých rožnicích, zbytky dvou mosazných řemíkových spon, uprostřed horního okraje zadní desky upevněno očko pro řetěz (liber catenatus). Hřbet, který byl sekundárně natřen bílou barvou, je zpevněný dvěma pergamenovými výkroji z misálu ze 13. století. Původně na zadním přidešti nalepená písmem k desce, dnes na versu f. 400 pergamenová listina (pravý okraj odříznut) začínající: *"Ich vlrich vmpricht, di [eser zeit] pfleger und richter zu tomslawff [= Česká Domaslav u Teplé?] beken offenlich mit dem gerichtes brief, das ..."*. V čitelných částech jmenování: *"peter spannagl"* a *"hainrich holet"*, a znovu: *"herschaft tomslawff"*. Datum v listině poškozeno, takže pouze na základě paleografické analýzy lze listinu datovat do druhé poloviny 15. století. — Velké barevné zlacené ornamentální iniciály s bordurou z florálních motivů přes celou stranu se zlacenými kapkami a koulemi na začátcích jednotlivých knih: f. 1v (7 ř.), 68r (8 ř.), 167v (8 ř.) a 239r (8 ř.). Na začátku distinkcí jednoduché malované iniciály, ostatní iniciály červeně a modře, rubrikace a živá záhlaví červeně, červené protrhávání. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu (dnes stržený) rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorfů. Na f. 2r nalepený úzký proužek papíru s poněkud poškozeným nápisem tužkou: *"Dieses sehr alte Manuskript enthält insgesamt religiöse dogmatische Zweifel. ... Author unbekannt. Vide eingeschoben des ersten Blatt dieses Buches"*, nahoře: *"Rel. 82"*.

[Johannes Harrer de Heilbronn: Quaestiones super IV libros Sententiarum Petri Lombardi]

1r–400r	<p>"Circa primum librum Sententiarum dubitatur primo, quid sit subiectum omnis scientiae theologie ..." x "... [ad passionem animae in bonum vel in malum. A quibus poenis etc.] ... [z explicitu čitelné pouze závěrečné:] per infinita secula seculorum Amen"</p> <p style="text-align: right;">1463</p>
---------	--

Autor zjištěn podle Friedricha Stegmüllera: Repertorium commentariorum in Sententias Petri Lombardi. Tom. I, Herbipoli 1947, s. 220-222, č. 452, podle něhož doplněn též explicit. Rukopis CH 16 je zaznamenán pod č. 45 v Noppově katalogu CH 1 na p. 984.

XVI^{ex}/XVIIⁱⁿ, Česko, pap., I + 330 ff., 32 x 19,5 cm,

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. Ff. 3v, 270r-270v a 286r-330v prázdná. — *Kolace*: Na začátku chybí do úplné složky dvě folia, titulní list a snad i předmluva. Rukopis byl znečistěn nánosem bahna a poškozen vodou a plísní, zejména v dolní části, kde místy začíná rozpad listů. První folio z velké části poškozeno, též u dalších folií menší ztráty textu. — *Písmo*: Rukopis zapsala německou novogotickou kurzívou jediná písařská ruka, která po stránkách připojila latinské poznámky humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Vazba chybí. Povodní byla poškozena a proto asi i odstraněna vazba a s ní i případné provenienční záznamy, rukopis však s největší pravděpodobností získali Chorinští s knihovnou hrabat Walldorfu v Želeticích. Dnes uloženo v lepenkové krabici.

**[Pavel Kristián z Koldína] : " [Pavel Kristián z Koldína:
Stadtrechte des Königreichs Böhmen ins Deutsche von
Petr Štěrba übersetzt] "**

1r-3r	"Index titvlorvm ivris ciuilis"
4r-269v	"De ivstitia & ivre. Von Gerechtigkeit vnd den Rechten. A. I. Ein Jeder so da begehrt die Recht zuuerstehen vnd dieselben mit nutz zuelesen ..." x "(De quaestionibus & Tormentis. Von Peinlicher Frag vnd Halsgericht ... T. 13.) ... wie es zuuor für Recht vndt gebräuchlich gehalten worden"
271r-285v	"Register über die Stadtrechte deß Königreichs Böhem nach dem Alphabet gerichtet"

Jedná se o německý překlad Koldínových *Práv městských*, který pořídil Petr Štěrba ze Šterbic. K němu a k jeho překladatelské činnosti srv. František Hoffmann: Rozšíření Koldínových práv městských v českých, německých a latinských podobách (Ke 400. výročí vydání Práv městských), StR 18, 1979, s. 61nn., který tamtéž (s. 80, č. 70) registruje rukopis CH 17. Tehdy datováno na základě informací Dokoupilových do přelomu 17. a 18. století. U každého článku uveden in margine rukou písaře hlavního textu latinský výtah. Rukopis CH 17 je zaznamenán pod č. 13 v Noppově katalogu CH 1 na p. 982.

1642-1644, Morava (Olomouc), pap., 373 ff., 29,5 x 20 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. Ff. 1r-1v, 2v, 51v, 105r, 189v-373v prázdná. Na začátku je rukopis na dolním okraji poněkud poškozen vlhkem. Prvních 8 folií na začátku sekundárně podlepeno papírem. Do f. 18r textové *zrcadlo* ohraničeno vlevo svislou jednolinkou provedenou inkoustem, následující folia ohraničena tužkou svislou jednolinkou zprava i zleva . — *Písmo*: Text do f. 14r psán písařskou rukou A, a to německou novogotickou kurzívou . Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. Text od f. 14r do f. 189r zapsala písařská ruka B, a to německou novogotickou kurzívou . Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o čtyřech vazech, restaurovaná v roce 1955, dřevěné desky potažené vepřovicí s otřelým válečkovým slepotiskem ve čtyřech rámcích s rostlinnými motivy a hlavičkami, dvě mosazné řemínkové spony restaurovány . Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, nahoře tužkou současná signatura: CH 18, dole starší signatura: *L.VI.1* . Potah přední desky poškozen vlhkem. Rukopis podle úpravy hřbetu náležel do knihovny hrabat Walldorfů.

[Friedrich Flade] : " [Friedrich Flade: Tagebuch des feindlichen Einfalls der Schweden in das Markgraftum Mähren während ihres Aufenthaltes in der Stadt Olmütz] "

2r–189r   **"Copiarivm deß Verlauffs, waß sich bey Zait der Schwedischen Guarnison, inn einem vnnd andern begeben vnnd zuegetragen, alles ordentlich verzeichnet vnnd beschrieben wordenn. Anno 1642 Jahr. [f. 3r:] Demnach am Heiligen Pfingst Sonnabent daß Gemeine geschrey erschollen, auch durch ein abgeschickten vnnd zueruckh kommenden reitenden Curier, nahmens Valentin Schmidt , Burger vnnd Landt Kutscher alhier, berichtet worden ... " x "(Den 20. dto Decembris) ... auch vnter diesen, waß von saltz ihnen folgen lassen "**

Autorem rukopisu je olomoucký městský písař a notář Friedrich Flade . Ten v chronologickém sledu zaznamenal všechna důležitá opatření a nařízení, která přijímal a vydával olomoucký magistrát, včetně usnesení městské rady, během pobytu švédských vojsk. K jeho osobě srv. Kux, H.: *Verwaltungsgeschichte der Stadt Olmütz*. Olmütz 1942, s. 210, 253 a 263, dále Nešpor, V.: *Dějiny Olomouce*. Olomouc 1998, s. 164, nejnověji Spáčil, V.: *Písaři a kanceláře města Olomouce do roku 1786*. Olomouc 2001, s.166-169, kde i další prameny a literatura. Název podle Bedy Dudíka , který text rukopisu vydal z mladšího opisu v *Archiv für österreichische Geschichte* 56, 1884, s. 307-485. Mladším opisem je rukopis uložený dnes v Cerroniho sbírce v Moravském zemském archivu v Brně pod signaturou: *G 12, Cerr II, č. 377*. Zde je rovněž chován druhý německý opis (sig. *G 12, Cerr II, č. 115*), jenž vychází z výše uvedeného rukopisu. Latinská verze, o níž Dudík předpokládal, že je nezvěstná, podle Mojmíra Švábenského nikdy neexistovala. Srv. Švábenský, M.: *G 12. Cerroniho sbírka. 13. stol. - 1845. Sv. II*. Brno 1973, s. 659. Rukopis CH 18 končí událostmi z 20. prosince 1644, zatímco v edici jsou otištěny i stručné záznamy z let 1645–1650, které jsou pokračováním neznámého autora. Dudíkovo vydání naopak neobsahuje některé rukopisné záznamy. Detailní srovnání však postrádá vypovídací hodnotu, protože Dudík text pro edici silně zkracoval. Rukopis je snad ztraceným originálem (ten měl být podle Dudíkova zjištění ještě koncem 18. století uložen v olomouckém městském archivu) nebo alespoň jeho souvěkým opisem .

19.

CH 19

ante 1733, pap., 42 pp., 30,5 x 19 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře rukou písaře textu. Rukopis poškozen vlhkem a znečištěn bahnem. Horní roh listu 41–42 chybí, menší ztráta textu. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. Nadpisy zvýrazněny humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o třech vazech, lepenkové desky potažené hovězinou s otřelým zlaceným tlačeným rámcem na deskách. Hřbet sekundárně natřen bílou barvou, dole těžko čitelná signatura: *G.2.23(?)*. — *Vlastnické poznámky*: Na předním příděstí: "*Ex bibliotheca illus. d. Ignatii comitis Waldorff 1733*". Rukopis podle úpravy hřbetu náležel do knihovny hrabat Walldorffů. Rukopis CH 19 je pravděpodobně zaznamenán pod č. 14 v Noppově katalogu CH 1 na p. 982. Není ovšem vyloučeno, že by se mohlo jednat též o rukopis CH 65. Roku 1858 se některý z uvedených rukopisů musel nacházet na zámku v Želeticích.

[Compendium quatuor librorum Institutionum]

- 1-42 " **Libri primi Institutionum titulus 1. De justitia et jure. Jurisprudentiae, quae definitur divinarum et humanarum rerum notitia, justi atque injusti scientia ...**" x "([Titulus 18] et ultimus. De publicis judiciis) ... 9. Fabia de plagiariis 10. Julia ambitus etc. Finis libri quarti et ultimi Institutionum"

20.

CH 20

1661, Morava (Olomouc), pap., III + 241 (recte: 142) ff., 30,5 x 20 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře rukou pisaře rukopisu. Prázdná folia na začátku označena tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Ff. Ir-IIv, IIIv, 10v, 25v, 29v, 47v, 51v, 55v, 73v, 76r, 86r, 87v, 92v, 100r, 103r, 118v, 130v, 133v prázdná. *Chyby* ve foliaci: poslední list omylem očíslován 241 místo 141, folio mezi listy 60 a 61 mylně nezapočítáno. Do rukopisu vložen (dnes nalepený na předním přidešti) papírový dvoulist (f. I) s německým a latinským textem z 2. poloviny 18. století, který se vztahuje k obsahu rukopisu. Rukopis poškozen vlhkem a na začátku a na konci znečištěn bahnem. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou Ignácem Dominikem Lerchem, a to německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba o čtyřech vazech s tlačnými rámci na deskách, zbytky 2 řemínků. Nahoře na hřbetě nalepen papírový štítek s nápisem: "*Pol. 31a*" (?). Hřbet natřen sekundárně bílou barvou. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorffů.

**Ignaz Dominik Lerch: " [Anmerkung aller
Vorfällen der Stadt Olmütz im Jahr 1661] "**

- IIIr-141v "Allgemeine höchstnotwendige Anmerkung einer erbaren
Gemeinde königlicher Haupt Stat Ollmütz im Marggraffumb
Mähren aller und jeden Vorfällen in burgerlichen Geschäften
und Gerechtigkeiten, obschon nit verflossen doch anwesender
als künftiger Zeit ... mit sonderbarem Fleis zusammengetragen

und eingeschrieben den 9. Augusti anno 1661 ante festum S. Laurentii in königlicher Haupt Stat Ollmütz. [f. 1r:] Vorrede und Eingang. An Gerechtigkeit–Hohe als nachgesetzte Obrigkeit liebenden, gehorsamben und treuherzigen Leser. Mit was vor Ehrerbietung, gehorsamblicher und schuldiger Untertenigkeit ... [f. 10r:] ... Einer erbaren Gemainde königlicher Haupt Stat Ollmütz. Treubestendiger Diener Ignatius Dominicus Lerch , artium et philosophiae magister ac juris utriusque candidatus, Burger und Weinhandler in königlicher Haupt Stat Ollmütz. [f. 1r:] Vorrede und Eingang. An Gerechtigkeit–Hohe als nachgesetzte Obrigkeit liebenden, gehorsamben und treuherzigen Leser. Mit was vor Ehrerbietung, gehorsamblicher und schuldiger Untertenigkeit ... [f. 10r:] ... Einer erbaren Gemainde königlicher Haupt Stat Ollmütz. Treubestendiger Diener Ignatius Dominicus Lerch , artium et philosophiae magister ac juris utriusque candidatus, Burger und Weinhandler in königlicher Haupt Stat Ollmütz. [f. 11r:] Notwendige Anmerkung einer erbaren Gemainde königlicher Haupt Stat Ollmütz. Vorgefallenheiten von Jahr 1661. Titulus I. Von Anfang und Bewegnus der Anmerkung. Solchem haben verursacht, die erbare Zunft der Fleischhacker allhier ... § 1. Die erste Zusammenkunft der Gemainde und vier Personen, Erwehlung ... " x [f. 141r:] " Titulus XXIX. Raitung ubrigen Gelt Kotes angewenten ... [f. 141v:] Beschlus dieses Buchs de anno 1661. Allhier ist als, wie in einem Spiegl zu ersehen ... und unserer Sünden Vergeringerung auszustehen und übertragen. Amen "

Jedná se o rukopis členěný na jednotlivé tituly a paragrafy, který se týká zejména hospodářské politiky, právních záležitostí a správy královského města Olomouce v roce 1661. Ignác Dominik Lerch studoval kolem roku 1653 na Právnické fakultě v Praze, jak dosvědčuje jeho záznam na tisku *STI-755.205* uložený v MZK v Brně. Podle údajů Wilhelma Nathera: Die Olmützer Häuserchronik I.-II. Teil. Olomouc 2005-2006 vlastnil dva domy v Olomouci (I, s. 520; II, s. 186), k roku 1668 je zde uveden jako radní. Leoš Vašek: Kopiář Jiříka Skřivánka úředníka na Blansku 1594-1612 (1614). Blansko 2000, na s. 21 uvádí, že byl v letech 1665-1681 několikrát konšelem a purkmistrem. K tomu srv. též Kux, H.: Verwaltungsgeschichte der Stadt Olmütz. Olmütz 1942, s. 211-212. Rukopis CH 20 patrně nebyl dříve znám, nezmiňuje se o něm ani Doležil, H.: Politické a kulturní dějiny král. hlav. města Olomouce, Olomouc 1903-1906, ani Kux, J.: Geschichte der königlichen Hauptstadt Olmütz bis zum Umsturz 1918. Reichenberg und Olmütz 1937, ani Nešpor,

V.: Dějiny města Olomouce, in: Vlastivěda moravská II, sv. 58, Brno 1936 a ještě týž: Dějiny Olomouce. Olomouc 1998. Lerch se o některých spoluobčanech a událostech vyjadřoval zřejmě velmi kriticky, takže na mnoha místech jsou části textu dodatečně začerněny .

21.

CH 21

c. 1639 (a) + c. 1630 (b) + XVII¹ (c) + c. 1644 (d) + c. 1641 (e) + c. 1640 (f) + XVII¹ (g) + XVII¹ (h) + c. 1640 (ch), Slezsko, pap., 650 ff., 30 x 20 cm, vaz. dobová

Původní paginace, resp. *foliace* pouze u tří částí: na ff. 184-219 (e) provedena paginace inkoustem vpravo nahoře od čísla 1 do čísla 72; na ff. 444-576 (ch) foliace inkoustem vpravo nahoře od čísla 1 do čísla 133 a na ff. 578-648 (ch) od čísla 1 do čísla 71. Moderní foliace tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) průběžně do konce rukopisu. Ff. 1r-2v, 3v, 78v, 102v, 148v, 184v, 224r-224v, 442v-443v, 604r, 617v, 629v, 633v, 649v-650v prázdná. — *Písmo*: Na rukopise se podílelo celkem 12 písařských rukou A-K, všechny píší německou novogotickou kurzívou, nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou, latinský text psán humanistickou kurzívou a polokurzívou. Písařská ruka A a H se nachází ještě v marginálních poznámkách v dalších částech rukopisu. Největší měrou se však na poznámkách in margine podílela další ruka L, která se jinde v rukopise nenachází. Její poznámky z 60. a 70. let 17. století účetního charakteru se však nevztahují k obsahu rukopisu. . Písař A: na ff. 1r-78r a 225r-331v. Písař B: na ff. 79r-101v a 332r-334v. Písař C: na ff. 102r-122v a 335r-335v. Písař D: na ff. 123r-145v. Písař E: na ff. 146r-147r. Písař F: na ff. 147v. Písař G: na ff. 148r-182r. Písař H: na ff. 182v-183v. Písař CH: na ff. 184r-223v. Písař I: na ff. 336r-400v. Písař J: na ff. 401r-441v. Písař K: na ff. 442r-576v a 578r-649r. — *Vazba*: Polokožená vazba o čtyřech vazech, které jsou zvýrazněny trojitými tlačnými linkami, lepenkové desky s válečkovým slepotiskem a čtyřmi koženými řemínky, dva dnes schází. Na hřbetě nahoře inkoustem: "N. 67", dole bílou barvou: "D. 62". Vazba mírně poškozená. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přidešti mědirytinové erbovní exlibris: "*Ignatius Dominicus S.R.I. comes de Chorinsky L.B. de LedskeSS. CC. RR. MM. consiliarius et cubicularius actualis necnon ducatum Oppaviensis et Carnoviensis supremus capitaneus Oppavam*". Rukopis nepochází z knihovny Chorinských ve Veselí nad Moravou, nýbrž podle exlibris z knihovny Ignáce Dominika Chorinského na Pačlavicích, hejtmana knížectví opavského

a krnovského. Později se jeho knihovna dostala do majetku hrabat ze Sprintzensteinu a roku 1930 byla rozprodána v dražbě.

**[Abschriften von verschiedenen Gerichtsakten aus
Nieder- und Oberschlesien]**

(a) 3r–78r   **[Exception Schrift]**

"Exception Schrift des Wollgebornen Herrn Herrn Caesar Freyherrns Von Neuhaus, Hernauf Glösen, Bladen, Schönau vnd Räyersdorf, contra (Titul ohne Glösen), Herrn Herrn Grafen Hansen Arbogast von Anneberg, Vnd Herrn Hansen Bernhard, HH. Von Herberstein, Vermeinte Appellations Justification Schrifft ..." x "... cum imploratione juris & justitiae aller Vnterthänigst gehorsambst submittirende. Euer Kayserliche Mayestät. Aller Vnterthanigst Gehorsambister"

79r–101v   [Beilagen]

(b) 102r–147r   **[Appellation Libell]**

"Rechtmeßiges Wolgegründetes Appellation Libell etc. Des Edlen Ehrenuesten Casper Heßlers, bürgers vnd Handelßmannes in Breßlaw, alß neben Christoff Weintritten, deß außländieschen Andreae Zindelß geordneten Curatoris Appellantens etc. Contra Die Erbare N. N. gedachten außländieschen Andreae Zindelß angegebene anwartende Erben ... In puncto daß Appellant die vberzuleßige Interesse geforderte vnd zuerkennete Superinteressen zu geben nicht schulden sein etc. Presentatum 29 Junii 1630 ..." x "... vnd mit eigenen händen vnterschreiben. Geben in breßlaw den 24 Junnnii 1598. Paull Zindell. Martin Scholtz. Malthus Krichell"

(c) 147v   **" Morgengesang. 1. Wie strahlt so schön der Morgen Stern ..."**

Píseň bez notace o 8 slokách vepsaná dodatečně na původně prázdnou stránku, ovšem před svázáním, neboť konec seříznut.

(d) 148r–183v   **[Klag Libell]**

"An Die durchlauchte, Hochgeborne Fürsten vndt Herren Herren Georg, Herrenn Ludwig vndt Herren Christian, Gebrüdere Hertzoge in Schlesien zur Lignitz vndt Prieg etc. Seine gnädige Landesfürsten vndt Herren. Klag Libell tit. H. Godfried Säbisches von Radoschwitz Contra tit. Fr. Ludomillam Pfeilin, geborne Gregersdorffin, Wittiben zur Jordans Mühle. In puncto Remissionis mercedis, ob impedimentum usum Praedii Gaunitz per vim majorem et damna in fructibus data ... Presentatum 12 Septembris 1644 ..." x [f. 182r:] " ... et omnium beneficiorum de jure et consuetudine competentium reservatione. Gehorsamer Vnterthan Gottfried Säbisch"

Na ff. 182v-183v jinou rukou výpisy z římského a kanonického práva vztahující se k předchozímu případu.

(e) 184r–219v **"Exception Schrift"**

"Rechtsbeständige Exception Schrifft N.N. Weyland Herrn Georgii Fabricii Pastoris vnnd Senioris Primarii bey der Pfarr Kirchen alhier zum Briegk nachgelaßener Mündiger Erben vnnd der Vnmündigenn Vormünderer Contra daß vermeinte Klag Libell Tittul Herrn Christian Scholtzens Substituirten Mandatarii, Weylandt tittul Herrn Caspar Heinrichs von Franckenstein auf Flickenaw nachgelaßener Erben in vngarn ..." x "... et solemnī quorumcunque beneficiorum reservatione omni meliori modo et forma gesucht vnd gebethen haben Wollen"

Opisy spisů z let 1624-1641.

220r–223v **"Beylagen"**

(f) 225r–331v **[Apellationsschrift des Herrn Caesar Freiherr von Neuhaus]**

"Allerdurchlauchtigster, Großmächtigster, Vnvberwindlichster römischer Kayser, auch zu Hungarn vnd Böheimb König ..." x "... daß in prima instantia woll gesprochen, ubel aber dabei appelliret werden. E. K. M. Aller Vnterthanigste Gehorsambster Caspar Fh. Von Neuhaus"

332r–335v **[Beilagen]**

- (g) 336r–400v **[Apellationsschrift des ungezeichneten Herrn im Streit mit Hanß Christoff Freiherr von Tschetschaw und Mettich (= Czczow)]**
 "Durchlauchtigster, Großmechtigster König, gnedigster herr. Demnach Euer Königliche Mayestät, die von mir curatorio et mandatario conjugis mea nomine ..." x "... in underthenigster demute bitten thue. Euer Königliche Mayestät"
- (h) 401r–441v **[Erbschaftsauseinandersetzungen der Gebrüder Zirner um das Gut Tirpitz]**
 "Nach fleißiger verlesung vnd erwegung der zugestellten Copeyen, auff die darauff gerichtete vnderschiedtliche fragen vermittels 23 öttlicher vorleyhung kürztlich zu andworten ..." x "... Praesertim vero minor iustam ignorantia causam habere existimatur ..."
- (i) 442r–576v **[Justificatio Appellationis]**
 "Iustificatio Appellationis Der Hoch vndt Wohlgebornen Herren Herren Hanßen Arbogasts, des kayserlichen Römischen Reichsgraffens von Annenberg ..., Herrn Herrn Hanßen Bernhardts, Freyherrens zue Herberstain, Neuburg vndt Guettenhag ... Contra Den Wohlgebohrnen Herren Herren Caesarem Freyherren von Newhauß etc., Herrn auff Schönaw vnnndt Reyerssdorff etc. ..." x "... beschlossen vnnndt gestellet sein laßen. De super Jus et Justitiam pro Augustissimo Judicis officio humilime petentes. Saluis saluandis et reseruatis reseruandis"
- 577r–649r "Beylagen zu dem Justificationis Appellations-Werck gehörig von Litt. A. biß Z und Num. 1, 2, 3"

Jedná se zřejmě o konvolut opisů spisového materiálu vzniklého původně z agendy zemského soudu opolsko-ratibořského knížectví z první poloviny 17. století týkající se sporů, které byly již řešeny v odvolacím řízení.

1742-1777, Morava, pap., I + 103 ff., 24,5 x 19,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. Ff. Ir-Iv, 1v, 14v, 15v, 26v, 37v, 48r-48v, 49v, 60r-60v, 61v, 72r-72v, 73v, 84r-84v, 85v, 96r-97v, 101r-103v prázdná. Textové *zrcadlo* ohraničeno zprava slepou jednolinkou, zleva tužkou, vpichy patrné. — *Písmo*: Text psán jedinou písarskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou a humanistickou polokurzívou. Srv. CH 23 . — *Vazba*: Papírová vazba, lepenkové desky, nahoře na hřbetě nalepen papírový štítek s nečitelným nápisem.

" [Geographie in Fragen und Antworten] "

1r–100v

"Geographiae ternio I"

" [f. 2r:] Allgemeine Fragen von der Erdbeschreibung oder Geographie. Capitulum I § 1. Frage. Was ist Geographie? Antwort. Die Geographie ist eine Kenntniss der Beschaffenheit unserer Erdkugel ... " x "(America) ... Die wilden Indianer, so noch in der Freiheit leben, sind tumme Heiden, leben von der Jagd und Fischerei"

Školní sešit některého z hrabat Chorinských z Veselí nad Moravou sestavený podle zmínek na f. 27r a 24v v době po uzavření vřatislavského míru v roce 1742 a před vznikem brněnského biskupství v roce 1777 ve formě otázek a odpovědí. Srv. CH 23 .

XVIII² , Morava, pap., I + 109 ff., 24 x 19 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně do konce rukopisu. Ff. Ir-Iv, 1r-1v, 12r-12v, 13v, 20r-24v, 25v, 38r-38v, 39v, 52r-52v, 53v, 54v–62v, 63v, 75r–76v, 77v, 88v-89v, 100r-100v, 101v-102v, 105v–109v prázdná. — *Kolace*: Jednotlivé složky označeny vlevo nahoře tužkou ve formě: 2-9. Textové *zrcadlo* ohraničeno

zprava slepou jednolinkou, zleva tužkou, od f. 78r červenou, vpichy patrné. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. Nadpisy zvýrazněny humanistickou polokurzívou. Srv. CH 22. — *Vazba*: Papírová vazba, lepenkové desky, nahoře na hřbetě nalepen papírový štítek s nápisem, z něhož je čitelné pouze číslo "20".

**[Quaestiones ex syntaxi, prosodia, poesi, mythologia
etc.]**

- (a) 2r–19v   **[Syntaxis linguae latinae]**
"Quaestio. Quid est syntaxis? Responsio. Syntaxis est recta partium orationis inter se compositio ... " x "... Quae de copia hic loci dicenda forent in doctrina periodorum cum de amplificatione agemus, tradentur"
- (b) 25r–37v   **"Doctrinae de prosodia et poesi ternio I"**
[f. 26r:] "De prosodia. Quaestio. Quid est prosodia? Responsio. Prosodia est pars grammaticae, quae ex vocum quantitate rectam pronunciationem docet ... " x "... Ne autem a censoribus propterea multaretur, Veneris templum theatro superimposuit"
- (c) 39r–54r   **"Mythologiae ternio I"**
[f. 40r:] "Mythologia. Quaestio. Quid est Mythologia? Responsio. Mythologia est fabularum narratio, quae enim in mythologia de veterum diis referuntur, maximam partem fabulosa sunt ..." x "(Mythologiae ternio II) ... Aeneis Virgilii est continuatio Iliadis et imitatio Odysseae"
- (d) 63r–74v   **"De periodis & progymnasmatis ternio I"**
[f. 64r:] "Doctrina praeliminaris de periodis. Quaestio. Quid est periodus? Responsio. Periodus est oratio veluti in orbem inclusa, habens principium & finem ..." x "... vel per adhortationem ad litterarum studia, vel pro urbanam quandam communicationem"
- (e) 77r–105r   **"Doctrina rhetorica ternio I"**
[f. 78r:] "Quaestio. Quid est rhetorica? Responsio. Rhetorica est ars vel doctrina benedicendi ..." x "(Doctrina rhetorica ternio III) ... Si movendum, exclamatio, obsecratio, praeteritio etc."

Školní sešit některého z hrabat Chorinských z Veselí nad Moravou sestavený ve formě otázek a odpovědí. Na f. 9v je uveden příklad: "... *Petrus moratur Vesseli*" . Srv. CH 22.

24.

CH 24

XVIII² , pap., I + 305 ff., 24 x 18,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře převážně po pěti do konce rukopisu. Původní foliaci provedenou vlevo nahoře inkoustem nebylo možno použít, zpočátku číslovala pouze každý druhý list, později každý list. Ff. 1r-1v, 91v, 271v–276v prázdná. Psáno vždy jen po pravé polovině strany. — *Písmo*: Na rukopise se podílely čtyři písařské ruce A-D píšící německou novogotickou kurzívou. Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou, latinská slova v textu humanistickou polokurzívou. Písařská ruka A je zachytitelná na ff. 1r-44v, 90v-91r, 179r-192v a 277r-304v. Písařská ruka B zapsala text na ff. 45r-90v. Písařská ruka C popsala ff. 92r-178v a 193r-240v. Písařská ruka D na ff. 241r-271r. — *Vazba*: Papírová vazba o třech vazech, hřbet sekundárně potažen hovězinou s otřelou zlacenou slepotiskovou ornamentální výzdobou, nahoře nalepený hřbetní titulní štítek: "*Leitfaden Handlu [ng] Wissenschaft*" , dole papírový štítek s pořadovým číslem: "*Nro. XVIII*" . Na přední desce tužkou uprostřed: "*662*" . Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. Hřbet mírně poškozený, ff. 63-64 a 190-191 uvolněná z vazby. — *Vlastnické poznámky a signatura*: Na předním přidešti mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. XVIII.*" Na f. 1r tužkou signatura: *I6-N.67*.

[Handlungs- und Finanzwissenschaft]

(a) 1r–271r   **"Leitfaden der Handlungs Wissenschaft"**

"Einleitung. 1. Die Handlungs Wissenschaft ist die Sammlung der Grundsätze, nach deren Anleitung die möglichst große Menge von Menschen beschäftigt wird ..." x "(281. Von Handlungs Kollegien)... wo ferne das Kollegium einen genugsam vorbereiteten Kreis der Tätigkeit hat, ihre Entschlüsse ins Wert zu setzen"

Na základě srovnání s tiskem (CH-0001.627,2) Josepha von Sonnenfels ... *Grundsätze der Polizei, Handlung und Finanzwissenschaft. Zweiter Teil*. Verbesserte und vermehrte Auflage. Wien, bei Joseph Kurzböck ..., 1771 byly nalezeny značné shody v členění textu a názvech jednotlivých kapitol. Z XVI kapitol na rozdíl od tisku rukopis obsahuje kap.: "*Von Kolonien*" , naopak v rukopise ohlášená kapitola XIV. s komentářem schází. Kapitoly IV. a XII. v rukopise pojednány vůbec nejsou. Tisk (CH-0001.801) *Tabellarischer Entwurf über die Grundsätze der Polizei, Handlung und Finanz* ... Brunn und Olmütz, im Verlag bei Johann Georg Gastl ..., 1798 je jen značně zkrácenou verzí shora uvedeného tisku.

(b) 277r–304v **"Sätze aus der Finanz Wissenschaft"**

"I. Die Finanz Wissenschaft lehret die Grundsätze, nach welchen die Staatseinkünfte auf die vorteilhafteste Art zu beheben und zu verwalten sind ..." x "... indeßen sind derlei Rettungs Mittel nur der äußersten Gefahr vorbehalten"

Na základě srovnání s tiskem (CH-0001.628,3) Josepha von Sonnenfels ... *Grundsätze der Polizei, Handlung und Finanzwissenschaft. Dritter Teil*. Wien, bei Joseph Kurzböck ..., 1776 není možné jednoznačně určit, vzhledem k absenci nadpisů, která pasáž, jež se v rukopise dochovala, je zde zpracována. Snad jde o úvodní kapitolu.

Jde pravděpodobně o záznam přednášek vyhotovený čtyřmi písaři, které jsou komentářem k některé z prací vídeňského profesora Josepha von Sonnenfelse věnovaných policejní, hospodářské a finanční vědě. K jeho osobě a dílu srv. Wurzbach, Constant von: *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*. Bd. 35. Wien 1877, s. 317-343. Vzhledem k tomu, že rukopis bylo možno srovnat jen s druhým a třetím svazkem Sonnenfelsových *Grundsätze der Polizei, Handlung und Finanzwissenschaft* a s jeho *Tabellarischer Entwurf über die Grundsätze der Polizei, Handlung und Finanz* ..., nelze jednoznačně určit předlohu, která posloužila za základ přednášejícímu, neboť v úvahu by přicházely ještě další tisky autora zabývající se stejnou problematikou. Je potřeba upozornit na to, že všechny tři níže citované tisky se dnes nachází ve fondu knihovny hrabat Chorinských.

25.-27.

CH 25-27

post 1678, pap., 3 svazky, 1. LII + 668 pp.; 2. VI + 643–1380 pp.; 3. VI + 1363–2004 pp., 24 x 20 cm, vaz. dobová

Sv. 1. Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře od p. 1 do p. 642 . Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře, dopočítány strany od p. 643 do konce rukopisu, římskými číslicemi

označeny strany na začátku. Pp. I-IV, VIII, LI-LII, 552, 643-668 prázdné. Sv. 2. Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře od p. 643 do p. 1362. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře, dopočítány strany od p. 1363 do konce rukopisu, římskými číslicemi označeny strany na začátku. Pp. I-IV, VI, 1200, 1363-1380 prázdné. Sv. 3. Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře od p. 1363 do p. 1906. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře, dopočítány strany od p. 1907 do konce rukopisu, římskými číslicemi označeny strany na začátku. Pp. I-IV, VI, 1662, 1710, 1907-1908, 1950, 1989-2004 prázdné. Textové *zrcadlo* ohraničeno zprava i zleva svislou dvojlinkou provedenou červeným inkoustem. — *Písmo*: Text psán jedinou písarskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou, jinojazyčná slova v textu humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba s válečkovým slepotiskem a červenou stříkanou ořízkou o pěti vazech, lepenkové desky potažené hovězinou se zlaceným supralibros na deskách a zlaceným hřbetem. Na hřbetě vyražen zlacený zkrácený titul: "*Willughby Beschreib. der Vögel I. Th. M.S.*" . Na přední desce dole nalepen papírový štítek s nápisem tužkou: "*Nat. 110/a*" . Má dvě přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do *paginace*. Sv. 1. Mezi pp. 260 a 261 složená příloha: "*Eine Tabelle über die Land-Vögel*" . Marginální poznámky červeně. Sv. 2. Mezi pp. 1200 a 1201 složená příloha: "*Eine Tabelle zu den Wasser-Vögeln*" . Sv. 3. Na pp. 1617, 1621 a 1623 drobné nákresy.

Francis Willughby : " Beschreibung derer Vögel"

1. V-642

"I. Teil"

[p. VI:] " Die Vogel-Beschreibung des Herrn Francisci Willughby von Middleton in der Provinz Warwick, Ritters und Mit-Gliede der königlichen Societaet. In dreien Büchern ... [p. VII:] Worzu noch hinzugefügt sind drei sonderliche Tractate ... Von Johann Ray ... London. Gedruckt von A. C. für Johann Martyn ... MDCLXXVIII. [p. IX:] Die Vorrede. Wer der Autor dieser Historie von denen Vögeln gewesen ... [p. 1:] Das erste Buch von der Vogel-Beschreibung des Ritters Francisci Willughby. Von den Vögeln in genere. Das 1. Capitel Von den äußerlichen Theilen der Vögel. Wir sind nicht willens von allen Theilen der Vögel zu handeln ... " x "(§ 13. Der Brasilische Japujuba oder Japu

Marggrav) ... auf den Zweigen der Bäume hengen, Papageien Nester wären"

Na pp. 6-7 německý překlad anglického titulního listu.

2. V-1362   **"II. Teil"**

[p. 643:] " Caput 6tum. Von denen uneigentlichen so genandten Spechten ..." x "(Caput VI. Das erste Pilwenckgen oder Pillwegichen oder Pillendte Aldrovandi junco prima K. 20) ... die übrige Plumage ist dunckelbraun"

3. V-1906   **"III. Teil"**

[p. 1363:] " Der andere Teil des dritten Buchs. Die Vögel so von einer Mittel Art zwischen den schwimmenden und wadenden sind, als die beides schwimmen und waden. Von diesen giebt es zwei Gattungen ..." x "(Ein Bericht von etlichen See-Vögeln aus der Beschreibung Foeroe-Insulen genommen) ... und fangen sie mit ihren Vogelstäben"

1909-1988   "Index rerum et verborum alphabeticorum"

Podle British Museum General Catalogue of Printed Books to 1955. Vol. 27, New York 1967, s. 223, sl. 804-805 vyšlo dílo nejdříve latinsky jako: *Francisci Willughbeii ... Ornithologiae libri tres ...* Londini, impensis Joannis Martyn, Regiae Societatis typographi, ad insigne Campanae in Caemeterio D. Pauli, 1676 a o dva roky později anglicky: *The Ornithology of Francis Willughby ...* London, printed by A.C. for John Martyn, printer to the Royal Society, at the Bell in St. Pauls Church-Yard, 1678. Německé vydání dostupné databáze neuvádějí, takže tento rukopis je patrně původním překladem anglického vydání, nevydaným dosud tiskem.

28.

CH 28

post 1763, pap., VI + 462 (recte: 460) pp., 23 x 18 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře začíná na p. 54 a končí p. 424. Moderní *paginace* (Dokoupil) vpravo nahoře tužkou do p. 423, další strany na začátku a na konci označeny tamtéž tužkou při katalogizaci. Pp. I-IV, VI, 412, 424-462 prázdné. *Chyba* v *paginaci*: vynechány pp. 278 a 279, bez ztráty textu. Pp. 405-412 menšího formátu byly do rukopisu vevázány dodatečně, popsány však písařem hlavního textu.

Textové *zrcadlo* ohraničeno tužkou zprava i zleva dvojitými svislými linkami. Na pp. 405-411 použito na linkování červeného inkoustu. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou včetně sekundárně vevázaných listů. Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou, latinská slova humanistickou polokurzívou, rejstřík a marginální indexy humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní papírová stříkaná vazba s červenou stříkanou ořízkou o čtyřech vazech, lepenkové desky, nahoře na hřbetě nalepen papírový štítek s těžko čitelným nápisem: "*Pol. 123*". Hřbet mírně poškozený. — Na p. 95, 196 a 423 perokresebná viněta, na p. 387 tabulka provedená červeným inkoustem. In margine průběžně číslované oddíly 1-380 odpovídající rejstříku.

**Johann Christoph von Bartenstein: "Politices verae ac
iuris publici epitome Iosepho regi Romanorum privatim
exposita"**

- V-404 "Es ist kein Zweifel, daß die Erlehnung der Tugend-Lehr oder die virtutes morales zu der Staats-Prudenz vollkommentlich die Bahn brechen ... [p. 3:] Der erste Teil. Der fürnehmste Grund Stein und Bevestigung eines jeden Reichs ist das Reich Gottes und die wahre Gottes-Furcht eines Regenten ..." x "(Von dem Reichs städtischen Collegio) ... und hingegen zu Münster, Cöllen und Regenspurg ihr directorial Function verrichtet haben"
- 405-411 "Extractus derer merkwürdigsten vom 5ten saeculo her bis auf gegenwärtige Zeiten in unserem Europa gehaltenen Friedens-Schlüssen, Verträgen und Bündnissen. 1. Anno 1548 der bekante Landfriede im Römischen Reich ..." x [p. 410:] " 56. Anno 1763 aber den 15ten Februarii zu Hubertsburg in Sachsen ... [p. 411:] ... so kan man billig mit dem gelehrten Tomasio hierüber sagen: Miseri mortales ... impii non habent pacem nec habebunt"
- 413-423 "Index alphabeticus rerum ac verborum, quae continentur in politica regia ac jure politico descripta"

Autorem byl s největší pravděpodobností (viz pp. 1-2) Johann Christoph von Bartenstein, preceptor císaře Josefa II. - srv. Wurzbach, C. von: Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich 1, Wien 1856, s. 163-164.

XVIII , Česko, pap., II + 112 ff., 22,5 x 19 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře, prázdná folia na začátku a na konci označena tamtéž tužkou při katalogizaci. Ff. Iv-IIv, 1v, 89r–112r prázdná. Textové *zrcadlo* orámováno dvojlinkou provedenou inkoustem. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o šesti vazech se zlacenou ořízkou, lepenkové desky potažené skopovicí s tlačenými rámci na deskách, na hřbetě zlaceně vyraženo: "*Gebeth Buch*", dole signatura: "*N: 708*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přidešti mědirytinové erbovní exlibis: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. 705*" [opraveno tužkou na 708] .

**"Geistliches Zierd– und Blumen–Büschlein, deren
Morgen, Abend, Mess, Beicht und Communion–
Gebettern, wie auch verschiedenen Tag–Zeiten, zur
Göttlichen Vorsichtigkeit, unbefleckten Empfängnis
sambt Litaneien und für die Abgestorbene"**

1r, 2r–88v   **" Morgen Gebetter. O Gott! mein Gott! ich wache zu Dir, da der Tag
anbricht ..."** x "(Für verstorbene Eltern) ... zu sehen in der Freud der
ewigen Klarheit. Durch Jesum Christum unsern Herrn. Amen"

Titul na f. 1r.

Německá modlitební kniha pocházející pravděpodobně z českého řádového prostředí (f. 53v a 59v), snad jde o opis některého tisku pořízený na konci 18. století. Obsaženy jsou modlitby denního cyklu (ranní a večerní), modlitby ke mši a přijímání, modlitby dle hodiněk breviáře, za zemřelé, loretánské litanie a mimo jiné litanie k Janovi Nepomuckému.

1781, pap., VI + 82 pp. + 1 vložený list, 22,5 x 18 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem uprostřed nahoře. Úvodní strany označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci římskými čísly. Na konci volně vložen list popsaný písařem rukopisu, který obsahově souvisí s hlavním textem. — *Kolace*: Stránkové kustody ve formě: A4–K4, L1 provedeny inkoustem dole uprostřed. První dvoulist (pp.III–VI) označen dole uprostřed inkoustem čísly 1, 2. Textové *zrcadlo* orámováno jednolinkou provedenou inkoustem. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou, včetně volně vloženého listu na konci. Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Stříkaná papírová vazba s červenou stříkanou ořízkou o třech vazech, lepenkové desky. — *Výzdoba*: Na p. 3 nákres v textu.

**J. P. [Joseph Priestley?] : "Einleitung zur
Brauchbarkeit einer experimentalmaessigen Electricque
an einen aufrichtigen Freund gegeben. 1781"**

III, V–74   **"Bester Freund! Auß einem halben sind bald vier Jahre worden, ehe ich mit der versprochenen Electricque aufwartete ... die ich gegen diesem besten Freund biß in das Grabe tragen werde. J. P. ... [p. VI:] Entwurf deren Hauptstiken ... [p. VI:] Entwurf deren Hauptstiken ... [p. 1:] Erstes Hauptstik. Von der Wahl eines gewisseren Systems bei denen electrischen Experimenten. § 1. Es ist zwischen H. Nollet und Franklin ein gelehrter Streit ..."**

Titul na p. III.

75–82   "Register über die vorgehende Abhandlungen und Experimenten"

Podle iniciál J. P. na p. V by autorem předlohy mohl být anglický teolog, filozof, chemik a badatel zabývající se též výzkumem elektřiny - Joseph Priestley. K jeho osobě srv. Dictionary of Scientific Biography 11, New York 1975, s. 139-147 a The New Encyclopaedia Britannica in 30 Volumes 14, Chicago et al. 1982, s. 1012-1014. Na základě srovnání s jeho tiskem: *Geschichte und gegenwärtiger Zustand der Electricität, nebst eigenthümlichen Versuchen* ...Berlin und Stralsund, verlegt von Gottlieb August Lange, 1772 byly nalezeny jen nepřímé vazby, takže se lze domnívat, že rukopis vycházel z jiného díla, snad z Priestleyho

tisku: *A Familiar Introduction to the Study of Electricity, with Original Experiments*. London, printed for J. Dodsley, in Pall-Mall; T. Cadell, successor to Mr. Millar, in the Strand; and J. Johnson, in Pater-noster Row, 1768, s nímž však nebylo možno rukopis srovnat. Pražský jezuita Joseph Pohl a jeho: *Tentamen physico-experimentale, in principiis peripateticis fundatum super phaenomenis electricitatis. Studio et industria p. Josephi Pohl e Societate Jesu ...* Praeg, typis Universitatis Carolo-Ferdin. in Colleg. Societ. Jesu ad S. Clem., 1747 alespoň podle srovnání, zdá se, nepřipadá v úvahu. K jeho osobě viz Pelcl, F. M.: Böhmsche, mährische und schlesische Gelehrte und Schriftsteller aus dem Orden der Jesuiten ... Prag 1786, s. 209n. a *Bibliothèque de la Compagnie du Jésus* VI, sl. 920-921.

31.

CH 31

1784, Morava?, pap., VI + 113 pp., 22,5 x 19 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře dovedená pouze do p. 99. Moderní *paginace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře, při katalogizaci označeny prázdné strany na začátku a na konci. Pp. I-IV, VI, 100–101, 109–113 prázdné. Textové *zrcadlo* zprava i zleva ohraničeno svislou dvoulinkou provedenou inkoustem. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou - piaristou Innozentem Aleschem, a to humanistickou kurzívou. Stejná ruka zapsala in margine nadpisy odstavců korespondující s rejstříkem na konci. — *Vazba*: Kožená vazba o pěti vazech, lepenkové desky potažené teletinou se zlaceným titulem vyraženým na hřbetě: "*Ethica*", dole papírový štítek: "*4i*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do *paginace*. — Tištěná titulní strana ohraničena ozdobnými linkami, nahoře vlys, dole viněta. — *Vlastnické poznámky a signatura*: Na předním přidešti dřevořezové erbovní exlibris: "*I. G. C. [= Ignaz Graf Chorinsky] 1787 Nro. 163*". Na předním přidešti inkoustem signatura: *i IV*.

**Petrus Miotti: "Philosophia practica sive
Ethica. Professore, admodum reverendo ac eximio
domino Petro Miotti, artium liberalium & philosophiae
doctore, in usum illustrissimi domini comitis Ignatii
Chorinsky, liber baro de Ledske.
Anno MDCCLXXXIV (1784)"**

V, 1–99 "Philosophia practica, quam alii Ethicam, alii Philosophiam moralem appellant. § 1. Quandoquidem eum, qui per bona, quibus fruitur, appetitum suum valet satiare, felicem appellamus ..." x "... Utrumque divinis perfectionibus repugnat et speciem blasphemiae praesefert. Finis Ethicae. Ad M. P. J. et D. G."
Scriptis P. Innocentius Alesch S. P. anno 1784

102–108 "Index materiarum Ethicae"

Piarista Johann Innozenz Alesch (1738-1810), moravský spisovatel, subrektor vídeňského Theresiana a vicerektor mikulovské piaristické koleje, byl knihovníkem u Františka Jana Chorinského ve Veselí nad Moravou a vychovatelem jeho synů Františka Kajetána a Ignáce Karla, o kterého pečoval i za jeho studia na Tereziánské akademii ve Vídni, na niž byl Miotti profesorem. Bližší údaje o Aleschovi, který ve své soukromé tiskárně patrně vytiskl i titulní list k tomuto rukopisu přináší Czikkann, J. J. J.: Die lebenden Schriftsteller Mährens, Brünn 1812, s. 11n.

32.

CH 32

XVIII², Rakousko (Wien), pap., II + 76 pp., 22,5 x 17,5 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře. Volné strany na začátku a na konci označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Pp. I-II a 71-76 prázdné. Textové *zrcadlo* ohraničeno po pravé a od p. 21 po levé straně svislou slepou jednodlinkou. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. Stejná ruka zapsala po stranách i četné marginální poznámky. — *Vazba*: Papírová vazba o dvou vazech, lepenkové desky potažené škrobovým papírem. Stejná vazba u CH 34. Má jednu přední

a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do paginace. Hřbet stržený. Na p. I inkoustem signatura: *G.15*.

Karl Anton von Martini: [Prolegomena juris naturalis]

1–70 "Caput I. Compendium explicationis. Dicta a d. Martini. Vox naturae variae accipiat nomina latinis idem; natura est, quod Graecis physis, nasci a fío seu gigno, quod nascitur; ideo natura est, quod nasci facit; alii dicunt, quod a nascendo venit ..." x "... ubi ex certis principiis certe conclusiones deducuntur. Prolegomenorum finis"

Jedná se o záznam přednášek, které pronesl na vídeňské univerzitě profesor právnické fakulty Karl Anton von Martini - k němu srv. Wurzbach, C. von: Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich 17, Wien 1867, s. 33-36 a *Allgemeine deutsche Biographie*. Bd. 20, Leipzig 1884, s. 510-512. Viz též CH 43a, CH 43b a CH 110. Písařem rukopisu zřejmě nebyl nikdo z Chorinských.

33.

CH 33

XVIII², pap., 319 (recte: 144 zachovaných) ff., 22 x 16 cm,

Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře. Verso folia prázdná. — *Kolace*: Volné složky označeny na začátku a na konci inkoustem dole uprostřed písmeny abecedy, převážně o 12 listech. Neúplné, chybí složky a–b (f. 1–32), d–K (f. 45–128), T–W (f. 225–260), Y–Z (f. 273–296), cc a případné další od f. 320. Textové *zrcadlo* orámováno a liniatura provedena tužkou, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou, nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. Popsána pouze recto folia. — *Vazba*: Nevázáno. Volné složky. Četné listy poškozeny vodou, takže místy mizí písmo nebo začíná rozpad papíru.

[Militär–Reglement]

33r–44r "/// Strafe setzen und dieses wohl als andere ..." x "... Ubrigens ist ein so wahr als bekanntes Sprichwort, daß wer nicht zu gehorsamen weiß, auch nicht zu comandiren wiße ///"

- 129–224   "/// ... [první čitelný a úplný článek je § 16:] Bei Paßirung eines Fluß ist zu suchen ..." x "§ 7. An die Oberen, von denen eine Wacht dependiret ///"
- 261–272   "/// darvor halten, es gehört ..." x "... und ihr die neue darinne folget, laßen endlich ///"
- 297–319   "/// eine Armee nicht allein bei Freund und Feind verhasst ..." x "... vor solches so wohl als Fortbringen der Bagage benötigte Vorspan angeschafft"

Jde pravděpodobně o opis některého tištěného "Reglementu", vojenského řádu, které vycházely pro císařskou armádu pod různými názvy až do 19. století.

34.

CH 34

XVIII , Rakousko (Wien), pap., 93 (recte: 85 zachovaných) ff., 22 x 16 cm, vaz. dobová

Původní *foliace* číslovala folia po dvou inkoustem vpravo nahoře. Později byla opravovaná, a to tak, že folia očíslována po jednom. Tato druhá foliace dovedena do f. 92. První a poslední folio (tj. přední a zadní předsádka) označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Ff. Ir–Iv, 4r, 26r–26v, 32r, 65v–66r, 69v–70r, 71v–72r, 73v–74r, 80r, 84r–84v, 85v–88v a 93v prázdná. — *Kolace*: Neúplné, chybí jedna složka s ff. 47–54, která se z vazby zřejmě později uvolnila, čemuž svědčí fakt, že foliace pokračuje plynule dál. Poslední dvoulist při vazbě nesprávně přeložen, takže f. 91 následuje za f. 92. Textové *zrcadlo* ohraničeno po pravé straně svislou slepou jednolinkou. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Papírová vazba o dvou vazech, lepenkové desky potažené škrobovým papírem. Stejná vazba u CH 32. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do paginace. Hřbet stržený. Několik listů značně potřísněno inkoustem. Na f. Ir inkoustem signatura: *G.14*.

"Adnotationes ad elementa juris secundum ordinem Institutionum"

1r-92r   "Titulus I. De justitia et jure. § 19. Quis finis jurisprudentiae?
Responsio. Finis proximus, ut leges civiles addiscamus, remotus vero,
ut administretur justitia ..." x "(Titulus XXVI. De suspectis tutoribus) ...
per actionem tutelae, quae datur ad damni resarcitionem eam contra
haeredes. Finis libri I"

92v-93r   "Index titulorum"

Jedná se o anonymní komentář k první knize Justiniánových Institucí stylizovaný ve formě otázek a odpovědí.

35.

CH 35

post 1711, pap., II + 187 ff., 21 x 16,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře, volná folia na začátku a na konci rukopisu označena tamtéž při katalogizaci. Ff. Ir-IIv, 185v-187v prázdná. — *Kolace*: Složky číslovány dole uprostřed inkoustem rukou písaře hlavního textu ve formě: 1-35. Ff. 36, 55-56, 86, 95-100, 103-104, 107-109, 113, 117, 118, 120-122, 127, 130, 132-135, 138, 139, 142, 145, 150, 155, 157, 159, 161, 163, 164, 169, 170, 177, 178, 183 jsou psána rukou glosátora a jsou vevázána do rukopisu dodatečně. Dole vpravo stránkové kustody, nahoře uprostřed živá záhlaví. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou, některá folia ohraničena pouze zprava. — *Písmo*: Hlavní text zapsán písařem A humanistickou kurzívou, německá slova novogotickou kurzívou. Písařská ruka B - ruka glosátora písíci humanistickou kurzívou zapsala text na sekundárně vevázaných foliích a marginální poznámky. Totožná ruka s CH 38. — *Vazba*: Pergamenová vazba, mírně poškozená. Na hřbetě tužkou signatura: "I 12". Má dvě přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do foliace. Ff. 99 a 100 uvolněna z vazby. — *Vlastnické poznámky*: Rukopis nenese starou signaturu, není proto zcela jisté, zda pochází z knihovny Chorinských.

**[Adnotationes ad] Institutiones juris publici [Philippi
Reinhardi Vitriarii]**

1r–185r   **"Institutiones juris publici. Proemium. Nullo quidem tempore intermissum prorsus est. Ratio est, quia jus publicum, stricte sumptum, in se continet leges fundamentales ... [f. 6r:] Liber primus. Titulus primus. De jurisprudentia publica in genere et in specie. Habitus practicus omnis enim jurisprudentia est practica, alias nullum praestaret usum ..." x "(Liber 4 titulus octavus. De judicio Rothwilensi) ... de hoc judicio Rothwilensi junge, quae habet Struvius pag. 537 et seq. Finis."**

Jedná se o komentář prozatím blíže neurčeného autora k dílu nejmenovaného Philippa Reinharda Vitriaria *Institutiones juris publici Romano-Germanici* ... Jak bylo zjištěno srovnáním s tiskem: *Philippi Reinhardi Vitriarii Institutiones juris publici Romano-Germanici selectae* ... Editio nova prioribus omnibus correctior. Lugd. Batav., ex officina Boutesteniana, 1723, mají rukopis i tisk stejné rozčlenění na čtyři knihy a knih na tituly. V rukopise na rozdíl od tisku schází na konci čtvrté knihy tituly IX.-XI. Incipit tisku začíná: "*Studium juris publici nullo quidem tempore intermissum prorsus est, ...*" Datace podle některých událostí, zejména podle na řadě míst citované volební kapitulace císaře Karla VI.. Vzhledem k četným vydáním uvedeného díla nelze určit, ze kterého vydání komentátor vyšel. K osobě Philippa Reinharda Vitriaria srv. *Allgemeine deutsche Biographie*. Bd. 40, Leipzig 1896, s. 82.

36.

CH 36

post 1745, pap., A: VIII + 62; B: 118; C: IV + 85 [= 277] pp., 21,5 x 17 cm, vaz.
dobová

Původní *paginace* u všech tří částí inkoustem vpravo nahoře provedená písařem rukopisu. Moderní *paginace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře, označeny vždy prázdné strany včetně příloh. Pp.I-II, IV-VIII, 60–62 u A, 85–108, 110, 112, 114, 116, 118 u B a II-IV a 82-85 u C prázdné. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Polokožená vazba o pěti vazech, které jsou zvýrazněny tlačnou dvoulinkou, lepenkové desky, na hřbetě nahoře nalepen papírový štítek, z nápisu čitelné pouze číslo "*16*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do *paginace*. — *Výzdoba*: Na p. III u A nákras vybraných souhvězdí severní hvězdné

oblohy, na pp. 109–117 u B pět složených příloh s astronomickými nákresey. V tabulkách i přílohách použito červeného inkoustu.

[Tabulae variae astronomicae]

(a) III-118   **Jacques Cassini: [Tabulae astronomicae motus Solis et Lunae]**

III–59   "Explicatio et usus tabularum astronomicarum"

"Tabulae hae astronomicae calculatae sunt ad meridianum Parisiensem observatorii regii ..." x "... quam sit punctum illi correspondens in ellipsi. A.M.D.Gl.B.V.H."

1-118   "Tabulae astronomicae motus Solis et Lunae ad meridianum Parisiensem computatae per d. Cassini magistrum computus Academiae Regiae Parisinae, editae Parisiis anno 1740"

"Tabula I differentiarum meridianorum inter observatorium regium Parisiense et principaliora loca terrae cum elevatione Soli singulis locis correspondente ..." x [p. 84:] " ... Epactae annorum pro continuanda tabula priore per saecula secutura"

(b) I-81   **Maraldi, Giovanni Domenico: "Notitia temporis exposita ex mandato Academiae Regiae Parisiensis per d. Meraldum, ejusdem Academiae Regiae astronomum calculo instituto juxta tabulas astronomicas clarissimi d. Cassini junioris anno 1745"**

[p. 25:] " Tabula differentiarum meridianorum ... desumpta ex calendario Parisino anno 1745 M. Maraldi ... [p. 65:] Tabella magnitudinis distantiae et revolutionis planetarum ... [p. 67:] Explicatio et usus tabularum. N. 1. Astra omnia videntur moveri intra 24 horas temporis ..." x "(N. 36. Declinatio acus magneticae) ... a septemtrione in ortum 16°15'. O.A.M.D.Gl.B.V.H."

Tato část rukopisu je patrně rovněž latinskou verzí francouzského tisku: *Connaissance des temps pour l'année 1745, au méridien de Paris*. Publiée par l'ordre de l'Académie Royale des Sciences et calculée par Maraldi. Paris, impr. royale, 1744, s nímž však nebylo možno rukopis srovnat. K Maraldimu (1709-1788) srv. Dictionary of scientific biography 9, New York 1974, s. 89-91.

1769-1783, pap., notace, VIII + 534 pp., 21,5 x 17 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* vpravo nahoře inkoustem, označeny strany 1-506. Moderní *paginace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře, označeny zbylé strany na konci, při katalogizaci popsány i volné strany na začátku římskými číslicemi. Pp. I-IV, VI, VIII a 527–534 prázdné. Textové *zrcadlo* orámováno inkoustovou jednolinkou, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou, nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba s červenou stříkanou ořízkou o čtyřech vazech, lepenkové desky potažené hovězinou, kůže zadní desky prodloužena přes ořízku až na přední desku. Na deskách trojitě tlačené rámce. Na hřbetě značně ořelý zkrácený titul: "*Mltr. Cavall. Reglmt. ... Band*". Nahoře nalepen papírový štítek s nečitelným nápisem, snad totožný jako u CH 46: "*Pol. 65*". Má jednu přední předsádku, která je započítána do *paginace*. Hřbet mírně poškozený. — Kaligrafický titulní list orámován perokresebnou ornamentální bordurou. — *Vlastnické poznámky*: Na přední předsádce zaznamenán hodnostní postup majitele rukopisu: "*Franz Graf Chorinsky Unter Lieutenant bey Erzherzog Franz Carabiniers den 3. Mai 1783. Ober Lieutenant den 14. December 1786. Zweiter Rittmeister den 25. Februar 1790*". — Na pp. 513–526 notový materiál.

**"Reglement für die sämmentliche kaiserliche königliche
Cavallerie. Zweiter Teil. Regiments Reglament.
Zweiter Band"**

- V, VII, 1–506 "Vierter Abschnitt. Verhaltungen überhaupt. Erstes Capitul. Von der Gottes Furcht. Diese ist die erste Quelle alles Glickes, Seegen und Heils ..." x "(Siebenter Abschnitt. Von den Regiments Privilegien) ... Als hat sich ein Regiment inspecie nach der anno 1754 emanirten Justiz Norma und denen sonstig in Sachen von Zeit zu Zeit ergangenen oder künftighin ergehenden Verordnungen zu achten"
- 507-508 [Belehrung von der Benutzung und Geheimhaltung des Reglements]

"Die Obristen und Chefs deren Corps werden ..." x "... in dem Pflicht schuldigsten Vollzug gesetzt werde. Gegeben in unserer Residenz Stadt Wienn ..."

509-512 "Register uber dem zweiten Band"

513-526 "Musikalische Feld Stücke, für die sämtliche kaiserlich–königliche Cavalerie"

[p. 514:] " N. 1. Vergatterung ..." x "... Nro. 17. Dopellter Stoss"

Jedná se pravděpodobně o opis tisku *Reglement für die sämmentlich- kaiserlich- königliche Cavallerie*. Wien, gedruckt bei Johann Thomas Edlen von Trattnern, k. k. Hofbuchruckern und Buchhändlern, 1769. Rukopis je neúplný, neboť text na rozdíl od tisku začíná až čtvrtým oddílem. Více svazků nenalezeno, provenienčně nepatří k CH 46, psáno jinou rukou. Na konci rukopis obsahuje navíc notový materiál. V datu v závěru textu rok a den vynechány (p. 508). Jiný, kompletní exemplář je uložen pod sig. A 24 v knihovně tepelského kláštera - srv. Hoffmann, F.: *Soupis rukopisů knihovny kláštera premnostrátů Teplá I*, Praha 1999, č. 24, s. 22.

38.

CH 38

post 1711, pap., IV + 518 (recte: 420) pp., 21 x 16,5 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře od p. 97 do p. 514. Prázdné strany na začátku a na konci označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Pp. I-IV a 515-518 prázdné. *Chyby* v původní *paginaci*: vynechány pp. 170, 171, 190, 191; pp. 272, 273 bis. — *Kolace*: Zachovány stránkové kustody a živá záhlaví. Rukopis měl patrně pokračování, neboť na poslední straně je kustoda: "*ad Cap. 14tum.*" Začátek po p. 97 chybí. Psáno vždy jen po jedné polovině strany. — *Písmo*: Písař rukopisu píšící humanistickou kurzívou se uplatnil rovněž v marginálních poznámkách. Vedle toho zapsal text na sekundárně vevázaných foliích a marginální poznámky u CH 35. — *Vazba*: Polokožená vazba o třech vazech. Má dvě přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do *paginace*. Hřbet mírně poškozený. — *Vlastnické poznámky*: Rukopis nenese starou signaturu, není proto zcela jisté, zda pochází z knihovny Chorinských.

**[Annotationes ad Hugonis Grotii De jure belli ac pacis
libros tres]**

97–514   **" /// Caput quintum libri secundi. De aquisitione originaria juris in personas, ubi de jure parentum, de matrimoniis, de collegiis, de jure in subditos et servos. Cum auctoritas in principio caput 3 aquisitionem in originariam et derivativam divisit ..." x "(Liber II caput 13. De jurejurando § 22) ... convenit enim huiusmodi personis, ut quaecumque eorum dicta vim juramenti habeant"**

Jedná se o komentář prozatím neurčeného autora k dílu nejmenovaného Huga Grotia *De jure belli ac pacis Libri tres* ... Jak bylo zjištěno srovnáním s tiskem: *Hugonis Grotii De jure belli ac pacis Libri tres ... Ex altera recensione Joannis Barbeyracii* ...Amstelaedami, apud Janssonio-Waesbergios, 1735, byl rukopis buď neúplný v době vazby, nebo, což je snad pravděpodobnější, byl svázan do více svazků, z nichž se dochoval jen jeden z nich. Kromě začátku po stranu 96 chybí na konci komentář ke třinácti dalším kapitolám 2. knihy a k celé 3. knize. Kromě toho písař výslovně vynechal 8. kapitolu 2. knihy (p. 313). Datace rukopisu podle zmínky o panujícím císaři Karlu VI. na p. 285. Vzhledem k četným vydáním uvedeného díla nelze určit, ze kterého vydání komentátor vyšel.

39.

CH 39

XVIII² , pap., II + 167 ff., 21 x 17,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně do konce rukopisu. Ff. Ir-Iv, Iiv, 166r-167v prázdná. Psáno jen po levé polovině strany. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba o pěti vazech s červenou stříkanou ořízkou, lepenkové desky potažené teletinou se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě, nahoře zlacený titul: "*Notata ad jus publicum*" , dole pořadové číslo: "*N: 299*" . Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. — Na začátku před textem (nynější f. II) vlepena velká složená příloha: *Tabula geanologica omnium regum et imperatorum Carolingicorum* . — *Vlastnické poznámky a signatura*: Na předním přídeští mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. 299*" . Na předním přídeští tužkou signatura: *D. VI. Nro. 55* .

"Notata ad jus publicum"

1r-165v   **" Inprimis notandum duplex esse proprium, aliud essendi, aliud cognoscendi, de quo ultimo hic etiam agimus ..."** x "(Liber VII capitulum I. De ordine equestri immediato) ... nobiles ex speciali privilegio"

Na f. 9r je uvedeno mylně chybné datum 1763, správně má být 1663 .

Jedná se o kritický komentář patrně prozatím neznámého autora k dílu nejmenovaného Johanna Jakoba Mascova : *Principia iuris publici Imperii Romano-Germanici ex ipsis legibus, actisque publicis eruta et ad usum rerum accomodata. Editio quinta* ... Lipsiae, apud Bernh. Christoph. Breitkopf , 1759, jak bylo zjištěno srovnáním s uvedeným tiskem (vyšel v šesti vydáních mezi léty 1729-1769). Rukopis má téměř totožné vnitřní členění i názvy knih a kapitol. Komentář je na konci neúplný, Liber VII. má místo tří jen jednu kapitolu. Stejná ruka připsala o něco později další komentář, jenž je doveden pouze do f. 17v. Autor komentáře o sobě prozrazuje na f. 45r, že byl přítomen korunovací císaře Františka I. Štěpána ve Frankfurtu nad Mohanem v roce 1745. Podrobný životopis Johanna Jakoba Mascova uvádí *Allgemeine deutsche Biographie*. Bd. 20, Leipzig 1884, s. 554-558. Zde na s. 557 jsou uvedeni i tři autoři komentářů k jeho Principiím: Johann Peter von Ludewig , Georg Gottlieb Börner a Johann Philipp Stainhauser von Treuberg . Rukopis nemohl být porovnán pouze s posledně jmenovaným, takže není úplně vyloučeno, že jde o autora komentáře.

40.

CH 40

1676, Rakousko (Salzburg), pap., I + 277 ff., 21 x 16 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře po pěti do konce rukopisu, první folio označeno římskou číslicí při katalogizaci. Ff. Ir-Iv a 277r-277v prázdná. — *Kolace*: Dílo je neúplné, chybí předchozí i následující část, srv. f. 276v. Textové *zrcadlo* zprava ohraničeno slepou dvoulinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou majitelem rukopisu Janem Kryštofem Kotulínským z Kotulína, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní lepenková vazba z makulatury soudobých tisků o čtyřech vazech, desky polepeny papírovým listem s latinským liturgickým notovaným textem ze 17. století s pašijemi podle evangelia sv. Matouše s rombicko-virgální notací na červené pětilinkové osnově v klíších C a F s taktovými čarami. Hřbet z tmavěhnědé usně pozdější se zlacenou slepotiskovou výzdobou a titulním štítkem dnes schází, dole na hřbetě nalepen papírový

štítek s číslem "32" . Srv. vazbu u CH 44. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. Ff. 243–246 poškozena, menší ztráta textu. — *Vlastnické poznámky a signatura*: Na předním přidešti: "*Ex libris Joannis Christophori Kotulinsky, L. B. de Kotulin etc. Anno 1678*". V záhlaví prvního folia je rukou Kotulínského připsáno: "*Lectiones professoris ordinarii R.P. Ruperti Khimpfler Ord. Sti. Ben. anno 1676 inceptae Salisburgi*". Na základě srovnání s CH 44 a CH 51 rukopis náležel Františku Antonínu Chorinskému.

[*Lectiones de iure canonico*]

1r–276v   **" Iuris canonici libri III titulus XXVIII. De sepulturis. Sepulturae et cemeteria, olim quidem religiosa tantum, hodie loca sacra sunt ... "**
x "(Liber V titulus 3 § 6. De poenis simoniae) ... laici iudices nullo modo se intromittere, nec aliquid pro simoniaci declarare vel punire possint, sicut nec in crimine haereseos, ut dicetur suo loco. Finis coronat opus"

Jedná se o záznam přednášek z univerzity v Salzburku, které pořídil Jan Kryštof Kotulínský z Kotulína - viz provenience a poznámka na f. 1r nahoře. Ottův slovník naučný 14, Praha 1899, s. 989 uvádí, že byl olomouckým kanovníkem. Tuto osobu však nelze ztotožnit s majitelem rukopisu, neboť dle excerpcí Wilhelma von Blaschkeho z roku 1941, které jsou uloženy u Heraldisch-Genealogische Gesellschaft Adler ve Vídni pod sig. *B 2716*, je zřejmé, že se Jan Kryštof, který byl olomouckým kanovníkem, narodil až v roce 1681. Majitelem rukopisu tak musí být jiná osoba stejného jména, kterou prozatím nelze identifikovat. Přednášejícím byl Rupert Kimpfler - rakouský benediktinský teolog a znalec církevního práva. Srv. též rukopisy CH 44 a CH 51.

41.

CH 41

1671-1672, Rakousko (Wien?), pap., I + 566 ff., 21 x 16 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně do konce rukopisu. Ff. 1r–1v, 46v, 66v–68r, 98v, 99v, 110v–111r, 246r, 302v–303v, 482r–482v, a 562r–562v prázdná. — *Kolace*: Část na ff. 342r–481v má vlastní číslování složek ve formě: 1–14. Ff. 97–98 a 234 sekundárně vevázána do rukopisu. Některá folia silně seříznuta, místy až do textu. Listy v jednotlivých složkách jsou nestejněho formátu, f. 237 sekundárně podlepeno papírem. Za f. 46 vyřezána tři folia, za f. 303 vyřezáno pět folií. — *Písmo*: Písařská ruka

A zapsala většinu folií, a to latinskou humanistickou kurzívou. Písařská ruka B píše latinskou humanistickou kurzívou se uplatnila na ff. 97r-98r. Písařská ruka C popsal ff. 100r-102r, 107v-108v, 148r-149r a 159r latinskou humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní polokožená vazba o čtyřech vazech se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě, lepenkové desky. Má jednu přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do foliace. Hřbet značně poškozený. — *Výzdoba*: Na f. 234 "*Arbor Porphyriana*", na ff. 464r, 469r-471v a 478v drobné nákresy, na ff. 524v-525r vynecháno místo na další dva nákresy.

"Philosophia universa manuscripta"

- (a) 1r–46r   **"Summulae seu Breve compendium dialecticae"**
"Proemium. Philosophiae, quae est scientia rationalis et operationibus intellectus, comparari debet ... [f. 3r:] Caput primum. De illis, quae spectant ad primam operationem intellectus. Quaestio prima. Quid sit terminus. Nomen terminus varie accipi potest ..." x "... Plurimas alias distinctiones obvia materia et usus docebunt"
- (b) 47r-99r   **"Compendium logicae"**
"Breviter totam logicam dictatam repetemus ..." x "... si praeteritum, praeteritum etc."
- (c) 97r-98r   **" Theses logicae. 1. Logica ex fine extrinseco est omnio practica ..."**
x "... modo esse vera modo falsa. Finis"
- Folio sekundárně vevázáno do rukopisu a popsáno jinou rukou než předchozí text.
- (d) 100r–302r   **"Tractatus in universam philosophiam Aristotelis, quae Deo ter optimo maximo, magnae Dei parenti et magno orientis apostolo Xaverio sit dicata"**
"Tractatus primus in logicam Aristotelis. Proemium. Quatuor habitus seu sententias praecipuas ..." x "... illas stare simul quaestio. Finis tractatus logicae"
- Anno Domini 1671 mense Julii die 6*

- (e) 304r–481v **"Disputationes physicae de substantia corporea in communi ejusdemque principiis, causis et proprietatibus. In octo libros Aristotelis De physico auditu, in duos De ortu et interitu, in quatuor De coelo et in tres De anima"**

"Expeditis iam quaestionibus de ente intentionali et quibusdam aliis ... [f. 305v:] Disputatio I. De principiis entis naturalis. Quaestio I. Quid sit principium. Incipimus cum Aristotele ..." x "... Finis primae partis physicae ... non potest constitui quadratum quaestionem"

Ve skutečnosti obsahuje tato část Disputatio I a Disputatio II. Text na f. 341v však není ukončen a na f. 342r již začíná Disputatio quarta a pokračuje až po Disputatio octava. Na f. 342r je letopočet 1672. Tato část byla asi vevázána až dodatečně.

- (f) 483r-561v **"Physicae pars altera. De speciebus corporis naturalis"**

"Hactenus de corpore seu ente naturali in genere ... Disputatio I. De coelo et mundo. Quaestio I. An mundus necnon fuerit aeternus vel productus ..." x "... tu me cape et nunquam dimitte. Finis totius tractatus philosophici"

Jedná se o záznam přednášek, podle některých zmínek patrně z vídeňské univerzity. Název převzat z f. 564v.

42.

CH 42

1881, Morava (Sádek), pap., 7 ff., 21,5 x 16,5 cm, sešit

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře do konce rukopisu. Ff. 1v, 6v-7v prázdná. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou, česká slova a nadpisy humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Sešit. — *Vlastnické poznámky*: Na f. 1r razítko: "*Bibliotheca Friderici comitis Chorinsky in arce Sadek in Moravia MDCCCCVI*" .

**"Collection der in Sádek und seiner Umgegend
vorkommenden Mineralien und Gesteine"**

1r, 2r–6r   **" Grafit. Stuha. Vorkommen. Er bildet ein 10 Fuss mächtiges
Lager ..." x "(40. Magneteisenerz in Gneis. Železovec magnetový v
rule) ... Nutzen. Je nach dem Gehalt von Eisenerz zu Eisengewinnung.
Sadek 31. Juli 1881. Dr. Ružička "**

Titul na f. 1r.

Autor patrně žádnou větší práci nepublikoval, takže zatím nemohl být blíže určen. U všech nerostů vyskytujících se v okolí Sádka uvádí německý i český název, přesné naleziště a technickou použitelnost. Sádek je osada se zámek Chorinských poblíž Čáslavic na Třebíčsku .

43.

CH 43a

XVIII² , Rakousko (Wien), pap., II + 243 (recte: 242) pp., 21,5 x 16,5 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře. Volné strany na začátku a na konci označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Pp. I-II, 2, 30, 60, 68, 86, 89, 92, 97, 165, 177, 183, 188, 194, 207, 217, 238-243 prázdné. *Chyby* v původní paginaci: 183 bis, 77 a 197 v paginaci přeskočeny, bez ztráty textu. — *Kolace*: V rukopisu zachovány původní signatury složek ve formě: A-L4. Textové *zrcadlo* orámováno tužkou, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Obě písařské ruce se uplatnily též v marginálních poznámkách a živých záhlavích. Na marginální indexy a odkazy použito červeného inkoustu. Písařská ruka A zapsala většinu textu, a to humanistickou kurzívou. Písařská ruka B písíci humanistickou kurzívou zachytitelná na pp. 84-96 a 160-238 . — *Vazba*: Papírová vazba o dvou vazech, lepenkové desky, dole na hřbetě nalepený papírový štítek s číslem "37" . Má dvě přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do paginace. Hřbet téměř celý stržený. — Titulní strana provedena černým a červeným inkoustem. Na p. I inkoustem signatura: K.9 .

**"Elementa iuris civilis secundum ordinem
Institutionum"**

1–238   **"Proemium. Quum jus Romanum adeo excrevisset, ut foret multorum camelorum onus ... [p. 13:] Liber primus Institutionum. Titulus I. De justitia et jure. Juris prudentiae finis ab authore statuitur justitia ..." x "... suspectorum accusationes non amplius adeo in usu sunt sicuti tempore Ulpiani . Finis libri primi"**

Jedná se o záznam přednášek z vídeňské univerzity profesora, jenž je na p. 11 označen jako: *"Jos. Mart."* , kterého se prozatím nepodařilo identifikovat. Ten ve svých přednáškách vychází z díla Karla Antona Martiniho : *Ordo historiae juris civilis praelectionibus institutionum praemissus atque in usum auditorii vulgatus. Viennae Austriae, Joannes Thoma Trattner , 1755* (další vydání z let 1757, 1770 a 1779), k němuž přidal svůj komentář. Text je tedy opřen o tištěnou předlohu, delší pasáže jsou však v zájmu srozumitelnosti dále členěny. O způsobu členění se zmiňuje v úvodu písař rukopisu. Přednášky s četnými písařskými chybami pravděpodobně zapsal některý z hrabat Chorinských , nejspíše František Kajetán nebo jeho mladší bratr Ignác Karel . Osoba Karla Antona Martiniho je v rukopise zmíněna na p. 10. K němu další komentář u CH 32. Dále srv. CH 43b a CH 110 .

44.

CH 43b

XVIII² , Rakousko (Wien), pap., IV + 306 (recte: 308) pp., 21 x 16 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře. Volné strany na začátku a na konci označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Pp. 87-88, 122, 130, 155, 166, 170, 176, 194-196, 206, 213, 226, 235, 251, 256, 280, 284, 290, 304-306 prázdné. *Chyby* v původní paginaci: 237 a 253 bis. — *Kolace*: Asi do poloviny rukopisu zachovány původní signatury složek ve formě: A-W4. Textové *zrcadlo* orámováno tužkou, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Písařská ruka A zapsala většinu textu, a to humanistickou kurzívou. Písařská ruka B písíci humanistickou kurzívou je zachytitelná na pp. 162-175 a 222-303. Obě písařské ruce se uplatnily též v marginálních poznámkách a živých záhlavích. Na marginální indexy a odkazy použito červeného inkoustu. — *Vazba*: Papírová vazba o dvou vazech, lepenkové desky, nahoře na hřbetě inkoustem signatura: *"L.II."* , dole nalepený papírový štítek s číslem *"38"* . Má dvě přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do *paginace*. Hřbet mírně poškozený.

"Liber secundus Institutionum"

1–303 "Liber secundus Institutionum"

"Titulus 1. De rerum divisione et aquirendo earum dominio. Actum fuit huc usque de primo juris objecto ..." x "... ubique adesse intelligatur, si etiam, nihil adsit. Finis libri secundi"

Jedná se o druhý svazek záznamu přednášek z vídeňské univerzity. Viz komentář k CH 43a .

45.

CH 44

1676, Rakousko (Salzburg), pap., I + 331 ff., 21 x 16 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře do f. 37 průběžně, dále již pouze do f. 108 nepravidelně. Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně po pěti, resp. deseti do konce rukopisu. První a poslední folio označeno tužkou tamtéž při katalogizaci. Ff. Ir-Iv, 329r-331v prázdná. Textové *zrcadlo* zprava ohraničeno slepou dvoulinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou majitelem rukopisu Janem Kryštofem Kotulínským z Kotulína, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní lepenková vazba z makulatury soudobých tisků o třech vazech, desky polepeny papírovým listem s latinským liturgickým notovaným textem ze 17. století s pašijemi podle evangelia sv. Matouše s rombicko-virgální notací na červené pětlinkové osnově v klíčích C a F s taktovými čarami. Hřbet z tmavěhnědé usně pozdější se zlacenou ornamentální slepotiskovou výzdobou a titulním štítkem, který je dnes zčásti stržený, dole iniciály Františka Antonína Chorinského a číslo knihy v jeho knihovně: *F.C.II*. Srv. vazbu u CH 40. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do *foliace*. — *Vlastnické poznámky a signatura*: Na předním přídeští: "*Ex libris Joannis Christophori Kotulinsky, L. B. de Kotulin etc. Anno 1678*". V záhlaví prvního folia je rukou Kotulínského připsáno: "*Lectiones professoris ordinarii Joannis Bapt. Moser I. V.D. anno 1676 inceptae Salisburgi*". Na základě srovnání s CH 40 a CH 51 rukopis náležel Františku Antonínu Chorinskému.

**[Lectiones super librum II, III et IV Institutionum
domini Justiniani]**

1r–328v   **"Institutionum libri II titulus XIII. De exhaeredatione liberorum. Ad principium tituli"**

"Inter caeteras solemnitates ad testamenti ordinationem necessarias ..." x
"(Liber IV titulus 18. De publicis iudiciis) ... tractat doctor Manzius in
decisionibus palatinis questione 87 per totam. Haec de publicis et privatis
iudiciis, in quatuor Institutionum libros. Ad verbi incarnati gloriam dicta
sunto. Finis"

Jedná se o záznam přednášek z univerzity v Salzburku, které pořídil Jan Kryštof Kotulínský z Kotulína - viz provenience a poznámka na f. 1r. Další komentář u CH 40. Srv. též CH 51. Přednášejícím byl Johann Baptista Moser - právník a advokát v Bolzanu a řádný profesor římského práva v Salzburku - srv. Wurzbach, C. von: Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich 19, Wien 1868, s. 154.

46.

CH 45

XVIII¹, pap., I + 121 ff., 21,5 x 18 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně do konce rukopisu. Ff. 6r-6v, 12v, 18v, 21v, 33r-33v, 43r-43v, 73v, 84v-85v, 91r-91v, 97r-97v, 120r-121v prázdná. Ff. 21, 73 a 101 jsou menšího formátu, volně vložená do rukopisu a popsaná stejnou písařskou rukou jako hlavní text. Uvedená folia jsou započítána do foliace. Textové *zrcadlo* zprava ohraničeno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou polokurzívou, latinská slova a nadpisy humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Papírová vazba, lepenkové desky, na hřbetě zkrácený titul inkoustem: "*De SSmo. pro defun. et agon.*" . Listy v jednotlivých složkách jsou nestejného formátu, po stranách hmatníky. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace.

[Exhortationes variae]

- (a) Ir, Iv–49v   **"Exhortationes de sanctissimo sacramento. De poenis purgantium animarum earumque solatio. De agonia Christi crucifixi sive Expositiones in regulas coetus agoniae"**

"Notandum: Dictiones has potissimum collectas ex operibus Patris Joachimi Reytmayr, quem author harum Exhortationum sibi praefixisse videtur, ut eundem vel de verbo sequeretur ad verbum; interim parceretur sumptibus, si calamus describentis ducatum praestet. [f. 1r:] De ss. sacramento. Cum dilexisset suos, qui in mundo erant, in finem dilexit eos. Joan. 3. Als er die seine gelibt, die in der Welt waren, hat er sie geliebt bis an das End. Wunderlich und voller Geheimnus war vor Zeiten die Kleidung des hohen Priesters..." x "(De ss. sacramento eucharistiae pro festo corporis Christi) ... aufrufend mit dem H. Augustino: O, ignis, qui semper ardes et nunquam extingueris, charitas Deus meus, accende me. O, alzeit brennendes Feuer, o, Gott der Liebe, entzünde mich"

Titul na f. Ir.

- (b) 50r–74v   **"Pro defunctis"**

"Faeneratur Domino, qui miseretur pauperis. Prov. 10. Der sich der Armen erbarmet, der wucheret mit Gott. Nicht übel hat geredet derjenige, welcher das Fegfeuer einen Kauf Platz verglichen ..." x "... vor sich gebettet sagt Dionysius Carthusianus"

- (c) 75r–119v   **"Exhortatio ad sodales agoniae die Veneris dicta"**

"Legem pone mihi Domine viam justificationum tuarum et exquiram eam semper. Ps. 118. v. 33. Verordne mir Herr zum Gesetz, den Weg Deiner Satzungen, so will ich ihm alzeit suchen. Eine menschliche Gemeinde in guten Stand zu bringen ..." x "... und bitteren Leidens seines Heilands"

Jedná se o záznam anonymních exhortací, které vychází z děl jezuity Joachima Reittmayera (1658-1711) - k jeho osobě srv. Bibliothque de la compagnie de Jésus VI, sl. 1647n. .

ante 1765, pap., VII + 331 pp., 21 x 16 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře od p. 3 do p. 317. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře, označeny prázdné strany na začátku a na konci. Pp. I-III, V-2, 318, 324-331 prázdné. Textové *zrcadlo* po pravé straně orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písarskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou, nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba o pěti vazech s červenou ořízkou, lepenkové desky potažené teletinou s tlačnými rámci, na hřbetě zlacená ornamentální slepotisková výzdoba s titulními štítky, na nichž zlaceně vyraženo: "*Exercitii militaire. Tom I*". Nahoře sekundárně nalepen další papírový štítek s nápisem tužkou: "*Pol. 65*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do *paginace*. — *Vlastnické poznámky*: Na p. IV: "*Comte de Nimptsch m.p.*", s určitostí však nelze rozhodnout, o kterého hraběte von Nimptsch (z Němčí) se jedná - srv. Ottův slovník naučný 18, Praha 1902, s. 330.

**"Militaire Regulament für gesammte kaiserliche
königliche Cavalerie Regimenter in Betreff der Exercitii
zu Pferd und zu Fuss. Erster Teil"**

IV, 3–317   "Wir Maria Theresia ... entbieten N. allen unseren General Lieutenanten, Feld-Marchallen, Generalen der Cavallerie ... [p. 7:] Titulus I. Von dem Exercitio überhaupt und was bei dessen Erlernung zu beobachten. Articulus I. Der Endzwek des Exercitii ist bei alten Soldaten sie in der Übung, Geschiklich- und Aufmerksamkeit zu erhalten ..." x
"(Aufpakung) ... füglich 2 Finger in die Höhlung legen könne"

319–323   "Inhalt und Einteilung des ersten Teils des Militaire-Regulaments"

Jde pravděpodobně o opis některého tištěného "Reglementu", vojenského řádu, které vycházely pro císařskou kavalerii pod různými názvy až do 19. století. Uvozeno patentem Marie Terezie, který musel vyjít ještě před rokem 1765, kdy se císařovna stala vdovou, což by se jinak projevilo v intitulaci. Jisté shody, zejména v úvodní části, lze najít s tiskem: Regulament und Ordnung, nach welchen sich gesammte kaiserl.

königliche Cuirassier- und Dragoner-Regimenter in denen in diesem ersten Teil enthaltenen Hand-Grifen und allen anderen Kriegs-Exercitien ... zu achten haben. Wien, gedruckt bei Joh. Peter van Ghelen, Ihrer Röm. kaiserl. königl. Majest. Hof-Buchdruckern, 1749, se kterým bylo možno rukopis srovnat. Tento tisk (sig. CH-0006.047,1) má stejný provenienční záznam ("*Comte de Nimptsch*") jako rukopis, což znamená, že obě knihy náležely jednomu majiteli. Rukopis provenienčně nepatří k CH 37, psáno jinou rukou.

48.

CH 47

XVII^{ex}/XVIIIⁱⁿ, pap., VIII + 384 (recte: 386) pp., 20 x 15,5 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře dovedená do strany 284. Následující strany 285-288 očísloval písař mladších přípisků. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) dopočítala prázdné strany na konci rukopisu včetně rejstříku. Strany na začátku označeny římskými číslicemi tužkou tamtéž při katalogizaci. Pp. I-V, VIII, 290–356 a 382-384 prázdné. *Chyby* v původní *paginaci*: 138, 238, 251 jsou bis, strana 271 je omylem vynechána. — *Písmo*: Písař A popsal většinu folií včetně rejstříku, a to německou novogotickou kurzívou. Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. Mladší písařská ruka B se uplatnila na p. 285, text psán humanistickou kurzívou. Mladší písařská ruka C se uplatnila na p. 286, text psán německou novogotickou kurzívou. Mladší písařská ruka D se uplatnila na pp. 287-289, text psán německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o čtyřech vazech, dřevěné desky potažené teletinou s tlačnými trojitými rámci na deskách, zachován pouze zbytek jedné řemínkové spony. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, dole signatura: *G.III.15.*, nahoře nalepen papírový štítek s nápisem tužkou: "*San.32.a.*" Má dvě přední předsádky, které jsou započítány do *paginace*. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorfů.

"Roß Arznei Buch"

VII, 1–284 "Roß Arznei Buch"

"Zu welcher Krankheit ein jegliche Adern zu schlagen. 1. Die Adern an den Spiezen der Ohren werden geschlagen für den Feufel... " x "(422.

Vor dem Meläck) ... oder von schlimen Leuten etwas bekommen haben
probatum est."

285–289 [p. 285:] " Pour guerir une entorce ...
[p. 286:] " Ein bewährter Rauch vor khelsüchtige Pferd ...
[p. 287:] " Fehl in Augen ..." x "... und bei vollhüfigen Pferden do hat
in Abnehmung Morden ätwas ausgeschutzt werden"

357–381 [Register]

Jedná se o rukopis koňského lékařství, který je až na některé drobné odchylky obsahově identický s rukopisem CH 64. Na rozdíl od něj však přináší rozšířené znění zhruba o 20 kapitol. Vzhledem k tomu, že číslování jednotlivých kapitol je v obou rukopisech individuální, je velmi nepravděpodobné, že by se jednalo o vzájemný opis. Oba rukopisy vycházely ze stejné předlohy, zřejmě některého tisku s názvem Rossarzneibuch nebo obdobným. Text na p. 285-289 je pozdějším doplněním koňského lékařství třemi dalšími písaři. P. 286 je psána stejným písařem, který se uplatnil též v rukopise CH 64 na ff. 58v-59r, 120v-122v a 141r-141v a byl majitelem obou kodexů.

49.

CH 48

1740, Česko, pap., I + 266 ff. + 1 vložený list, 21 x 16 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře nepravidelně, převážně po deseti do f. 257. První a poslední nepopsaná folia označena tužkou tamtéž při katalogizaci. Ff. Ir-Iv, 42v–54v, 55v, 100r-100v, 101v, 102v, 133v-134r, 147r–150v, 151v, 152v, 169v–174v, 191v, 208r–214v, 218r–220v, 223v–232v, 233v, 243v, 244v, 245v, 246v, 247v, 248v a 258r–266v prázdná. Mezi ff. 241 a 242 vložen papírový list menšího formátu popsáný písařem rukopisu verši začínajícími na jednotlivá písmena jména Maria. — *Kolace*: První čtyři složky (ff. 1-54) označeny vpravo nahoře inkoustem ve formě: No. 1-4, další složky (ff. 55-266) ve formě: 1-14. Na konci složky reklamanty. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou majitelem rukopisu Františkem Janem Chorinským z Ledské, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Papírová vazba o třech vazech, lepenkové desky, dole na hřbetě nalepen papírový štítek s číslem "43". Má jednu přední předsádku, která je započítána do foliace. Papírový potah desek i

hřbet strženy. — Na ff. 243r–248v různá perokresebná kolorovaná carmina figurata na mariánské náměty apod.

[Excerptiones variae ad usum scholarum]

- (a) 1r–42r   **"Fasti Romanorum antiqui incipiendo a Novembri. November"**
"Nonus mensium priscis erat November et Dianae sacer ..." x
"(September) ... Juventae et Summani festum Romae Calendarium vetustum"
- (b) 55r–99v   **"Tractatus I. De epistolis"**
"Pro me Francisco Joanne Chorinsky liber baro de Letske Sacrae poeticae facultatis auditore Anno Domini 1740. [f. 56r:] Paragraphus 1. Proemium. Ab imis vallibus, in quibus hucusque per inferiores classes ..." x
"(Appendix) ... et nigra charta albae litterae erunt"
- Příklady dopisů jsou datovány v Brně a ve Veselí nad Moravou.
- (c) 101r–146v   **"Tractatus II. De fabulis"**
"In usum Francisci Joannis Chorinsky liber baro de Letske Sacrae poeticae facultati auditoris, die 22. Januarii anno 1740. [f. 102r:] Tractatus secundus De fabulis latenti sub nube veritati Deo eucharistico et forti veritatis defensori divo Ignatio de Loyola dicatus anno 1740. F. 103r: Proemium. Multum suarum fictionum et fabularum ... Caput primum. Genealogia Deorum ex Hyhino Julii Augusti liberto. [f. 103v:] Genealogia Deorum succincte contexuit ..." x "(Elisium) ... et ibi omnibus deliciis affluebant"
- (d) 151r–223r   **"Tractatus III. De carminibus"**
"In usum Francisci Joannis Chorinsky liber baro de Letske Sacrae poeticae facultatis auditoris, die 13. Novembris anno domini 1740. f. 152r: Doctrina didactica faciendi carmen in omni genere vero extra fabulam Apollini assumpto homine omnis humanitatis antistiti incarnato Salvatori et specioso a pedibus orientis apostolo sancto Francisco Xaverio sacer anno 1740. [f. 153r:] Proemium. Iam prope Phocidos annes tenemus ... Caput I. Generalia quaedam praecepta. Paragraphus

1. Primo: reddat in memoriam syntaxis figurata ..." x "... donec veteris domicilii fuerint oblatae"

(e) 233r–257v **"Tractatus III. De artificiis poeseos"**

"S. Joanni Francisco Regis artificiorum maximo divinae potentiae portenso dicato a poetis Brunensibus. Anno 1740. [f. 234r:] Caput primum. De artificiis majoribus in poesi. Paragraphus 1. De origine poesis. Priusquam ad alia descendamus artificia ..." x "... sine puppe erit avem"

Jedná se o školní sešit Františka Jana Chorinského, zakladatele hlavní větve rodu ve Veselí nad Moravou.

50.

CH 49

XVI², pap., I + 124 ff., 21 x 16 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně po pěti do konce rukopisu. První a poslední prázdné folio označeno při katalogizaci. Ff. 1r–1v, 65r–65v, 124r–124v prázdná. — *Kolace*: Na konci folia 123 slovní kustoda, která značí, že chybí nejméně jedna složka. Na f. 46r–65v zachovány složkové kustody ve formě: O–S pro binia, na ff. 66r–88v složkové kustody ve formě: A2–Cv pro kvaterny, další kustody vyplavené. Dochovány četné reklamanty. Textové *zrcadlo* ohraničeno tužkou, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Písařská ruka A písíci německou novogotickou kurzívou se uplatnila na ff. 1r–5v. Písařská ruka B zapsala německou novogotickou kurzívou ff. 6r–45v. Písařská ruka C popsala německou novogotickou kurzívou ff. 45v–48v. Písařská ruka D písíci německou novogotickou kurzívou je zachytitelná na ff. 48v–64v. Písařská ruka E zapsala větší část textu německou novogotickou kurzívou na ff. 66r–123v. — *Vazba*: Papírová vazba o čtyřech vazech, desky ze soudobé rukopisné i tištěné makulatury. Hřbet téměř celý schází, byl sekundárně natřen bílou barvou. Lepenka pro vazbu vytvořena slepením listu latinského teologického rukopisu 16. století, nahoře listy z latinského tištěného misálu. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. Rukopis na dolním okraji poškozen vlhkem. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přidešti špatně čitelný a opravovaný provenienční záznam: "*Das Buech gehört mir zue Johanna Frantziska Prischka Graff zu Straschnitz ...*". Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do

knihovny hrabat Walldorfů. Jde o Janu Františku Prisku z Magnisu, rozenou Pergerovou z Pergu, zakladatelku nadačního ústavu šlechticů v Brně - srv. Státní archiv v Brně. Průvodce po archivních fondech. Sv. 2, Praha 1964, s. 286, D'Elvert, Ch.: Der Berger von Berg. Notizen-Blatt der historisch-statistischen Section der kais. königl. mährisch-schlesischen Gesellschaft zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde 1, 1870, s. 5 a nejnověji Mžýková, M.-Parma, T.: Jana Františka Priska z Magnisu, rozená Pergerová z Pergu (zemř. 1655), in: Mlčák, L. (red.): Kardinál František z Dietrichsteina (1570-1636). Prelát a politik neklidného věku, Olomouc 2008, s. 85-86. Datum 15 Juny 1587 je nově opraveno, nevyjadřuje však dobu zápisu, nýbrž rok narození Jany Františky. K Chorinským se kniha patrně dostala až za Františka Jana, který byl roku 1755 ustanoven poručníkem sirotků Magnisových - srv. Státní archiv v Brně. Průvodce po archivních fondech. Sv. 2, Praha 1964, s. 198.

[Pferdmedizin]

1r–5v	"Zu Rossen Ertzney" "Wan ain Ross vernaglt ist und Aitter gefangen hat. Las dem Ros das Eisen abprechen und an dem Ort, da es vernaglt worden ..." x "(wann ain Ross nit staen mag) Khrebsaugen zur stossen, die bring dem Ros ein, wie du magst"
6r–64v	"/// oder reitt es in das Felt, wo du Attich finden magst ..." x "(Ein guette und bewerte Khunst für die Prein) ... ain mall oder drey, es hulft"
66r–123v	"Das dier khein Ross vermeint mag werden ..." x "(Das man dich nicht sehen mag) ... an die statt den Stekh an den Taumen, so wirstu unsichtig"

51.

CH 50

XVII , Česko, pap., II + 149 ff., 20,5 x 15 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně po pěti do konce rukopisu. Při katalogizaci označena římskými číslicemi prázdná folia na začátku. Ff. 1v,

7r–10r, 18v–19v, 25v, 32r–56v, 59v–69v, 70v–85v, 86v, 87v, 88v, 89v, 96v, 97v–98v, 104r, 112r–112v, 140v a 145v–147r prázdná. — *Kolace*: Mnoho listů vyříznutých. — *Písmo*: Psáno střídavě několika rukama v průběhu 17. století. — *Vazba*: Papírová vazba o třech vazech, lepenkové desky potažené zlaceným zdobeným papírem, hřbet z tmavé usně se zlaceným ornamentálním slepotiskem, na papírovém štítku zlaceně vyraženo: "*Alter Viech medicus manuscrip.*", dole iniciály Františka Antonína Chorinského a pořadové číslo knihy v jeho knihovně: "*F.C.5*". — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel Františku Antonínu Chorinskému. Na f. 140r je připsáno: "*1697 léta při pile jest kladí jedlovýho 11 1/2 kop gr. bílých*".

"Medicus Mensch und Viech alte medici manuscripti"

1r–6v	"Pro prašivost koní aneb psuov ... [f. 3r:] 1622 anno v úterý den Všech Svatých učiněn počet z sklenářem Zacharyassem z Holessowa nových koleček se počtlo 1600... [f. 3v:] 1612 anno Kdy se která klisna ohřebí ... [f. 4v:] Aby pivo nezvotělo ... Velmi dobrý prach, kterýž mozk, rozum a pamět, zrak, sluch i všecky smysly velmi dobře posilňuje, vypsáno z knih pana Yana Koppa [z Raumenthalu], nejpřednějšího doktora krále Ferdynanda ... [f. 5v:] Ovcím recept dávati ... [f. 6r:] Pamět, co se dává na dílo vinohradu na Waziansko ... Tolikéž toto na Orzechowsko se dává ..." x "(Aby víno nevláckovatělo) ... do třetího dne bude hned spomoženo. Probatum. Od pana Woldrzycha Withy"
10v–20r	"Jak se slatiny na zvěč, na rány slunce dělati mají ... [f. 11r:] Protiv kameni ... Protiv červené nemoci ... [f. 14r:] Recept von dem hern hern Weigkhertt ffreyherren von Krumnicz auf ffalkenberk vnd hagerschwerdt ... [f. 14v:] Doktor Weweryn dal mi tento recept pro kámen ... Proti nátše, kdyby se v noze svalila. Pan Mikulass Kaldenhoff toho skusil ... [f. 17v:] Protiv kameni od pana Dobiasse Hampla jisté líkařství ... [f. 20r:] Protiv kameni od pana Waczlawy Brandegse ..."
20v–25r	"Tyto níže psané věci skušené vypsál sem já Cztibor [Chorinský] z Ledske z knihy sobě půjčené od pana pana Wylima Frydrycha z Zierotina, vlastní rukou pana otce jeho zapsané a od něho na díle

skúšené. [f. 21r:] Kdož nemuože stolice míti ... " x "... vař to v vodě, osladě medem neb cukrem, pij ráno a večer"

- 26r–89v "Od bosce vařiti, dyž zná, že překáží" x "... přiložit teplý, nepřiliš horký"
- 90r–94v "Pro kašel koní ..." x "(Proti rozličným nemocem koňského pohlaví) ... kdyžby prašivý byl"
- 94v–96r "Zaklínání bouře, hromobití a krup ... [f. 95v:] Když krávám překáží babky čarodějně ... Proti rybám, aby se sešly ... [f. 96r:] Krávám líkařství, dyž dojí ..." x "... že nemohú čarodenice dobytka zepsovat"
- 97r "Na pamět strany zranění Wasska Tipeczky, takto se mezi nimi narovnáni stalo ..." x "... tenž Mlynarczyk toho Wasska porubal"
- 99r–111v "Tuto se znamenají pořad platové s Chorynie a ze Lhoty i Strzytezy ... " x "... v stodolách humna nabíjeti a stodoly vyklízeti"
- 113r–139v "Líkařství proti ochvatu koňskému. Vezmi dryáku za ort ..." x "a tak jemu roh spěšně vyroste. Probatum est"
- 140r "Protiv bolení zubuov ..." x "... do oka vfukovati"
- 141r–145r "Vor die Pest ein Arzney. Erstlich Theariakuß ein ziemlichen theil ..." x "(Vor Kopf Weeh) ... es wiederumb ist bewert auf etlich mahl"

Kniha různých receptů a záznamů hospodářských, lékařských, zvěrolékařských a jiných z hospodářství v Choryni, Stříteži a Lhotě (u Choryně). Název převzat z f. 147v.

52.

CH 51

1673, Rakousko (Wien), pap., I + 288 ff., 21 x 15,5 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře dovedená do f. 287 písařem rukopisu. Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře, při katalogizaci označeno první a poslední folio. Ff. 286v–288v prázdná. Textové *zrcadlo* zprava i zdola ohraničeno slepou dvoulinkou. — *Písmo*:

Psáno jedinou písařskou rukou majitelem rukopisu Janem Kryštofem Kotulínským z Kotulína, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní lepenková vazba o třech vazech, hřbet sekundárně potažen hnědou usní s otřelým zlaceným ornamentálním slepotiskem. Nahoře na hřbetě štítek s nápisem: "*Philosophia manuscripta*", dole iniciály Františka Antonína Chorinského a číslo knihy v jeho knihovně: *F.C.3*. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. — *Výzdoba*: Na ff. 18v, 20r, 23r, 78r, 78v, 209v, 210v, 211v a 212v drobné perokresebné nákresy k textu. Na 218r vynecháno místo na další nákres. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přídeští: "*Ex libris Joannis Christophori Kotulinsky, L. B. de Kotulin etc. Anno 1673*". V záhlaví prvního folia je rukou Kotulínského připsáno: "*Lectiones professoris ordinarii R.P. Sigismundi Siserie Soc. Jesu anno 1673 dictatae Viennae Austriae*". Podle úpravy hřbetu rukopis náležel Františku Antonínu Chorinskému.

"Philosophia manuscripta"

- (a) 1r–283r   **"Physicae pars altera. De speciebus corporis naturalis"**
"Hactenus de corpore seu ente naturali in genere actum est ..." x "... calor ignis a sole, sed non qua lux solis aut qua calor est"
Finis secundae partis Physicae. 7 Junii anno 1673. O.A.M.D.G. et B.V. et S.B.
- (b) 283v–286r   **"Quaestiones metaphysicae. Seu De ente transnaturali, id est supernaturali"**
"Vix quidquam, quod ad metaphysicam ..." x "... cum ego te non capiam tu me cape et nunquam dimitte. Finis coronat opus"

Jedná se neúplný záznam přednášek, které byly proneseny na univerzitě ve Vídni Sigismundem Siserem - srv. Bibliotheque de la Compagnie de Jésus VII, sl. 1262. Přednášky pořídil Jan Kryštof Kotulínský z Kotulína - viz provenience a poznámka na f. 1r nahoře. Další komentář u CH 40. Pars prima chybí. Název převzat z vazby. Srv. též CH 44.

1673, Itálie (Parma), pap., IV + 505 ff., 21 x 15 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně po pěti do konce rukopisu. Při katalogizaci označena římskými číslicemi prázdná folia na začátku. Ff. Ir-IIIv, IVv, 34v, 143v-146v, 199v-202v, 204v, 258v-260v, 424v-428v, 435r-436v, 458v-460v, 468v-469v, 473v-476v a 502r-505v prázdná. — *Kolace*: Číslování složek inkoustem vpravo na horním okraji prvního listu složky ve formě 1-32. Další číslování začíná vždy nově od f. 261, f. 429, f. 437 a f. 477. Na konci každé složky slovní kustody. Ff. 203-204 byla do rukopisu vlepena sekundárně. Slepé horizontální a vertikální linkování, textové *zrcadlo* zprava i zleva ohraničeno slepou dvoulinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou majitelem rukopisu Františkem Adamem Chorinským z Ledské, a to humanistickou kurzívou. Četné marginálie psány stejnou rukou. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba o třech vazech se zbytky zelených tkanic, hřbet pozdější kožený se zlacenou ornamentální slepotiskovou výzdobou, dole již téměř nečitelné pořadové číslo, které koresponduje se zápisem na předním přidešti. Na přední desce zlaceně vyraženo: F.A.C.V.L. [Franz Adam Chorinsky von Ledske]. Má tři přední předsádky, které jsou započítány do foliace. Hřbet mírně poškozený, přední deska uvolněná. — Mezi ff. 29 a 30 vlepena perokresebná příloha: "*Arbor consanguinitatis*". — *Vlastnické poznámky*: Na f. IVr: "*Francesco Adamo Chorinschi de Letske m.p. 1673. Parma*". Na f. 258r: "*Nel Collegio de nobili di Parma. Francesco Adamo Corinski del Letske m.p.*" Na předním přidešti tužkou: "*N. 237*". Na f. 376v perokresebný znak Chorinských.

[Praelectiones iuris Romani et canonici]

(a) 1r-258r **"In quatuor Institutionum imperialium libros"**

"Explicatio in proemium. A Jesu Christi suas Institutiones incipit imperator cum a dignioribus sit incipiendum ... [f. 3v:] ... De justitia et jure. Titulus 1. Est juris obiectum atque finis justitia ..." x "(In quartum Institutionum imperialium librum ... De publicis judiciis titulus 18 ... Ad § item lex Julia paeculatus) ... ad legem Juliam paeculatus"

*Finis Institutionum imperialium sub excellentissimo juris utriusque
doctore Francisco Bonvicino Parmensis universitatis publico interprete
die 9 mensis Augusti anno 1673*

- (b) 261r–318v **"Ad rubricam Pandectarum et leges De verborum obligationibus"**
"Ut proprius ad materiam accedamus, ordinem in toto tractatu servandum proponam. 1. Igitur quaeram, quid sit verborum obligatio ..." x "(Sectio ultima. Quomodo extinguatur stipulatio) ... ipsius effectus. Et haec breviter dicta sufficiant ad rubricam Pandectarum De verborum obligationibus"
- (c) 319r–365r **"Ad rubricam Codicis, qui admitti ad bonorum possessionem possunt"**
"De bonorum possessione ad hanc rubricam tractaturi ..." x "(Caput ultimum. Quibus ex causis transmissio cesset) ... de transmissionibus et de bonorum possessionibus dicta satis sufficiant. Finis"
- (d) 365v–413r **"Ad rubricam Pandectarum et leges Pandectarum De legatis et fideicommissis primo"**
"Difficillimam legatorum et fideicommissorum materiam interpretaturus ordinem proponam ..." x "(Sectio ultima. Quibus ex causis cesset jus accrescendi) ... ad scriptores haeredes per jus accrescendi pertinere. Finis tractatus De jure accrescendi"
- (e) 413v–424r **"Ad rubricam Codicis De edendo"**
"Primam Codicis partem interpretaturi, ut unde ceteri incipiunt ..." x "(Sectio 3. An ex praeparatoriis recte inferatur ad praeparatum ... Subsectio 4. Numquid ex praeparatoriis recte inferatur ad dispositionem praeparati) ... Indicis habita ratione personarum, temporis et loci, ut scribit Clarus in B ///"

Text končí, nedopsáno.
- (f) 429r–434v **"Ad rubricam Decretalium de judiciis"**
"Rubricam hanc decretalium de judiciis hoc anno favente Deo explicaturi solito more ..." x "(Aliud iudicium inquisitionis sit ordinarium legem

extraordinarium ... Sectio 2. An inquisitio sit iudicium ordinarium vel extraordinarium) ... quae solemniter vocanda sunt"

(g) 437r–473r **"Ad consuetudines feudales interpretatio in sequentia capita distributa"**

"Nempe primo, quid sit feudum, tam quoad nomen, quam quoad substantiam ... Caput 1. Quid sit feudum. Sectio 1. De etymologia feudi. Quoad etymologiam ..." x "(Sectio 3. De feudo ligio et non ligio) ... divisione feudorum. Non ligium /// "

Text končí, nedopsáno.

(h) 477r–501v **"In quatuor Institutionum libros juris canonici"**

"Institutiones canonicas non edidit aliquis pontifex ..." x "(De vita et honestate clericorum. Caput ultimum) ... nisi de licentia sui episcopi. Finis libri primi Institutionum juris canonici"

Jedná se o záznam přednášek z obojího práva - římského a kanonického z univerzity v Parmě, kde studoval František Adam Chorinský z Ledské. Tento český student práv byl synem Absolona Chorinského a Johanky Rosiny Jakardovské ze Sudic - srv. Ottův slovník naučný 12, Praha 1897, s. 366.

54.

CH 53

XVIII², pap., I + 116 ff., 20,5 x 16,5 cm,

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu, při katalogizaci některá folia přečíslována tak, aby text následoval logicky za sebou. ff. 1v, 34v-38v, 92v, 95v-96v, 108v, 109v, 113v, 116r-116v prázdná. — *Kolace*: Jednotlivé složky byly původně zpřeházené, nyní jsou uspořádány tak, že na sebe text navazuje. Na konci jsou zařazena folia menšího formátu (ff. 109r-116v). Fol. 1 by mělo správně patřit na konec excerpce z prvního dílu, neboť obsahuje výpisy ze strany 165 tisku. — *Písmo*: Písařská ruka A zapsala text na ff. 1r-52v, a to německou novogotickou kurzívou, ojedinělá latinská slova humanistickou kurzívou. Písařská ruka B popsala ff. 53r-115v, a to německou novogotickou kurzívou, ojedinělá latinská slova humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Nevázáno. Volné archy. Na f. 1r je vlevo dole nalepen papírový štítek

s nápísem tužkou: "Nat. 90" a tamtéž uprostřed dopsán titul stejnou rukou: "*Walchs Versteinerungen*".

"Naturgeschichte der Versteinerungen"

- 1r–52v "I. Teil. Das zweite Capitel. S. 34"
[f. 2r:] " Betrachten wir die Lage der versteinten Körper in Ansehung ihres ehemaligen Wohnplatzes ..." x " ... und meist gegliederten Rücken haben müssen. [f. 1r:] Sig. 4 und 5 ist vermutlich eben dieselbe Krebsart, die auf dieser Kupfertafel Fig. I da gewesen"
- 53r–115v "III. Teil. Das dritte Capitel. S. 170"
"Von denen Trilobiten im Reiche der Versteinerung oder von der sogenannten Concha triloba rugosa. Hat in ein Petrefact in unsern Zeiten die Aufmerksamkeit der Naturforscher auf sich gezogen ..." x " ... die das Original dieser Versteinerung zu sein scheinen"

Jedná se o výpisy ze čtyřsvazkového díla: Die Naturgeschichte der Versteinerungen zur Erläuterung der Knorr'schen Sammlung von Merkwürdigkeiten der Natur herausgegeben von Johann Ernst Immanuel Walch. Nürnberg, gedruckt bei Paul Jonathan Felssecker 1755-1773, ovšem pouze z prvního a třetího svazku. Srv. British Museum General Catalogue of Printed Books to 1955. Vol. 14, New York 1967, s. 183, sl. 858 a tamtéž Vol. 26, s. 527, sl. 752. Excerpta jsou však neúplná. Z prvního svazku jsou opsány strany 34-165 tisku, ze třetího strany 170-230 tisku, nikoliv ovšem soustavně. Na konci (dnešní ff. rukopisu 97-115) jsou obsaženy výpisy ze třetího svazku, a to strany 183-194 tisku. Text na těchto stranách se ovšem liší od textu, který je zapsán dříve na stejně označených stranách. Vzhledem k tomu, že nebylo možno srovnat rukopis s tištěnou předlohou, lze se pouze domnívat, že jde pravděpodobně o doplňky textu (Supplementa).

55.

CH 54

XVIII , pap., 38 ff. + 1 vložený list, 20,5 x 15,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. Ff. 1v, 6v-8v, 10r, 12r-13v, 17r-17v, 19v, 22r-23v, 25r-25v, 34v-36r prázdná. Na konci je volně vložen francouzský dopis Ignáce Dominika Chorinského, pozdějšího hejtmana opavského kraje, bratrovi do Vídně. Dopis je datovaný: "*Brinne ce 8. Juillet 1746*". Vzhledem k

tomu, že v dopise je zmiňován bratr Jan Nepomuk Chorinský, adresátem musel být některý ze zbývajících bratrů: František Jan, Matyáš František nebo Michal Václav. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou, německá slova na ff. 29r-35r novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba s červenou stříkanou ořízkou, dřevěné desky potažené teletinou se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě a tlačnými rámci na deskách, dole na hřbetě nalepen papírový štítek s číslem "31". — *Vlastnické poznámky*: Na předním příděstí dole: "J. Deüm m.p.(?)" . Snad se jedná o některého z hrabat Deymů.

**"Aliquae ex iure annotatae regulae, definitiones,
exceptiones, actiones etc."**

- (a) 1r, 2r–28v   **"Regulae universales. Omne iuramentum est servandum, quod non vergit in praeiudicium alterius ..."** x "... qui iuravit se velle solvere et tamen non solvit"
- Titul na f. 1r.
- (b) 29r–35r   "Aliqua verba [juridica] simul Latina et simul Germanica"
"Quietoria seu apocha eine Quittung ..." x "... Parliamentum seu iudicium dicasterium ein Gerichtsamtb"
- (c) 36v–38v   **[Notae variae juridicae]**
"Nota. Visus et alloquium, tactus, post oscula factum ..." x "... ut docet experientia"

56.-58.

CH 55-57

XVIII, pap., 3 svazky, 1. VI + 119 ff.; 2. I + 128 ff.; 3. I + 107 ff., 20,5 x 16,5 cm, vaz. dobová

Sv. 1. Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře jako apertury. Folia na začátku označena tužkou vpravo nahoře římskými číslicemi při katalogizaci jako apertury. Ff. Iv-IIr, IIIr-Vr, VIv-1r prázdná. Sv. 2. Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře jako apertury. První

folio označeno tužkou vpravo nahoře římskou číslicí při katalogizaci. F. 1v prázdné. Sv. 3. Moderní *foliace* (Dokoupil) provedená tužkou vpravo nahoře, přední a zadní předsádka označeny při katalogizaci. Ff. Ir-Iv, 1v-2v, 3v, 107r-107v prázdná. — *Kolace*: Sv. 1. Na začátku každé složky složkové kustody ve formě: A-O. Sv. 2. a 3. Na konci většiny složek slovní kustody. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Polokožená vazba o třech vazech, lepenkové desky s červenou stříkanou ořízkou, hřbet natřen sekundárně bílou barvou a opatřen signaturou: *J.II.8*. Rukopis znečištěn nánosem bahna, některé listy slepené. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbet náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorffů.

"Istoria sacra tradotta in Italiano"

1. IIv–119r   **"Tomo X. Contenente il Primo libro de Re. Di Domenico Bondi"**
[f. Vv:] "Il libro Primo dei Re contiene la nascita, e educazione di Samuele nel tempis ... [f. 1v:] Dell Istoria dei Re libro primo. Capitolo I. Al tempo che gli Israeliti erano governati ..." x " ... per sette giorni continui. Fine del Primo libro dell Istoria dei Re"
2. Iv–128r   **"Tomo XII. Contenente il Terzo libro de Re. Di Domenico Bondi"**
[f. 1v:] "Libro Terzo dell Istoria de Re. Capitolo I. Ma essendo intanto il Re David ..." x "... addosso lo salegno del Signore, come si vedra nel seguente libro. Fine del libro Terzo"
3. 1r–106v   "Tomo [číslo svazku nevyplněno] . Contente il Primo libro de Maccabei. D'autore anonimo"
[f. 3r:] "Ristretto di cio, che contiene il presente tomo, intitolato il Primo libro dei Maccabei ... [f. 4r:] Istoria dei Maccabei libro primo. Prefazione. Dopo 1a riassunzione delli antichi riti ... [f. 6v:] Del primo libro dell Istoria dei Maccabei. Capitolo I. Or per ritornare ad Alessandro ..." x "... stati cagione dei passati rumori. Fine del primo libro dell Istoria dei Maccabei"

Tři navazující svazky historie církevních dějin vystavených na starozákonním textu na způsob díla Petra Comestora *Historia ecclesiastica*. Dva svazky se autorsky hlásí k jistému Domenico Bondimu, třetí svazek je anonymní. Bližší informace k autorovi ani předloze se však nepodařilo dohledat. Srv. CH 56 a CH 57.

Viz Divizia, Paolo: *I manoscritti 'in lingua italiana' della Moravská Zemská Knihovna di Brno*. Giornale storico della letteratura italiana. (2010) Vol. CLXXXVII, Fasc. 619, s. 434-451, zvl. s. 450

59.

CH 58

XVIII , Rakousko (Wien?), pap., 98 ff., 20,5 x 16,5 cm, sešit

Původní *foliace* vpravo nahoře inkoustem začíná až číslem 38, resp. 76, protože původně byl počítán každý druhý list. Moderní foliace (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. — *Kolace*: Část většího celku, začíná f. 38. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Sešit.

**[Quaestiones in librum V-XI Digestorum seu
Pandectarum domini Justiniani]**

1r–98v

"Liber V. De judiciis"

"Judicium 1. accipitur pro actione et si praetor dicit: judicium dabo ..." x
"(Liber XI titulus VIII. De mortuo inferendo et sepulchro aedificando) ...
ut hoc spatium solvere debeat dominus domus apud nos vero hoc non
obtinet"

Jedná se pravděpodobně o záznam přednášek patrně z univerzity ve Vídni, která je několikrát uvedena v příkladech (f. 6v: "*hic Viennae*" aj.). Zmíněna je také Praha (f. 8r, 8v). Rukopis je neúplný, chybí liber I–IV, jak dosvědčuje i původní foliace, která začíná až listem 38.

60.

CH 59

XVIII , Česko (Praha?), pap., 385 (recte: 394) ff., 20,5 x 16 cm, vaz. dobová

Původní *foliace* vpravo nahoře inkoustem dovedená do f. 381. Moderní foliace (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře, dopočítána prázdná folia na konci, na začátku označena římskými číslicemi při katalogizaci. Ff. Ir–IIv, IIIv, 382r–385v prázdná. *Chyba* v původní foliaci: po f. 98 začíná znovu číslem 90, pak už pokračuje pravidelně do konce. Textové

zrcadlo vpravo ohraničeno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba o čtyřech vazech, lepenkové desky potažené bílou vepřovicí s válečkovým slepotiskem, na hřbetě nápis: "*Liber IV. Explicatio Institutionvm*". Hřbet sekundárně natřen bílou barvou, dole signatura: *M.IX.I*. Má jednu přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorfů.

**"Explicatio juris Institutionum domini Justiniani. Liber
IV. De obligationibus, quae ex delicto nascuntur"**

IIIr, 1r–380v   "Titulus I. De obligationibus, quae ex delicto nascuntur. Egimus hactenus de obligationibus, quae nascuntur ex contractu vel quasi contractu ..." x
"... publicorum iudiciorum et criminum exponitur. Et si quemadmodum in nomine domini Jesu Christi Institutiones receperimus, ita modo in nomine ejusdem finimus et claudimus. Finis libri quarti"

381r–381v   "Index Institutionum divi Justiniani libri quarti per singulos titulos"

Jedná se o záznam přednášek z římského práva (výklad 4. knihy Institucí) pravděpodobně z pražské univerzity, na f. 352r je jako příklad velezrady uvedeno: "*Crimen perduellionis tantum subditi committunt, quando ... civitatem exempli gratia Pragensem volunt extradere hosti*".

61.

CH 60

XVIII² , Česko (Praha), pap., I + 283 ff. + 4 vložené listy, 20,5 x 16 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu, přední a zadní předsádka označeny tamtéž při katalogizaci. Ff. 16r–16v, 41r–46v, 101–106, 125v–126v, 134–136, 165, 166, 225v, 228v–230v, 242v–246v, 263r–266v, 282v prázdná. Mezi ff. 167 a 168 vloženy 4 listy menšího formátu, které se vztahují k obsahu rukopisu, psány písařem rukopisu. — *Kolace*: Od f. 17r původní číslování složek ve formě: III–XXIX inkoustem vpravo nahoře, jedná se převážně o kvinterny. Textové *zrcadlo* vpravo ohraničeno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to

humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Polopergamenová vazba s červenou stříkanou ořízkou, lepenkové desky polepené zlaceným papírem. Má jednu přední a jednu zadní papírovou předsádku, které jsou započítány do foliace. — *Výzdoba*: In margine a na f. 279v četné geometrické nákresy.

[Tractatus varii mathematici et astronomici]

- (a) 1r–15v   **"Tractatus De arithmetica"**
"Arithmetica ex etymo suo numerorum est scientia, estque duplex: theorica et practica ..." x "... etiam habeat fractiones adjunctas"
- (b) 17r–40v   **"Algorithmus tum vulgaris tum specialis variis quaestionibus mathematicis illustratus"**
"Praestantia matheseos. Ad eam pertinet, quicquid est in numero vel pondere vel mensura ... [f. 17v:] § 1. Numeratio. Numerationis modus primus. Numerare est propositam summam in suo valore vel quantitate exprimere ..." x "(§ 17. De regula proportionum in fractis) ... et productum substituatur, unde acceptus erat numerator ..."

Text končí početním příkladem.
- (c) 47r–100v   **"Tractatus De trigonometria sive rectilinea"**
"Trigonometria plana (quae modo analysis sive triangulorum resolutio appellatur) est scientia docens methodum ..." x [f. 97v:] "... continebit sextarios 300 ... [f. 98r:] Appendix, qua demonstratur, ex falso posse directe deduci verum. In thesibus mathematicis, quas Lovanii sesqui ab hinc anno ... [f. 100v:] ... dedit oppugnationem suam et ego illam accepi"
- (d) 107r–125r   **"Tractatus De trigonometria sphaerica"**
"Trigonometria sphaerica est scientia, quae ex datis 3 trianguli sphaerici partibus reliquas adhuc incognitas investigandi methodum docet ..." x "... hisque inventis postremus angulus C"
- (e) 127r–133v   **"Problemata primi mobilis magis necessaria, trigonometricè resoluta"**

"§ I capitulum I. Motum communem Solis concernentia. Problema I. Datis ..." x "... et pro polo arctico antarcticus assumatur"

(f) 137r–164v **"Tractatus De cosmographia"**

"Cosmographia ea potissimum pertractat, quae ad sphaerae notitiam pertinent ... " x "... omnibus intermediis diebus perpetuum tota nocte erit crepusculum"

Text pokračuje na ff. 231r-242r.

(g) 167r–225r **"Tractatus De astronomia"**

"Expendemus hoc tractatu proprium planetarum motum ..." x "... ideo pro Praga radix anni 1740 poni potest sequens 9s 11° 9' 7'' ..."

(h) 226r–228r **"Nomina praecipuorum scriptorum mathematicorum"**

"De cursibus, operibus atque lexicis mathematicis scripsere: Primus. Petrus Herigonius. Parisiis 1644. Tomus 6 in 8° ... [f. 227r:] De arithmetica. 1. Nicomachus tertio urbis conditae saeculo consignavit arithmetica veterum ... [f. 227v:] De geometria. Euclidis. Textum graecum cum versione latina 1703 Oxoniae ..."

Nejmladší datovaná kniha je z roku 1710.

(i) 231r–242r **[Tractatus De cosmographia]**

"Sectio X. Problemata ope globorum artificialium resoluta ..." x "... solus semper horizonti insistat, etiam uterque omnibus videri poterit"

Pokračování f. 164v.

(j) 247r–262v **"Tractatus De horographia"**

"Horographia est scientia delineandi horologia solaria ..." x "... Ad faciliorem delineacionem ovum in truncello, aliove fulcro agglutinari solet, ut in tabula firmari possit"

(k) 267r–281v **"Propositiones excerptae ex Elementis geometriae planae ac solidae R. P. Andreae Tacquet Soc. Jesu, quae in scriptis mathematicis citantur"**

"Libri 3. Propositio 3. Figura 3. Si in circulo recta per centrum ducta ..." x "... Ergo sphaerae superficies circuli maximi quadrupla. Quod est dictum"

K Tacquetovi (1612-1660) srv. Bibliothéque de la Compagnie de Jésus VII, sl. 1806nn.

Jedná se o záznamy přednášek nejspíše z Karlovy univerzity v Praze, pro kterou jsou většinou astronomické tabulky propočteny. Z Prahy by pak přicházel v úvahu časově nejspíše tamní profesor a jezuita Johann Jünglingk (1705-1775) - k němu srv. Pelcl, F. M.: Böhmsche, mährische und schlesische Gelehrte und Schriftsteller aus dem Orden der Jesuiten ... Prag 1786, s. 209 a Bibliothéque de la Compagnie de Jésus IV, sl. 883n.

62.

CH 61

1705-1706, Česko (Olomouc), pap., X + 470 (recte: 472) pp., 19,5 x 15 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* inkoustem uprostřed nahoře, dovedena pouze do strany 406. Moderní foliace tužkou vpravo nahoře, Dokoupilem očíslovány zbylé strany průběžně do konce rukopisu, římskými číslicemi pak označeny strany na začátku při katalogizaci. Pp. I-VI, VIII, 209–210, 212, 272, 277-284, 466-470 prázdné. *Chyba* v původní paginaci: 115 a 138 bis. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Na rukopise se podílely dvě písařské ruce, které se nepravdělně střídají. Písařská ruka A (František Antonín Chorinský z Ledské) zapsala zhruba polovinu textu, a to humanistickou kurzívou. Písařská ruka B zapsala druhou polovinu textu, rovněž humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní polokožená vazba o čtyřech vazech se stříkanou ořízkou a se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetu, nahoře nalepený papírový štítek se zlaceným titulem: "*Philosophia manuscripta*", dole vyraženy zlacené iniciály Františka Antonína Chorinského a číslo knihy v jeho knihovně: *F.C.5*. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel Františku Antonínovi Chorinskému. Na p. 271 poznámka: "*Absoluta hac lectione cessavi studium meum philosophicum 10 Martii anno domini 1706*". Na p. 465 připsáno rukou Františka Antonína Chorinského: "*Philosophia manuscripta N. 5*".

**"Universa Aristotelis Phisica seu Philosophia rationalis
tradita ab admodum reverendo ac doctissimo P. Antonio
Handel [recte Hanel] Societatis Jesu artium liberalium
& philosophiae doctore in alma, caesarea, regia ac
episcopali Universitate Olomucensi, professore publico
ac ordinario. Anno domini MDCCV (1705)"**

- VII, IX-X "Quaestionum philosophicarum pars secunda in universam Aristotelis
Phisycam. Absolvimus bono angelo comite logicam ..." x "... nos, quos
cum eodem motore scilicet Deo optimo hodie inchoamus"
- 1–208 "Tractatus IV in librum primum De principiis communibus rerum
naturalium. Quaestio I. Quid sit principium et an diferat a causa ..." x "...
de causis cuius initium sit. Absolvimus 4 Februarii anno domini 1706"
- 211–464 "In librum II Phisicorum quaestio I. De natura et arte. Articulus I. Quid
sit naturaliter naturale, quid practicum naturale, quid violentum ... [p.
213:] Absolvimus principia corporis naturalis ..." x "(Quaestio 11. De
causa efficiente prima ... articulus 8. An concursus Dei sit esentialis et
inabdicabilis?) ... huc autem nec a Deo produceretur nec destrui potest"

Jedná se o záznam přednášek z univerzity v Olomouci pořizený Františkem Antonínem Karlem Chorinským z Ledské. Srv. též rukopisy CH 70, CH 80 a CH 81.

63.

CH 62

XVIII¹, Česko, pap., I + 93 ff., 20 x 16 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) provedená nepravidelně tužkou vpravo nahoře započítává pouze popsaná folia 1-89. Prázdná folia na začátku a na konci označena při katalogizaci tužkou vpravo nahoře. Folia Ir-Iv, 90r-93v prázdná. Textové *zrcadlo* zprava ohraničeno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Text psán německou novogotickou kurzívou. Celý rukopis napsala jediná písarská ruka, a to jezuita Johann Wilhelm Theodor Joseph Franz Norbert

Hartmann von Klarstein stejně jako CH 66, CH 89 a CH 97. — *Vazba*: Kožená vazba o pěti vazech, lepenkové desky potažené černou kůží se zlacenými ornamentálními rámci na deskách, zlaceným hřbetem a zlacenou ořízkou. Na hřbetě zlacený štítek s titulem: "*Ignati Andacht*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přideštití mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. 716*" (přepsáno tužkou na 720).

**"Achttaglige heilige Übungen deß heiligen Vaters
Ignatii, vorgetragen Euer Gnaden der gnädigen Frauen
Frauen Elisabethae Gräfin von Walldorff von dero
Beüchtvater PGHSI"**

1r–89v   **"Einteilung der heiligen Betrachtungen ... [f. 4v:] Betrachtung
dem Tag vor denen heiligh Exercitiis zu machn. Anstatt denen
gewöhnlichen Vorspieln wirst du ..." x " ... ich vielleicht selbstn nicht
solche verfähle. Alles zur grössern Ehre Gottes"**

Písmena monogramu jsou různě propletená, takže nelze přesně určit jejich pořadí. Na základě srovnání s dalšími rukopisy CH 66, CH 89 a CH 97 je nepochybné, že rukopis napsal jezuita Johann Wilhelm Theodor Joseph Franz Norbert Hartmann von Klarstein. O něm *Catalogus venerabilis cleri dioecesis Brunensis ...* z roku 1790, s. 9 uvádí, že se narodil roku 1710, ordinován byl 1734. *Catalogus venerabilis cleri dioecesis Brunensis ...* z roku 1791, s. 87 uvádí, že zemřel 22. února 1790. Rukopis užívala Marie Alžběta, rozená Sinzendorfová, ovdovělá Berchtoldová. Ta se posléze stala manželkou Bohumíra Ignáce hraběte Walldorfa, zemřelého roku 1739.

64.

CH 63

XVII^{ex.}/XVIII^{in.}, Bavorsko (Ingolstadt?), pap., II + 150 ff., 19,5 x 16,5 cm, vaz.
dobová

Většina rukopisných celků konvolutu má vlastní původní foliaci, některé ofoliovány nejsou. Vzhledem k tomu, že se jedná převážně o fragmenty, byl rukopis znovu profoliován. Rukopis průběžně ofoliován tužkou vpravo nahoře Dokoupilem, folia na začátku a na konci očíslovány tamtéž při katalogizaci. FF. Ir-IIv, 11r-12v, 22v, 25v-26v,

29v, 50v, 52v-54v, 70v, 80r-81v, 114r-114v, 127r-128v, 132v, 149r-150v prázdná. — *Písmo*: Jedná se o konvolut, v němž se uplatnila v různých modulech jediná písářská ruka píšící humanistickou kurzívou, ojediněle německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Polokožená vazba o čtyřech vazech se stříkanou ořízkou, na hřbetě zlacená ornamentální slepotisková výzdoba s nalepeným papírovým titulním štítkem, na němž vyraženo: "*Notata juridica manuscripta*", dole iniciály Františka Antonína Chorinského a číslo knihy v jeho knihovně: *F.C.21*. Některé listy jsou menšího formátu. Má dvě přední a dvě zadní předsádky, které jsou započatiny do foliace. Na f. Ir tužkou: "*De electione*". — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel Františku Antonínovi Chorinskému. Na f. 148v rukou Františka Antonína Chorinského připsáno: "*Notata juridica manuscripta. No. 21*".

"Notata juridica manuscripta"

1r–148r   " **Titulus sextus. De electione et electi potestate. Quem ordine suo, quo in iure canonico ponitur, sub finem prioris scholastici anni explicare non poteram ...** " x "... ultimarum voluntatum liber 1 titulus 6 numero 5 et 10"

Jedná se o konvolut sestavený z většího počtu jednotlivých rukopisných celků psaných jedním písářem, většinou s původní foliací. Časově nejsou od sebe jednotlivé části příliš vzdáleny. Obsahově rukopis přináší zápisy přednášek z římského a kanonického práva. V textu lze narazit na části vztahující se ke čtyřem knihám Justiniánových Institucí a patrně pouze na některé pasáže z první knihy dekretálů papeže Řehoře IX. Mnoho zlomků je neúplných, buď na začátku, případně i na konci. Většina jich asi pochází z Bavorska, snad z univerzity v Ingolstadt, podle různých zmínek v textu, např. "*in Germania nostra*", "*inter statuta nostra Bavarica*", "*Bayerisches Landrecht*" na ff. 1r, 66v, 83v aj. Název převzat z hřbetního titulu.

65.

CH 64

XVII^{ex.}/XVIII^{in.}, pap., 143 ff., 20 x 16,5 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) průběžně po deseti do konce rukopisu. První folio označeno římskou číslicí tamtéž při katalogizaci. Ff. Ir–Iv prázdná. — *Kolace*: Dole uprostřed inkoustem složkové kustody ve formě B-S rukou písáře

hlavního textu rukopisu. První složka neoznačena, neboť v tomto kvaternu schází první list, zřejmě titulní. Ve složce S schází poslední dva listy. Poslední neoznačenou složku tvořil zřejmě rovněž původně kvatern, z něhož nyní zachován pouze dvoulist. Na něm zapsán rejstřík, který měl asi pokračování na nedochovaných foliích. — *Písmo*: Písařská ruka A popsala většinu folií, a to německou novogotickou kurzívou. Nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. Písařská ruka B se uplatnila na f. 1r-1v, text psán německou novogotickou kurzívou. Písařská ruka C se uplatnila na ff. 58v-59r, 120v-122v a 141r-141v, text psán německou novogotickou kurzívou. Písařská ruka D se uplatnila na ff. 142r-143v, text psán německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba, lepenkové desky se zbytky čtyř zelených tkanic. Dole na hřbetě inkoustem signatura: *G.III.36*, nahoře nalepen papírový štítek s nápisem tužkou: "*San.32.c.*" Má jednu přední předsádku, která je započítána do foliace. Na f. Ir tužkou: "*Pferde-Curen*", na f. Iv stejnou rukou tužkou: "*Roß-Kranckheite und ihre Kur*". — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorfů.

[Pferdmedizin und verschiedene Rezepte]

1r-1v	"Vor dem Wurm. 1 ½ lot Osont ..." x "... Pferd in abnehmenden man noch einmal brauchen"
2r-140v	[Roßarzneibuch] "Zu welcher Krankheit ein jegliche Adern geschlagen wird. 1. Die Adern an den Spitzen der Ohren werden geschlagen für den Feüfel ..." x "(359. Ein Ross springent zu machen) ... oder stos ihn ein lebendigen Frosch hinden im Leib, so mus es springen."
141r-141v	"Pulver vor die trupfügen Pferd ..." x "... in ein ungebrauchtes Stuk Leinwand, so heilt es von sich selber."
142r-143v	"Register"

Jedná se o rukopis koňského lékařství obsahově až na některé drobné odchylky identický s rukopisem CH 47. Na rozdíl od něj je však na konci vynecháno asi 20 kapitol. Číslování jednotlivých kapitol je v obou rukopisech individuální, takže je velmi nepravděpodobné, že by se jednalo o vzájemný opis. Oba rukopisy vycházely ze stejné předlohy, zřejmě některého tisku s názvem Roßarzneibuch nebo obdobným. Text na

ff. 58v-59r, 120v-122v a 141r-141v je pozdějším doplněním textu z tištěné předlohy, kterou musel mít k dispozici majitel obou zmíněných kodexů. Jeho ruka je zachytitelná rovněž v rukopise CH 47 na p. 286. Rejstřík a další recepty pro léčení koní jsou o něco mladší než hlavní text.

66.

CH 65

ante 1750, Česko (Olomouc?), pap., I + 275 ff., 20 x 16 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) po pěti a po deseti do konce rukopisu. První folio označeno římskou číslicí tamtéž při katalogizaci. Ff. Iv, 55v, 162r-162v, 214v, 275r-275v prázdná. Textové *zrcadlo* ohraničeno po pravé straně svislou slepou jednolinkou. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou A, a to humanistickou kurzívou, nadpisy zvýrazněny humanistickou polokurzívou. F. 55r popsáno o něco mladší písařskou rukou B, rovněž humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba o třech vazech, které jsou zvýrazněny otřelými zlacenými linkami, lepenkové desky potažené teletinou s otřelým zlaceným tlačným rámcem na deskách. Stopy po čtyřech tkanicích. Má jednu přední předsádku, která je započítána do foliace. Hřbet mírně poškozený. — *Vlastnické poznámky*: Nenese starou signaturu, takže není zcela jisto, zda pochází z knihovny Chorinských. Na přední předsádce: "*Ex libris Ignatii de Woikowsky die 16 Martii 1750.*" Jedná se s největší pravděpodobností o Ignáce Jana Vojkovského z Vojkova (1726-1794), o němž se zmiňuje Ottův slovník naučný XXVI, Praha 1907, s. 900, zde však August Sedláček uvádí chybné datum narození - rok 1728. Na omyl upozorňuje Miloslav Volf - sr. <http://www.historie.hranet.cz>, s. 25. Dnešní podoba ex libris vznikla přepsáním starší vrstvy obsahující jméno Josef (nejspíš rovněž Vojkovský). Tomu nasvědčuje dnes již téměř nečitelný zápis na f. 1r: "*Ex libris Josephi ... natus 13, baptizatus 17 Jan. ...*"

**[Quaestiones in quatuor libros Institutionum domini
Justiniani]**

1r-274v

"In proemium. Forum duplex constituitur. Unum vocatur forum fori ... [f. 2r:] Sequuntur quaedam praeliminaria ... [f. 2r:] Sequuntur quaedam praeliminaria ... [f. 2v:] ... Titulus primus. De iustitia et iure. Iustitia definitur, quod sit constans et perpetua voluntas ..."

x "(Titulus 18. De publicis judiciis ... Ad § ultimum sunt) ... amplius, quam deluant Liber 4 § 4 Pandectarum huius tituli. Finis omnium quatuor librorum Institutionum"

Jedná se o záznam přednášek, snad z olomoucké univerzity.

67.

CH 66

XVIII¹, Česko, pap., V + 81 ff., 20 x 16 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) provedená tužkou vpravo nahoře započítává pouze popsaná folia 1-62. Prázdná folia na začátku a na konci označena při katalogizaci tužkou vpravo nahoře. Ff. Ir-Vv, 63r-81v prázdná. Textové *zrcadlo* zprava ohraničeno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Text psán německou novogotickou kurzívou. Celý rukopis napsala jedna písarská ruka, a to jezuita Johann Wilhelm Theodor Joseph Franz Norbert Hartmann von Klarstein stejně jako CH 62, CH 90 a CH 97. — *Vazba*: Kožená vazba o pěti vazech, lepenkové desky potažené černou kůží se zlacenými rámci na deskách, zlaceným hřbetem a zlacenou ořízkou. Na hřbetě nalepený zlacený štítek s titulem: "*Geistli. Lesung*". Má dvě přední a dvě zadní papírové předsádky, z nichž pouze druhé dvě jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na předním předešlé mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. XX*".

**"Geistliche Leßungen, eingerüchtet vor die acht-tägige
heiligen Exercitien"**

1r-62v

" Die vormüttägliche Leßung deß ersten Tagß handelt von der Vortröfflichkeit deß Ziels und Endes, zu welchen wir von Gott erschaffen sein. Obschon der Erschaffer aller Sachn ... " x " ... dieße Leßung ist zu fünden an dem sechstn Tag Vormütttag. Mit dießn geendigt Leßungn, endige ich auch alleß ... Brauche dich deßn und vielleicht wird es dich nicht gerign"

Jedná se o rukopis, který na základě srovnání s dalšími rukopisy CH 62, CH 89 a CH 97 napsal pro svou potřebu Johann Wilhelm Theodor Joseph Franz Norbert Hartmann von Klarstein. Další komentář u CH 62.

XVII², pap., III + 323 ff. + 2 vložené listy, 19,5 x 15,5 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) po deseti do konce rukopisu. První tři folia označena římskými číslicemi tamtéž při katalogizaci. Ff. Ir-1v, 2v, 62v–65v, 66v, 67v, 151r–153v, 154v, 269v–273v, 274v, 318v–323v prázdná. V rukopise se nachází dva volně vložené proužky papíru se záznamy o zkouškách. Na prvním stojí: *"Oppugnabit d. Johannes Vogel de Veneris in scabello: Utrum potentiae animae distinguantur ab essentia animae? In ordine primus"*. Na druhém: *"Oppugnabit d. Johannes Vogel in prima hebdomadaria thesin primam: An entia permanentia potuerint esse ab aeterno? In ordine secundus"*. — *Kolace*: Číslování složek vpravo nahoře inkoustem zpočátku arabskými číslicemi 1-8, od f. 65r do f. 249r písmeny a-nn. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Text psán jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou, nadpisy zvýrazněny kapitálou a humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba o třech vazech, lepenkové desky natřené na zeleno s tlačenými dvojítymi rámci na deskách, zachovány zbytky čtyř zelených tkanic. Hřbet sekundárně natřen bílou barvou, dole signatura: *G.VII.47*. Má tři přední a tři zadní předsádky, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na f. 117v dole poznámka: *"Hanc partem ante festa absolvimus"*. Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorfů.

[Quaestiones in universam Philosophiam Aristotelis]

2r-62r	"Secunda secundae partis Philosophiae in quatuor libros Aristotelis. De mundo et coelo et quatuor meteorologicorum" [f. 3r:] " Proloquium. Primus ordo in scientiis speculativis ... [f. 3v:] Distinctio I. De mundo et coelo. Ab universi consideratione progreditur philosophus ad nobiliorem ..." x "... futurus exinde in omni republica dignus auro et argento."
66r-150v	"Tertia secundae partis Philosophiae in duos libros Aristotelis De generatione et corruptione"

[f. 67r:] " Proloquium. Corpora ingenerabilia et incorruptibilia ... [f. 68r:] Distinctio I. De generatione et corruptione in communi. Complures sunt generacionis sive substantialis sive accidentalis ... " x "... Qui plura ea super re desiderat, consulat nostros Conimbricenses 2 De generatione C.8.9.4.a.1."

154r–269r "Quarta secundae partis Philosophiae in tres libros Aristotelis Stagiritae De anima"

[f. 155r:] " Proloquium. Compendium hoc subtilitatis ... [f. 155v] : Distinctio I. De anima in communi. Sicut docet philosophus in 11 de animalibus ..." x "... et intensione reducenda sunt."

274r–318r "Quaestionum philosophicarum pars tertia dicta Philosophia transnaturalis seu Commentaciones in Metaphysicam Aristotelis Stagiritae."

[f. 275r:] " Proloquium. Metaphysica scientiarum naturalium regina ...

[f. 275v:] Quaestio prima. De ente et attributis illius. Ad pleniorē entis ..." x "... hic terminus est pulcherrimus 7 Ethicorum De fine vitae."

Jedná se o záznam přednášek. Jistým vodítkem pro určení provenience by snad mohla být zmínka na f. 105v, kde je užito názvu Olomouce spolu s Vídní. Datace byla provedena podle četných citovaných autorů i paleografického rozboru.

69.

CH 68

XVI² , Česko, pap., I + 164 (recte: 107) ff., 19,5 x 15,5 cm, vaz. dobová

Původní *foliace* vpravo nahoře inkoustem dovedena do f. 104, tamtéž ještě jiná ruka označila ff. 105-109. Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) pokračuje tužkou vpravo nahoře do konce rukopisu. Ff. Ir-Iv, 133v–149v, 151r, 152r, 153v, 154v, 155r, 156r, 157r-160r, 161v, 163r-164v prázdná. — *Kolace*: Listy 1–53 chyběly již při vazbě. Kromě toho chybí listy 96 a 99. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Na ff. 54r-104v a 110r-122r se uplatnila písáská ruka A, která zapsala většinu textu, a to německou novogotickou kurzívou, nadpisy zvýrazněny německou novogotickou polokurzívou. Ff. 105r-106r, 150r a 151v-162r napsal Petr ze Zástřizl, a

to českou novogotickou kurzívou. Na f. 150r se podepsal Vilém Bítofský z Bítova. FF. 106r-109v, 123v-133r a 150v zapsala písafsá ruka C, a to českou novogotickou kurzívou. Písafsá ruka D zapsala českou a německou novogotickou kurzívou text na ff. 122v-123v. Na f. 125r-125v se uplatnila písafsá ruka E písící českou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba o čtyřech vazech se stříkanou ořízkou, lepenkové desky potažené hovězinou, hřbet s ornamentální zladenou slepotiskovou výzdobou, na papírovém štítku zladeně vyraženo: "*Medicus Menschen u. Vieh Manus.*" . Má jednu přední a dvě zadní papírové předsádky, které jsou započítány do foliace . — *Výzdoba*: Na ff. 151v-162r je 9 celostránkových perokreseb koní s legendami pro pouštění krve. Viz též CH 70, pp. 4-23. — *Vlastnické poznámky*: Na f. 156v in margine nápis z 1. poloviny 17. století: "*Absolon Chorynsky z ledske a Na Zlamanem Augezdie a swobodnem dvorze Chwalkowyczich*" . Na předním příděšti mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibl. Wesseliensis Nro. XXIII.*" — Na f. 162v je mladší rukou 18. stol. připsáno: "*Medicus Menschen und Vieh alte medici manuscripti*" .

"Medicus Menschen und Vieh alte medici manuscripti.

" [Štambuch Petra ze Zástřizl]

(a) 54r-162r "Medicus Menschen und Vieh alte medici manuscripti"

54r-104v "Menschen Arzneien"

"Item hienach volgen menschen artzneyen vor den stein vnd Griess, ein bewert Stucke. Item nim ein lot peterlin wurtzel ..." x "(Ein Gewiss ertzney wenn Eins Gestossen ist oder verterbt von Vil weisenn) ... und kumbt nit zum schweren. Brobatum."

105r-109v [Různé recepty]

"Prach pro welyku Nemoz, keryz skusseny gest a dobry a lydem prospießsny. Neyprwe wzyti ..." x [Pro mussky w obyly] " ... Lauczowau smolnau trzisku do obili wstircziti, wlezu na ni, Steffan a Waczlaw, Mirek to probovali."

110r-122r "Register"

"Ittem hienach volgen das Register über dieses buech, wo vnnd ann welchem blat ein yetzliche ertzney zu findenn sey etc. ..."

- 122v–133r [Různé německé a české lékařské a zvěrolékařské recepty]
 "Pro oczi skussene lykarzstwy, kdy koho oczi Boly ..." x "(Diese Kraf hatt dieß Gulden waßer) ... Ain guetten Kraff vnd strekung."
- 150v [Zwei deutsche Rezepte für Hundekrankheiten]
 "Eine Salbe vor den Hauben der Hunden ... Ein Salbe den Hunden viers wehetun ... "
- 151v-162r [Kresby koní s německými legendami, určeno pro pouštění žilou]
- (b) 150r **[Štambuch Petra ze Zástřizl]**
 "Tuto gest giz zanechano pro dobry lydi, kdozby ke mnie se dostal, aby rymi swe psaly a ga poczatek sem neyprw uczinil. 15 M 75 PBRMP Petr z Zastrzizl. 1575 Ya myslym, pan buh gedna, stane se, budely w tom wule gehu swata. Wylim Bitowsky z Bittowa."
 Zde měly být rezervovány listy pro památník (štambuch) Petra ze Zástřizl (nar. 1548) z morkovické větve rodu. Více záznamů však již není, Petr asi brzy zemřel - srv. Ottův slovník naučný XXVII, Praha 1908, s. 465.

Jedná se o rukopis obsahující německy psané koňské lékařství, jehož část dnes v rukopise schází. Podle údajů v rejstříku však můžeme soudit, že právě na prvních 53 ff. byl tento text zapsán. Od f. 54r začíná lékařský spis doplněný o další recepty, též zvěrolékařské. Název převzat z f. 162v.

70.

CH 69

1663, Česko (Praha?), pap., I + 312 ff., 20 x 16,5 cm, vaz. mladší

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) převážně po deseti do konce rukopisu. První folio na začátku označeno římskou číslicí tamtéž při katalogizaci. Ff. 91v–94v, 149r-150v, 191v-192r, 198r-198v, 308v–312v prázdná. V knize je vložen větší počet papírových proužků s tiskem: "*Approbo. Ego med. doct. in medicina d.*" a rukou dopsáno: "*Godifredus Albrechet*". — *Kolace*: Při převazbě byla ff. 297-299 vevázána nedopatřením na konec. Textové *zrcadlo* z pravé strany ohraničeno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Text včetně marginálních poznámek psán jedinou písařskou rukou několika odstíny inkoustů, a to humanistickou kurzívou, nadpisy zvýrazněny kapitálou a humanistickou polokurzívou.

— *Vazba*: Kožená vazba o třech vazech, přední deska a hřbet odtržen, vazba restaurovaná v roce 1955, zachována původní mosazná spona. Rukopis u hřbetu vyspraven a opatřen dvěma novými předsádkami přední a zadní, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na f. 1r: "*Ex bibliotheca illus. dni. Ignatii comitis Walldorff 1733*". — V rukopisu jsou místy souvěké marginálie i doplňky vynechaných slov patřící písaři rukopisu.

[Jakob Forberger: *Institutiones medicinae*]

- 1r–86r "Proemium & caput I. Qui laudem breviter hodie apud nonnullos habent et compendiorum sunt scriptores ... [f. 43r:] ... artis nostrae et amicorum vestrorum decus non contemnendum. Anno 1663 7 Septembris in vigilia Nativitatis B. V. absolutum. [f. 43v:] Tractatus II caput I. Quamquis in prolegomenis dictum sit, quod medicina debeat tradi methodo mixta ..." x "... sive in dorsum prostrato. Et haec De physiologia. Laus Deo."
- 86r–91r "Igieine. Pars II Medicinae"
"Hactenus versati sumus in cognitione sanitatis ..." x "... Pronus debiliori ventriculo posset prodesse."
- 95r–148v "Tertia pars Medicinae. Pathologia"
"Hic tractantur res praeter naturam ..." x "... causa est virium debilitas, viarumque respiratorium angustia vel ///"
- 151r–197v "Semeiôtiké, id est adnotatrix Semeiotica"
"Est pars medicinae, signorum essentias, differentias, atque vices expendens ..." x "... mala symptomata praenuntiat. Et haec in totam semeioticam dicta suffitiant."
- 199r–308r "Tractatus seu pars quinta Institutionum medicinae. Methodus therapeutica seu methodus medendi universalis"
"Sectio 1. De methodo medendi universali in genere. Caput I. De essentia et divisione methodi medendi. In prolegomenis meis multa accuratius de methodis tradidi ... " x "... quae mihi fecit, perficere."

Rukopis je záznamem univerzitních přednášek, písař totiž někdy vynechával slova nebo jména, která dobře nezaslechl. K předchozímu textu se však vracel a opravoval či vpisoval správné znění do rukopisu, případně je doplňoval in margine. Autor byl profesorem na některé z univerzit v habsburských zemích, jak nasvědčují zmínky na f. 3v ("*Sol apud Austriacos extrahit variolas ...*"), 4r ("... 1662, in quo Saturnius ... febres quartanas Viennae ... causaverat"), 299r ("... maxime hic in Austria") i jinde. Příznačné také je, že na f. 43r doporučuje studentům před dovršením studia navštívit i zahraniční univerzity, mezi četnými jmenovanými však nejsou ani rakouské ani Karlova univerzita v Praze. Je proto značně pravděpodobné, že autorem byl Jakob Forberger (ca 1620-1682), který se roku 1650 stal profesorem Lékařské fakulty v Praze a od nějž se v knihovně cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě zachovaly na signaturách 394 a 395 dva svazky rukopisu "*Institutiones medicae*", a to "*Physiologia*" a "*Semeiotica*" - srv. Pavel, R.: Beschreibung der im Stifte Hohenfurt befindlichen Handschriften, in: Die Handschriften-Verzeichnisse der Cistercienser-Stifte. Zweiter Band, Wien 1891, s. 302., dále Vinař, J.: Obrazy v minulosti českého lékařství, Praha 1959, s. 155n. a Kruta, V.: William Harvey (1578-1657). Význam jeho objevu krevní cirkulace a jeho ohlas u nás, Československá fyziologie 6, 1957, s. 557nn. Tuto domněnku podporuje i zmínka v rukopisu na f. 29v o Harveyově objevu. Forberger si totiž právě tento objev zvolil za námět své lékařské disertace z roku 1642, která vyšla tiskem - srv. Vinař, J.: Obrazy, s. 155n.

71.

CH 70

ante 1741, Česko, pap., VIII + 492 pp., 19,5 x 15,5 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře, opravovaná. Dovedená do strany 475. Prvních osm stran na začátku (včetně přední předsádky) a poslední strany na konci očíslovány tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Pp. I-II, 12-13, 16, 18, 65-66, 80-82, 98, 124, 150, 162, 166, 179-180, 182, 190, 260, 274, 309-310, 326, 378, 483, 486, 488-492 prázdné. Pp. 477-492 byly do rukopisu vevázány sekundárně, většina jich je většího formátu, pp. IV a 484 jsou nově podlepeny. Textové *zrcadlo* orámováno hnědým inkoustem. — *Písmo*: František Antonín Chorinský z Ledské zapsal většinu textu, včetně zadního předešlé, a to německou novogotickou kurzívou. Nadpisy a rejstřík psány německou novogotickou polokurzívou. Na pp. 476-487 se uplatnilo několik písařských rukou, všechny píší německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba o třech vazech, lepenkové desky nesou stopy po kdysi hnědém koženém hřbetu, který byl na nich sekundárně nalepen. Na hřbetě na štítku původně: "*Ross Artzney*" . Hřbet restaurovaný v roce 1955. Zachována kovová spona se zámečkem na přední desce. Má jednu přední a dvě zadní moderní předsádky, které jsou započítány do *paginace*. — *Výzdoba*: Na p. III jsou vyobrazeny nástroje potřebné k péči o koně, na pp. 4-23

je 15 celostránkových perokreseb koní s legendami pro pouštění krve. Viz též CH 68 (ff. 151v-162r). Červené protrhávání. — *Vlastnické poznámky a signatura*: Na p. VIII: "*Zusammen gesucht von mir Frantz Antoni Chorinski von Letske*". František Antonín Karel Chorinský z Ledské byl ještě jako student písařem rukopisů CH 61, CH 80 a CH 81. Začal si také zakládat vlastní knihovnu s jednotně upravenými zlacenými hřbety, na nichž byly nahoře nápisy a dole jeho monogramy a pořadová čísla knih, např. F.C.1. Na přední desce vazby nalepeno mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. XXII.*"

[Rosarzneibuch und verschiedene Rezepte]

- (a) III-377   **"Rosartzt oder Rosartzeneibuch"**
- IV-VI   "Verzeichnus der Instrumenten, so in diesem vorigen Blat verzeichnet sein, wo und zu wehe sie gebraucht werden"
                       "Daß Instrument A.B.C.D. wird gebraucht ..." x "... wie in anderen Orten gemeldet wird."
- VII, 1–316   "Rosarzt oder Rosarzeneibuch, worinnen auß unterschiedlichen Roßarzt Büchern und gestiterten Medicinen vor die Roß sich finden werden"
                       "Erstliche, wie man an den Farben und anderen Umständen der Pferde sowohl auß der Proportion ihre Güte und Würden, auch Ungüte und Unwürden erkennen und lehren soll. Erster Anblick oder Güte, Würde und Proportion der Pferde. A. Am ersten soll ein Pferd haben kurze spitze Ohren, ..." x "... und der Patient wird von Stund an curiret"
- 317–377   "Register des Rosarzt oder Rosarznei Buchs"
- (b) 379-473   **[Verschiedene Rezepte und Anleitungen Medizin, Tiermedizin, Jagd-und Pflanzgut]**
- 379-382   "Hienach folgen etliche Menschen Arzeneien. Menschen Schwinden. So ein Mensch schwindt, soll man ihme ..." x "... wo der größte Wechsel ist."

- 383-388 "Nun folgen Arzeneien vor Hund und anderes Viech, wie auch etwas von der Jägerei. Eine Salbe vor die Rauden der Hund ..." x "... wirst schöne klein und grosse probate Schrött haben."
- 389-454 "Nun folget etwas von Pflanzen und Pfropfen und Gärtnerei. Wie man die Raupen auß den Garten hinaußbringen kan oder ja besser zu sagen die beimer davon verwahren ..." x "... wan keine Schlam Erden nicht ist, so niemb halben Teil roten Laim dafür."
- 455-465 "Etliche schöne und gewiesse?? Stuk zum Wein, wie man die gut erhalten, wan und wie man ihn helfen solle in allerlei Not zu erreten. Erstlich. Für Zeichen Wein, wieder lind zu machen ..." x "... probatum est von der Herr Rabin BenTalbonin(?)."
- 467-473 "Register"
- (c) 466 " **Gloserne und erdene Geschier so zerbrochen wieder zusammen zu kitten ...**" x "... und der neindte imer außgeworfen wird."
- (d) 474-487 " **Gute Dinten zu machen ...**" x "... untertenigste, gehorsame Antt. Christ. Adela Riviere m.p."

Další recepty pokračují ještě na zadním předeští.

Jedná se o kompilaci z některých soudobých knížek koňského lékařství a dalších lékařských a zvěrolékařských návodů, receptů a pouček, jak pečovat o koně, psy, víno, stromy aj. Další recepty na konci rukopisu byly připsány později. Byly pravděpodobně nejprve volně vloženy do rukopisu a až posléze sekundárně vevázány do vazby.

72.

CH 71

1678-1679, Česko (Olomouc), pap., III + 256 ff. + 1 vložený list, 19,5 x 15,5 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře převážně po deseti dovedená pouze do f. 250. Ostatní folia označena tamtéž při katalogizaci. Ff. Ir-IIv, IIIv-1v, 114v, 219v-

220v, 221v, 249v–256v prázdná. Mezi f. 14 a 15 volně vložen úzký papírový proužek s textem psaným jinou rukou: *"Nob. ac eru. d. Czüngler oppugnabit in scabello proximo ..."* Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Na rukopise se podílely dvě písařské ruce A a B. Stejně ruce napsaly rukopis CH 75. . Písařská ruka A zapsala text humanistickou kurzívou. Písařská ruka B do vynechaného místa doplnila nadpisy a titulní strany, text psán humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, dole signatura: *L.IX.25*. Má dvě přední předsádky, které jsou započítány do foliace. — Nadpisy zvýrazněny větším modulem písma, majuskulou a podtržením. Na f. 7r dva drobné perokresebné astronomické nákresy. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorfů.

[Praelectiones Philosophiae et Ethicae Aristotelis]

(a) IIIr, 2r–219r **"In Aristotelis naturalem Philosophiam a libris De coelo usque ad Metaphysicam commentarius traditus per admodum reverendum ac doctissimum P. Sebastianum Löw e Societate Jesu artium liberalium & philosophiae doctorem nec non in alma, caesarea, regia ac episcopali Universitate Olomucensi, eiusdem professorem ordinarium et publicum. In calamum exceptus a Joanne Ferdinando Ignatio Czüngler Moravo Neo–Titschinensi metaphysicae et ethicae studioso. Anno 1678 a die 12 Novembris"**

"Tractatus I. De mundo et coelo. Extra mundum nemo se ambulare putet ..." x "(Tractatus ultimus in Metaphysicam ... Sectio ultima. An dentur substantiae separatae) ... laboribus nostris dulciter quiescamus"

Ad maiorem Dei gloriam. Die 21 Junii 1679

Titul na f. IIIr.

(b) 221r, 222r–249r **"Gnome Ethica sustine, abstine. Primo per sapientissimum prolata Epictetum ad Nicomachum tomorum magnorum moralium duobus, septem ad Eudemium, uno De virtutibus et vitiis explanata per magnum morum magistrum Aristotelem, ad moderni saeculi christiano–politicum accomodata in Universitate Juliomontana per admodum reverendum ac doctissimum Patrem Petrum Piessin e**

**Societate Jesu artium liberalium et philosophiae moralis doctorem
nec non eiusdem philosophiae in supra dicta alma, caesarea, regia
ac episcopali Universitate professorem ordinarium et publicum.
In calamum excepta a Joanne Ferdinando Ignatio Czüngler
metaphysices et ethices auditore. Anno a Partu Virgineo 1678 a die
5 Novembris"**

"Praefatio. Statim a pueris, ait Plato, ita nos oportet quodammodo esse
educatos ... [f. 223r:] In librum IV Nicomachi in caput I sustine,
abstine circa bona fortunae paraphrasis de libertate. Thesis Aristotelica
I. Omnium hominum, qui virtutis nomine cari ..." x "... et respice finem.
Quem mihi ad maiorem Dei gloriam respicit haec Ethica, cum expicit"
Ad maiorem Dei gloriam. Die 20 Junii anno 1679

Titul na f. 221r.

Jedná se o záznam univerzitních přednášek zapsaných Janem Ferdinandem Ignácem Czingerem z Nového Jičína, které přednesli jezuitští profesori Sebastianus Löw (nar. ca 1640) a Petrus Pěšín (nar. ca 1645) na univerzitě v Olomouci. Jmenované profesory Bibliothéque de la Compagnie de Jésus sice neuvádí, ale základní data přináší Navrátil, J. (red.): Kapitoly z dějin olomoucké university 1573-1973. Ostrava 1973, s. 291 a 293. Srv. CH 75.

73.

CH 72

1623–1627, pap., IV + 360 + 346 [= 710] pp., 19 x 14,5 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* vpravo nahoře inkoustem, dnešní strany I-IV, 356-360 v první části a 343-346 na konci původně neoznačeny. Tyto očíslovány tužkou vpravo nahoře až při katalogizaci. Pp. I-II, 296, 343-346 prázdné. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Písařská ruka A zapsala většinu textu, a to humanistickou kurzívou. Písařská ruka B se uplatnila pouze na stranách 1-36 a 273-340 druhé části, text psán humanistickou kurzívou. Četné soudobé marginální glosy namnoze silně seříznuty. — *Vazba*: Kožená vazba o čtyřech vazech, lepenkové desky potažené bílou vepřovicí s válečkovým slepotiskem. Má jednu přední a jednu zadní novou předsádku, které jsou započítány do *paginace*. Rukopis původně částečně vytržen z vazby, restaurován v roce

1955, některé strany podlepeny sekundárně papírem. — *Vlastnické poznámky*: Rukopis pochází patrně z knihovny hrabat Walldorfů. Dnes nenese starou signaturu.

**"Commentarii duo utilissimi in duos titulos
celeberrimos Digestorum. Prior in titulum Digestorum
De verborum obligationibus, posterior in titulum
ultimum Digestorum De regulis juris. Authore nobili et
clarissimo domino Arnoldo Radt U.I.D. et professore
ordinario Ingolstadii"**

- III, IV-355 "Commentarius primus. Anno domini 1625 inceptus mense Octobri, 1626 continuatus per totum, 1627 finitus mense Julio. [p. 1:] Ad titulum Digestorum De verborum obligationibus. Praesenti tituli nullum fere in jure civili reperiri utiliore ..." x "... ut textus hic noster clare demonstrat. Finis huius tractatus De verborum obligationibus."
- 356–359 "Explicantur in hoc Commentario ad titulum Digestorum De verborum obligationibus leges et paragraphi sequentes ..." x "... Indicis legum & paragraforum hoc Commentario explanatorum finis."
- 1–340 "Commentarius secundus in celeberrimum titulum Digestorum De Regulis juris. In tria capita divisus ... Authore nobili et clarissimo viro domino Arnoldo Radth I.U.D. professore ordinario Ingolstadii. Anno 1623 inceptus mense Octobris, 1624 continuatus per totum, 1625 finitus mense Julio ... [p. 1:] Commentarius in titulum ultimum Digestorum De regulis juris. Quod de ipsa restitutione in integrum Ulpianus ..." x "... Finis regularum testamenti materiam explanantium."
- 341–342 "Explicantur in hoc Commentario ad titulum Digestorum De regulis juris leges et regulae sequentes ..."

Jedná se o záznam přednášek z římského práva z univerzity v Ingolstadt. Autorem byl holandský právník Arnold Rath (1599-1671), k jeho osobě srv. Allgemeine deutsche Biographie. Bd. 27, Leipzig 1888, s. 349.

post 1730, Česko (Praha?), pap., II + 221 ff., 19 x 16 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře převážně po pěti dovedená do f. 220. První dvě folia na začátku a poslední na konci označena tamtéž při katalogizaci. Ff. Ir-1v, 2v, 4v, 219v-221v prázdná. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Psáno jedinou písarskou rukou, a to německou gotickou kurzívou. Na nadpisy použita německá novogotická polokurzíva, pro latinský text humanistická polokurzíva. — *Vazba*: Kožená vazba o čtyřech vazech, lepenkové desky potažené teletinou s tlačným rámcem. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, dole signatura: *G.III.2*. Má dvě přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorfů.

**"Generalia ac specialia principia ad praxim iuridicam
una cum annexa necessaria explicatione et formular
libellis nec non exemplar instrumentis tam quoad
superiores regias quam inferiores in inclyto regno
Boemiae nec non marchionatu Moraviae et principatu
Silesiae reperibiles instantias spectantia"**

(a) 2r, 3r-211v **"Prologus. Praxis in iure ist nichts anders, alß eine Application des juris in genere, ad factum in specie ... [f. 4r:] ... wornach ein wohl studirter und mit einem guten iudicio begabter Mensch gar leicht secundum constitutiones et stylum cujusque provinciae sich hölfen können wird. Wentzl Neuman von Puchholtz J.U.D. et p. t. senior decanus der Carolo-Ferdinandeischen Universität zu Prag. [f. 4r:] ... wornach ein wohl studirter und mit einem guten iudicio begabter Mensch gar leicht secundum constitutiones et stylum cujusque provinciae sich hölfen können wird. Wentzl Neuman von Puchholtz J.U.D. et p. t. senior decanus der Carolo-Ferdinandeischen Universität zu Prag. [f. 5r:] Pars I. De processu primae instantiae. Caput I. Was ein vernünftiger Rechtsfreund von**

**Anfang eines Rechtsstreits zu observiren habe? Alldieweilen der
Federkrieg [: obschon es darüber keine blutige Köpfe setzet ... " x
"... denique salvo jure quocunque."**

Titul na f. 2r.

(b) 212r–219v "Index capitum"

Jedná se o rukopis sestavený z německých a latinských formulářů z let 1688-1730 datovaných převážně v Praze. Předmluvu k němu napsal Václav Neumann z Pucholze (1670-1743), někdejší profesor pražské právnické fakulty. K jeho osobě srv. Klabouch, J.: Osvícenské právní nauky v českých zemích. Praha 1958, zejm. s. 132nn. a Jireček, H.: Právnický život v Čechách a na Moravě v tisícileté době od konce IX. do konce XIX. století. Praha-Brno 1903, s. 428-429. Písař přehodil některé kapitoly, takže jejich skutečné pořadí je: Cap. 1-25, 32, 33, 27-31 a 26. Tiskem toto dílo nevyšlo. Další rukopisné exempláře, jež se podařilo dohledat, jsou dnes uloženy pod signaturami: *VI C 13* v knihovně Národního muzea v Praze. Jedná se o rukopis, který původně pocházel ze žďárské klášterní knihovny, po jejím zrušení jej získal Josef Dobrovský. Srv. Bartoš, F. M.: Soupis rukopisů Národního muzea v Praze II. Praha 1927, s. 13, č. 1891, D'Elvert, Ch.: Geschichte des Bücher- und Steindruckes, des Buchhandels, der Bücher-Censur und der periodischen Literatur, so wie Nachträge zur Geschichte der historischen Literatur in Mähren und Oesterreichisch-Schlesien. In: Beiträge zur Geschichte und Statistik Mährens und Oesterreichisch-Schlesiens I. Brünn 1854, s. 288 a Lifka, B.: Minulost a přítomnost knižní kultury ve Žďáře nad Sázavou. Brno 1964, s. 113; *M I 175* ve Vědecké knihovně v Olomouci. Tento rukopis se do Olomouce dostal po zrušení zábrdovických premonstrátů v Brně. Srv. D'Elvert, Ch.: Geschichte des Bücher- und Steindruckes, des Buchhandels, der Bücher-Censur und der periodischen Literatur, so wie Nachträge zur Geschichte der historischen Literatur in Mähren und Oesterreichisch-Schlesien. In: Beiträge zur Geschichte und Statistik Mährens und Oesterreichisch-Schlesiens I. Brünn 1854, s. 288, Grolig, M.: Die deutschen Handschriften der Studienbibliothek in Olmütz. Zeitschrift des Deutschen Vereins für die Geschichte Mährens und Schlesiens 31, 1929, s. 90, č. 22 a Schubert, A.: Die ehemaligen Bibliotheken der ... aufgehobenen Mönchsklöster in Mähren. Zentralblatt für Bibliothekswesen 17, 1900, s. 461, č. 87; *a 45* v knihovně kláštera premonstrátů v Teplé. Srv. Hoffmann, F.: Soupis rukopisů knihovny kláštera premonstrátů Teplá I. Praha 1999, s. 311, č. 406.; *XVI F 12* v Národní knihovně v Praze. Srv. Tošnerová, M. a kol.: Průvodce po rukopisných fondech v České republice IV. Rukopisné fondy centrálních a církevních knihoven v České republice. Praha 2004, s. 121, č. 328. Ani jeden ze čtyř rukopisů neuvádí, alespoň podle soupisových záznamů, žádnou spojitost s citovaným autorem předmluvy.

XVIII , pap., XVI + 408 pp., 19,5 x 15 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* vpravo nahoře inkoustem provedená písařem rukopisu, označila strany 1-400. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře provedená při katalogizaci, označeny prázdné strany na začátku a na konci včetně předsádek. Pp. I-XVI, 382-408 prázdné. *Chyba* v původní paginaci, p. 249 je bis. Textové *zrcadlo* orámováno inkoustovou jednolinkou, vpichy v rozích dobře patrné. — *Písmo*: Na rukopise se podílela jediná písařská ruka, text psán německou novogotickou kurzívou, francouzský a latinský text humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba o třech vazech s červenou ořízkou, dřevěné desky potažené skopovicí s tlačenými rámci a dvěma restaurovanými řemínkovými sponami, nahoře na hřbetě nalepený papírový štítek, na němž zlateně: "*Gebethbuch*", dole vyraženo: "*N. 723*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do *paginace*. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přidešti mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. XXIV.*" (tužkou dopsáno 723).

"Gebetbuch"

1–381

" Gebet vor der heiligen Beicht. O, Herr Gott, Schopfer der Regierer aller König ..." x "... so ich täglich drei begere. Bet ein Glauben"

Modlitební kniha určená pravděpodobně pro řeholnice. Mezi převážně německými modlitbami je i větší počet francouzských modliteb a několik latinských. Čeští svatí a patroni se v modlitbách nevyskytují. Název převzat z vazby.

1677, Česko (Olomouc), pap., II + 279 ff., 19,5 x 16 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře. První dvě folia označena tamtéž římskými číslicemi při katalogizaci. Ff. Ir-IIv, 1r-2v, 3v, 245r–247v, 275v–279v prázdná. Na f. 100v nalepen úzký papírový proužek s textem psaným mladší rukou: "*Oppugnabit*

in scabello proximo nob. d. Joannes Czüngler ..." Textové zrcadlo orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Na rukopise se podílely tři písařské ruce. Ruce A a B napsaly též rukopis CH 71. . Písařská ruka A zapsala text humanistickou kurzívou. Písařská ruka B do vynechaného místa doplnila nadpisy a titulní strany, text psán humanistickou polokurzívou. Písařská ruka C zapsala ff. 243r-244v. — *Vazba*: Původní vazba o třech vazech, lepenkové desky bez pokryvu. Vazba značně poškozená, hřbet schází. — V matematické části jsou četné nákresy in margine i v textu. Nadpisy zvýrazněny větším modulem písma, majuskulou a podtržením.

[Praelectiones philosophicae et mathematicae]

- 3r, 4r–242v "In Philosophiam naturalem Aristotelis Stagyrityae commentarium ac imprimis in VIII libros physicorum seu De auscultatione physica disputationes traditae ab admodum reverendo ac doctissimo P. Sebastiano Löw, e Societate Jesu artium liberalium et philosophiae doctore nec non in alma, caesarea, regia ac episcopali Universitate Olomucensi eiusdem professore ordinario et publico, in calamum exceptae a Joanne Ferdinando Ignatio CzünglerMoravo Neo-Titschinensi. Anno Christi MDCLXXVII a die 26 Augusti"
- "Proemium. Si philosophia universa triplici gradu instructa ... [f. 5r:] Disputatio prolegomenalis De natura et obiecto physicae. Sectio I. An et qualis sit scientia physica. Cum de physica an sit scientia nemo dubitaverit ..." x "...ab aliquo non posset illi demonstrari hominem non potuisse esse ab aeterno."
- 243r–244v "Quaestiones physicae"
- "1. Duo tantum sunt principia entis ..." x "... 72. Anima est actus corporis organici potencia vitam habentis"
- (b) 248r, 248v–275r **"Breve scientiarum mathematicarum compendium. Traditum per admodum reverendum ac doctissimum P. Joannem Hancke Societatis Jesu artium liberalium et philosophiae doctorem nec non mathematicum professorem ordinarium et publicum in Universitate Juliomontana. Exceptum a Joanne Ferdinando Ignatio Czüngler**

Moravo Neo-Titschinensi physices et mathematicum auditore. Anno 1677 a die 5 Novembris Olomucii"

"Proemium. Mathema grece, latine idem est ... [f. 249r:] Dissertatio I. De arithmetica. Versatur haec circa numeros ..." x "... numeros quosdam ordinavit epactiones vocatos. Finis Matheseos anni ut supra"

Jedná se o záznam univerzitních přednášek zapsaných Janem Ferdinandem Ignácem Czinglerem z Nového Jičína, které přednesli jezuitští profesori Sebastianus Löw (nar. ca 1640) a Johannes Hancke (1644-1713) na univerzitě v Olomouci. K Hanckemu srv. *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus IV*, sl. 64-65 a Navrátil, J. (red.): *Kapitoly z dějin olomoucké university 1573-1973*. Ostrava 1973, s. 288. Srv. CH 71.

77.

CH 76

XVII , pap., 132 + 133 [= 265] ff., 19,5 x 16 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře psaná hlavním písařem rukopisu je dovedena do f. 127 v první části, do f. 118 v druhé části. Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře. Ff. 45v, 130v–132r, 117r–119v, 128r–133v prázdná. Rukopis značně poškozen plísní a vlhkem, písmo vyplaveno. Začátek rukopisu po f. 6 chybí. Velké ztráty textu (rozpad papíru) na prvních třiceti foliích, dalších asi padesát folií poškozeno vlhkem. Též na konci rukopisu folia poškozena vlhkem. Textové *zrcadlo* orámováno slepotiskovou jednolinkou. — *Písmo*: Písařská ruka A zapsala většinu textu humanistickou kurzívou. Písařská ruka B se uplatnila ve druhé části na ff. 120r–127v, text psán humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba se dvěma zelenými tkanicemi. Hřbet vyztužen pergamenovými proužky z latinského rukopisu ze 13. století. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, dole signatura: *L.VII.24.*, nahoře papírový štítek s nápisem: "*Phil. 15*". Na přední desce vazby velký defekt způsobený plísní a vlhkem. Řada stran téměř vydrolena. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorfů.

[Disputationes in Aristotelis Logicam]

(a) 7r–127v [Začátek prvního méně porušeného oddílu na f. 46r:] " /// **Disputatio 2. De universalibus. Quaestio prima. De ente rationis. Articulus**

primus. An, quid et quotduplex sit ens rationis. Ens rationis quemadmodum vere non habet entitatem ..." x "... intrinsece determinari in actuali."

(b) **[Indices]**

128r–130r "Index Disputationum, quaestionum, dubitationum hac secunda parte contentarum"

1r–116v [f. 132v:] " Brevitatis gratia faciam de hoc libro categoriarum, quod in tres partes distribuitur in Antepaedicamenta, Paedicamenta et Postpaedicamenta ... [f. 1r:] Brevis expositio textus Aristotelici antepaedicamentalis. Tractatus antepaedicamentalis capitibus quinque absolvitur ... [f. 1v:] Disputatio quintae De antepaedicamentis et paedicamentis in communi ..." x [f. 116r:] " Dubitatio secunda De ordine scientiarum ... [f. 116v:] ... Et haec in universam Logicam Aristotelis Stagiritae ad maiorem Dei gloriam ... caeterorumque sanctorum, quorum favoribus provehi, est ad palmam feliciter contendere."

120r–127v "Index definitionum hoc in opere contentarum"

Jedná se o dnes neúplné záznamy univerzitních přednášek.

78.

CH 77

XVIII^{ex.}/XIX^{in.}, pap., 224 ff., 19,5 x 17,5 cm, sešit

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře převážně po deseti do konce rukopisu. F. 1v prázdné. Psáno pouze po pravé polovině stran. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Sešit. Na přední desce dole nalepen papírový štítek s nápisem tužkou: "*Erd. II*". Rukopis silně seříznut. — Na ff. 3v, 4r, 4v, 56v a 119r jsou na volné polovině strany poznámky černým inkoustem psané jinými soudobými rukama německou novogotickou kurzívou. Na titulním listu slovo: "*Prof. Kant*" dopsáno jinou rukou.

**"Physikalische Geographie nach den Vorlesungen des
Professors Kant"**

1r, 2r–224v   **" Vorbereitung. Die Erde ist beinahe ein kugelrunder Weltkörper "**
x "(Amerika) ... Die Engländer haben viele in Diensten nehmen wollen,
allein sie bleiben nicht. Ende der physischen Geographie."

Titul na f. 1r.

Jedná se o záznam přednášek.

79.

CH 78

1653-1656, Česko (Olomouc), pap., I + 118 ff., 19 x 15,5 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) nepravidelně do f. 116. Nepopsaná folia na začátku a na konci označena při katalogizaci tužkou vpravo nahoře. Ff. 1r–1v, 22v–24v, 25v, 34v, 36v, 46v, 47v, 56v, 57v, 75v–79v, 80v, 83r–91v prázdná. Textové *zrcadlo* orámováno slepotiskovou jednolinkou. Text na ff. 26r–82v psán pouze na jedné polovině strany, druhá část vyčleněna pro nákresy. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Lepenkové desky zabaleny do listu z latinského pergamenového liturgického rukopisu, patrně misálu, z počátku 15. století se dvěma koženými řemínky. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, dole signatura: *H.8.41*. Má jednu přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do foliace. — F. 36r tvoří sekundárně vlepený mědiryt s armilární sférou. Zejména po stranách četné nákresy. — *Vlastnické poznámky*: Na f. 1r: M. Augustinus Adalbertus Reindler. Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorfů.

**[Praelectiones in Aristotelis Philosophiam et Logicam
nec non miscellanea mathematica et physica]**

(a) 1r, 2r–22r   **"Tractatus summulisticus sive brevis in Logicam Aristotelis.
Introductio a die IV Novembris anni MDCLIII (1653)."**

"Disputatio I. De terminis propositionum. Logicae munus et officium unicum est ..." x [f. 21v:] " ... amor sapientiae edocebit. Appendix ad Summulas, in qua termini quidam in decursu philosophiae usurpandi explicantur ... [f. 22r:] ... Reliqua commodius in ipso logicae decursu." 6 Decembris 1653.

Titul na f. 1r.

(b) 25r, 26r–33v **"Tractatus mathematicus de numero, pondere et mensura traditus a reverendo P. Valentino Stansel e Societate Jesu anno MDCLIV (1654) die 6 Novembris."**

"Tractatus mathematici pars I. Proemium. Inter caetera, quibus humana mens suaviter distineri consuevit ..." x "... vix ad lunam pertingeret. Plura de haec materia in astronomia nostra ex professo. Sed nos iam cum motu corporum et nos calamum ad sublimiora propellamus, sic tamen, ut haec inter animum etiam ad coelestia salutari motione et impletu abripere meminerimus. Tempus enim breve est, iter aeternitatis longum."

Titul na f. 47r. K. Valentinu Stanselovi (1621-1705), který byl pozdějším misionářem v Brazílii, kde i zemřel, a od kterého pocházejí patrně i další tři traktáty (sub d-f), srv. Pelcl, F. M.: Böhmsche, mährische und schlesische Gelehrte und Schriftsteller aus dem Orden der Jesuiten ... Prag 1786, s. 54n. a Bibliothèque de la Compagnie de Jésus VII, sl. 1482n.

(c) 34r, 35r–46r **"Mundus uterque sive admiranda mundi coelestis et terrestres fabrica brevi et facili methodo explanata per reverendo P. Valentinum Stansel Societatis Jesu anno MDCLV (1655)"**

"Proemium. Mundus, teste Plinio, ab insigni elegantia ... [f. 35v:] Systema totius universi ex mente Tychonis et recentiorum ... [f. 37r:] Tractatus I caput I. Totius universi thema sive fabrica. Ante omnia totius universi generalem fabricam ..." x "(Caput ultimum. De diversis dierum naturalium initiis et quatuor horarum speciebus) ... fuit maior numerandi commoditas."

Titul na f. 34r.

(d) 47r, 48r–56r **[ValentinusStansel?] : "Selenographia sive Tractatus brevis de Luna anno MDCLV (1655)"**

"Proemium. Luna dicamne Lucina? Phasium et motuum varietate ...
Caput I. De Lunae potestate in haec inferiora. Lunae potestas in haec
inferiora innumeris prope effectibus ..." x "Haec ad maiorem Dei
gloriam et Deiparae Virginis, sub cuius pedibus Luna nostra prosternitur,
honorem dicta sunt."

6 Aprilis 1655

Titul na f. 47r.

(e) 57r, 58r–75r **[Valentinus Stansel?] : "Tractatus opticus"**

"Proemium. Ut vestro indulgerem genio philosophi ... [f. 58v:] Pars I.
De organo visus. Caput I. De oculi partibus. Propositio I. De 7 tunicis
oculum constituentibus et tribus humoribus iisdem conclusis. Oculi seu
speculae humanae mentis ..." x "... eo minor fit imago etc."

Titul na f. 57r.

(f) 80r, 81r–82v **[Valentinus Stansel?] : "Gnomonica sive De horologiis solaribus"**

"Caput 1. Fundamentum horologiorum sciotericorum. Data sit recta
linea AB, super qua puncto C ..." x "... meridianum, quod orientem et
occidentem spectat."

Titul na f. 80r.

(g) 92r, 92v–
116v **"Aristotelis Stagiritae, peripateticorum principis, Philosophia
moralis tradita a reverendo P. Longino Iohn Societatis Jesu anno
MDCLVI (1656)."**

"Totam philosophiae moralis scientiam in tres ... [f. 93r:] Tractatus
ethicus De quatuor virtutibus cardinalibus ... Pars I. De prudentia. A
prudentia libet auspicari ..." x "... Temperantiam beatissimo marchioni
Aloysio Gonzagae in primo aetatis flore, indefesso temperantiae cultori et
sordidarum jurato voluptatum hosti, in cuius pervigilio nostra ad optatam
metam decurrit Ethica, consecrando."

Olomucii 20 Junii anno 1656

Titul na f. 92r. K osobě Longina Johna (1622-1682) srv. Pelcl, F. M.: Böhmsche,
mährische und schlesische Gelehrte und Schriftsteller aus dem Orden der Jesuiten ...
Prag 1786, s. 56. a Bibliothèque de la Compagnie de Jésus IV, sl. 811.

Jedná se o záznamy univerzitních přednášek v Olomouci.

80.

CH 79

1698, Česko, pap., XXI + 227 (recte: 228) ff., 19,5 x 15,5 cm, vaz. dobová

Původní *foliace* provedená nahoře uprostřed inkoustem od f. 1r do f. 222r, a to písařem rukopisu. Moderní *foliace* provedená tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Označena nefoliovaná folia na začátku a prázdné listy na konci včetně vevázaného a vložených listů. Ff. Ir-IV, IIv, VIIIv, IXv, 223r-225v prázdná. — *Kolace*: Mezi ff. VIII a IX, 3 a 4, 43 a 44 vyřezána vždy dvě folia, mezi ff. XVII a XVIII, 2 a 3, 15 a 16, 18 a 19, 31 a 32, 34 a 35, 105 a 106, 147 a 148, 150 a 151 a 176 a 177 vyřezáno vždy jedno folio. Mezi ff. 207 a 208 vevázán list menšího formátu označený jako 207a, který je popsán rukou písaře rukopisu pouze na rectu. Textové *zrcadlo* orámováno slepým linkováním. — *Písmo*: Rukopis psán jedním písařem, a to humanistickou kurzívou. Ojedinelá německá slova psána novogotickou kurzívou, česká novogotickou polokurzívou. Totožná písarská ruka je zachytitelná též v rukopise CH 88, tam jako písarská ruka B. Četné marginální a interlineární glosy náleží autoru Karlu Ferdinandovi von Schertzovi. Rovněž dva vložené listy (ff. 226 a 227) adresované tiskaři coby pokyny pro následné vydání rukopisu jsou psány autorem. — *Vazba*: Polokožená vazba o třech vazech, hřbet natřen sekundárně bílou barvou a opatřen signaturou: *M.IX.15*. Má přední papírovou předsádku, která je započítána do *foliace*. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbet náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorffů.

**"Iconismus iurium, ut et pseudo-iurium Moraviae
delineante Carolo Ferdinando equite de Schertz
reverendissimi ac serenissimi episcopi Olomucensis
consiliario iudiciorum feudalium assessore. Pars prior
edita aerae salutis ubi MDCXCVIII (1698)"**

IIr, IIIr–222v "Deductio emblematis. Haud ignarus sum mali illius ... [f. Xr:]
Allocutio ad eruditos amicos suos autoris praesentis Iconismi ... [f.
XVv:] ... in bibliotheca quadam metropolitana, in pagello meo Spanau [=

Spálov], ipsis calendis Januarii aerae salutis sexcentesimo nonagesimo octavo supra millesimum ... [f. XVIr:] Prologeticum. Ex facto saepe videmus incidere ... [f. XXIV:] Paedia seu Introductio. Moravus vel spectatur ut homo, vel ut civis ... [f. 1r:] Cum Deo. Tabula prima. Si quis res, ut a principio oriuntur ac nascuntur, inspexerit, hoc modo optime rei veritatem perspexerit. Aristoteles 1. Pol. 2. Ergo De essentia et existentia iuris, ut sic seu in genere. I. ut ab ovo, ex fortassis illo, Columbi, rem ordiamur ..." x "(Tabula decima septima. Ordinatio processualis Boemica finium regundorum) ... [f. 184v:] ... amovere, tollere, scire. Manum de tabula. [f. 185r:] Tabella adjectanea. Consuetudines feudales ecclesiae Olomucensis ... [f. 188r:] Termini juridici Moravo-feudales ... [f. 216r:] Adjectanea tabella altera. Instituta seu Regulae religiosorum ordinum intra Moraviam ... [f. 217v:] Oculiferium opusculi hujus partis primae ... [f. 220r:] Schematismus partis alterius ... [f. 222v:] ... Adde et consummabitur."

226r "Instructio typothetae, qui Iconismum jurium Moraviae imprimet, ut mentem authoris assequi valeat ..." x "... caetera accurationi et dexteritati domini domini correctoris relinquuntur."

227r "Observanda typographo. I. Ubicunque est ..." x "... domini correctoris committuntur."

Dílo není autografem Karla Ferdinanda von Schertz, který byl právníkem a ředitelem kroměřížských biskupských statků a žil na přelomu 17./18. století, a nevyšlo patrně ani tiskem, i když jej lze považovat za přípravu pro tisk. Necituje jej ani Christian D'Elvert: *Historische Literatur=Geschichte von Mähren un Österreichisch=Schlesien*. Brünn 1850, s. 166 ani Václav Pumplrla: *Soupis starých tisků ve fondech Státní vědecké knihovny v Olomouci*. Sv. 8. Olomouc 1977, s. 1841. Jedná se o čistopis pořízený profesionálním písařem na objednávku, Schertzovy jsou jen doplňky a opravy ve formě marginálních a interlineárních poznámek a dva vložené listy 226 a 227 s pokyny pro tiskaře. Srv. rukopisy CH 88 a CH 101.

1704, Česko (Olomouc), pap., IV + 133 (recte: 134) pp., 19,5 x 15,5 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře, nezapočítává první čtyři strany. Ty označeny při katalogizaci tužkou vpravo nahoře římskými čísly. Pp. II, IV, 113–133 prázdné. *Chyba* v původní paginaci: strana 23 je bis. Na pp. 106–112 tabulky. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, a to humanistickou kurzívou majitelem rukopisu. — *Vazba*: Pergamenová vazba o třech vazech. Hřbet sekundárně potažen hnědou usní se zlaceným ornamentálním slepotiskem, nahoře nalepený papírový štítek, na němž zlaceně vyraženo: "*Sumulae philosophicae*" , dole iniciály Františka Antonína Chorinského a číslo knihy v jeho knihovně: "*F.C.4*". Má dvě přední předsádky, které jsou započítány do paginace. Hřbet mírně poškozený. — Na pp. 74–80 perokresebná schemata. — *Vlastnické poznámky*: Na přední předsádce: Ex Libris Francisci Antonii Chorinski, tunc temporis logici. Anno 1704.

**"Tractatus I sumulisticus, traditus ab admodum
reverendo P. a domino Antonio Hanel artium liberalium
et philosophiae doctore, professore publico ac ordinario.
Anno MDCCIV (1704)"**

I, III–105   "Quaestiones philosophicae in universam Aristotelis Philosophiam. Praefatio in Logicam. Tam distinguuntur docti ab indoctis, quam vivi a mortuis ... [p. 1:] Tractatus primus. Brevis introductio in Logicam seu vulgo sumulae. Quo minus recte in hac vita cogitemus ..." x "... et aequivalet huic cum omnibus suis nationibus vero corporeum est capax quantitatis."

106–112   "Combinationes possibiles"

Jedná se o záznam přednášek přednesených Antonínem Hanelem (1670–1732) na univerzitě v Olomouci pořázený studentem Františkem Antonínem Chorinským. Srv. CH 61, CH 70 a CH 81.

1705, Česko (Olomouc), pap., I + 92 ff., 19,5 x 15,5 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem uprostřed nahoře dovedená do p. 242. Pp. 243-252 označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. První část profoliována Dokoupilem tužkou vpravo nahoře, převážně po deseti do f. 92. První folio (přední předsádka) označeno při katalogizaci jako f. I. Na ff. 3 a 4 původní *paginace* inkoustem, označeny pouze tři strany. Původní *paginace* inkoustem uprostřed nahoře dovedená do p. 242. Pp. 243-252 označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Ff. Ir-Iv, 1r-1v, 2v, 91v-92v prázdná. Pp. 243-246, 249-252 prázdné. — *Písmo*: Písařská ruka A (František Antonín Chorinský z Ledské) zapsal většinu textu, a to humanistickou kurzívou. Písařská ruka B se uplatnila na ff. 34r-34v, 40v-41v, 46r-47v, 49v-54v, 58r-83v a pp. 151-153, 155-159, 161-162, 187-190, 223-226 a 229-231, text psán humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Polopergamenová vazba o třech vazech s červenou stříkanou ořízkou a zlaceným papírem na lepenkových deskách. Hřbet sekundárně potažený tmavou usní (teletina) se zlaceným ornamentálním slepotiskem, nahoře nalepený papírový štítek se zlaceným nápisem: "*Philosophia manuscripta*" , dole iniciály Františka Antonína Chorinského a číslo knihy v jeho knihovně: "*F.C.6*" . Hřbet mírně poškozený. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel Františku Antonínu Chorinskému.

**"Cursus philosophicus traditus in alma, caesarea,
regia ac episcopali Universitate Olomucensi Societatis
Jesu sub praeside reverendo ac doctissimo P. Antonio
Hanel Societatis Jesu artium liberalium & philosophiae
doctore, eiusdemque in eadem universitate professore
publico ordinario. Anno domini MDCCV (1705)"**

2r, 3r-91r

"Tractatus II prolegomenalis. Quid sit, qualis sit, propter quid sit logica. Quaestio I. Quid sit logica. Articulus I. Quid sit potentia, quid sit actus, quid habitus. Cum per discursum huius tractatus demonstraturi simus, quod logica sit ars et scientia ..." x "(Articulu nonus. Objectiones probantes, quod obtum formale logica non sint veritas) ... aut specificam

talem contuli et rectam cognitionem seu definitionem aut decisionem non"

Prolegomina finivimus. Sub admodum reverendo P. Societatis Jesu artium liberalium et philosophiae doctore Antonio Hannel publico ac ordinario professore die 16 Martii anno 1705

1–242 "Tractatus III Isagoiae Porphyrii seu doctrina De quinque vocibus praedicabilibus"

[p. 3:] " Quaestio I. De unitate, multitudine, identitate et distinctione. Articulus I. Quid sit unum et unitas. Hic et sequentes articuli diligenter tractandi sunt ..." x "... et nos finimus Logicam sub Custodi Angelo ... perducatur ad veritatem perrenovaturae aeternitatis."

247-248 "Quaestiones ex universa Logica"

Jedná se zřejmě o pokračování rukopisu CH 80, tam i další komentář. Rukopis částečně zapsal František Antonín Chorinský z Ledské. Srv. ještě CH 61 a CH 70.

83.

CH 82

1693, pap., I + 49 ff., 19 x 16 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře po deseti dovedená do f. 48. První a poslední folio označeno tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Ff. Ir-Iv, 47v–49v prázdná. Chybí horní pravá část ff. 1 a 2. Prvních 16 folií orámováno hnědým inkoustem, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Písařská ruka A napsala úvodních 16 folií, text psán humanistickou kurzívou. Písařská ruka B se na textu podílela od f. 17r do konce, text psán humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Polopergamenová vazba, lepenkové desky. Na hřbetě nalepen papírový štítek s číslem "50". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. Vazba mírně poškozená. — *Vlastnické poznámky*: Na f. 1r vlastnický záznam: "*Ex Libris Caroli Ferdinandi de Scherz*".

"Sensus apostolicus summorum pontificum, sanctorum conciliorum et sacrae congregationis Concilii Tridentini quondam explanatus in manuali politico de ratione status seu idolo principum. Auctore Wilhelmo Ferdinando ab Efferen domino in Maubach et Arendall sacrarum caesareae et regiae catholicae Majestatum consiliario et denuo nunc in lucem datus circa capitulorum ecclesiarum cathedralium tam in Germania quam alibi existentium praetensam et assertam potestatem. In ordine ad jurisdictionem episcopalem per juratas capitulationis concordias seu pacta coarctandam. Herbipoli MDCXCHII (1693)"

1r, 1v–47r

" [M]anualis politici alias serenissimo ac reverendissimo principi et domino Leopoldo Wilhelmo episcopo Argentinensi, Passaviensi et Halberstadiensi archiduci Austriae cum privilegio caesareo inscripti approbatio ... Francofurti ad Moenum 15. Decembris 1630. [M] anualis politici alias serenissimo ac reverendissimo principi et domino Leopoldo Wilhelmo episcopo Argentinensi, Passaviensi et Halberstadiensi archiduci Austriae cum privilegio caesareo inscripti approbatio ... Francofurti ad Moenum 15. Decembris 1630. [f. 2r:] Libri IV dissertatio seu Wilhelmi Ferdinandi ab Efferen de capi religiosorum in Ger Capitula constituuntur ..." x " ... usque ad quadrantem novissimum exigeris."

Titul na f. 1r.

Jedná se o opis tisku: *Manuale politicum de ratione status seu idolo principum. In quo de vera et falsa forma gubernandi rempubl. de religione, de virtutibus principum, de potestate ecclesiastica, de bello et pace compendiose agitur. Auctore admodum reverendo ac generoso domino d. Wilhelmo Ferdinando ab Efferen ... sacrae caesareae ac regiae catholicae Maiestatum consiliario, etc.* Francofurti: Schönwetterus, 1630, ale pouze jeho části (Liber IV.). Mladší vydání z let 1634, 1639 a 1662 uvádí databáze Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 17. Jahrhunderts (<http://www.vd17.de/>).

1668, Česko (Olomouc), pap., LI + 115 (recte: 112) ff., 19 x 15 cm, vaz. dobová

Původní *foliace* inkoustem uprostřed nahoře dovedena do f. 98. Číslo částečně seříznuta. Moderní tužkou vpravo nahoře provedena při katalogizaci, označeno prvních padesátjedna folií na začátku a zbylá popsaná i nepopsaná folia na konci. Ff. Iv, XLIIr–XLIIv, XLVIIIr–Lv, 1r, 63v–69r, 113v–115r prázdná. *Chyby* v původní foliaci, za f. 85 následující dva listy paginovány jako strany 86–89. Při foliaci omylem přeskočeno f. 96, takže po f. 95 následuje ihned f. 97. — *Kolace*: Při vazbě došlo k přehození některých složek, takže v rukopise za sebou za f. 61 následují ff. 78–85, 70–77, 62–69 a konečně zbývající. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Na rukopise se podílely celkem tři písařské ruce A, B, C, všechny píšící humanistickou kurzívou. První část (a) sepsána písařem A, jehož písařský projev značně variuje. Druhou, o něco starší část (b), sepsala písařská ruka B s velmi nedbalým pravopisem, která používá též větší modul písma. Na ff. 54r–60r se nachází písařská ruka C s úhledným pravopisem. — *Vazba*: Lepenkové desky přebaleny do listu z latinského pergamenového teologického rukopisu psaného in columnas z počátku 15. století; uprostřed text přerušen bílým nátěrem hřbetu. Dole signatura: *H. VIII. 40*. Má jednu přední předsádku, která je započítána do foliace. — Na ff. 24r–27v drobné perokresebné nákresy k textu. — *Vlastnické poznámky*: Na f. Ir červeně: Franciscus Josephus. Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorfů. — Na přední předsádce různé *lusus calami*. Na f. 115v soudobé rukopisné poznámky k obsahu.

[Philosophia et Logica Aristotelis]

(a) IIr–XLVIIv "Summulae seu brevis introductio in universam Aristotelis Stagyrityae Philosophiam"

"Tractatus I. De his, quae pertinent ad primam mentis operationem seu apprehensionem. Disputatio I. De natura termini et ejus variis divisionibus. Sectio I. Quid sit terminus? Dico, terminus vulgariter et latissime sumptus significat initium ..." x "(Tractatus III. De iis, quae pertinent ad tertiam mentis operationem seu argumentationem. Sectio IX.

Aliqua distinctionum species implicandis syllogismis deservientes) ... sic ignis Roma existens accenderet stupam. "

Olomutii 1668 7 Decembris

(b) 1v–113r **[Tractatus in universam Aristotelis Logicam]**

"Tractatus I. De Prolegomenis. Disputatio I. De arte et scientia in communi. Sectio I. Quid et quotuplex sit ars. Nota cum Conimbricensibus in commentariis in Dialecticam Aristotelis quaestione prima ..." x "(Sectio 11. An unus numerus actus posit, actus scient) ... demonstratio in eius objectum attributionis."

Jedná se o záznamy přednášek z univerzity v Olomouci. Druhá část na ff. 1v-113r obsahuje celkem pět traktátů a není datována. Podle toho, že jednotlivá folia byla sekundárně seříznuta, lze mít za to, že právě tato část vznikla o něco dříve než část první.

85.

CH 84

1766-1790, Česko, pap., I + 143 ff., 19 x 12,5 cm, sešit

Původní *foliace* inkoustem vlevo nahoře. Listy číslovány jako apertury. Dovedena do f. 134. Další listy ofoliovány taktéž jako apertury tužkou vlevo nahoře při katalogizaci. Ff. Ir, 140r-143r prázdná. Jednotlivá folia orámována inkoustem dvojími linkami a rozdělena dále na sloupce a řádky. — *Písmo*: Na rukopisu se podílela jediná písarská ruka, která píše německou novogotickou kurzívou. Rubriky zvýrazněny větším modulem písma německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Sešit. Na přední desce papírový štítek s nápisem: "Akten II". — *Vlastnické poznámky*: Rukopis pochází patrně z majetku Františka Jana Chorinského.

Iv-140r **"Grund-Buch sammentlichen bei dem löblichen K.K.E.H. Frantzischen Carabinier Regiment seit Einrichtung zugewachsenen, abgegangenen und dato effectiven Herren Staabs- und Ober-Officers"**

Ve skutečnosti jsou v seznamu uvedeny i nižší šarže. Seznam je uspořádán abecedně, ponechány proto prázdné listy pro doplňování. Nejstarší záznam je z roku 1766, značný počet je zapsán s datem 1. 11. 1768,

nejmladší záznam je z roku 1790. Rukopis pochází patrně z majetku Františka hraběte Chorinského, který byl roku 1790 povýšen na druhého rytmistra (f. 11).

86.

CH 85

XVIII², pap., V + 334 pp., 18 x 11,5 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře provedená písařem rukopisu, od strany 1 do strany 287. Pp. 288-334 a prvních pět stran na začátku označeno tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře provedená písařem rukopisu, od strany 1 do strany 287. Pp. 288-334 a prvních pět stran na začátku označeno tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Mezi stranami 43 a 44 a 131 a 132 zapsáno vždy 6 listů nečíslovaných příloh, mezi stranami 96 a 97 a 234 a 235 vždy jedna složená nečíslovaná příloha, celkem tedy 14 nečíslovaných příloh. Textové *zrcadlo* orámováno dvojitými linkami provedenými inkoustem. — *Písmo*: Text psán jednou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. Nadpisy psány německou novogotickou polokurzívou, zvýrazněny větším modulem písma a dvojitým podtržením. — *Vazba*: Kožená vazba o čtyřech vazech s červenou ořízkou, lepenkové desky potažené teletinou s tlačnými trojitými rámci na deskách. Na hřbetě nalepen papírový štítek s nápisem: "Pol. 530". — Obsahuje 14 nečíslovaných příloh, z toho dvě jsou většího formátu a složené.

[Militär–Reglement]

- III-184 " Wir Maria Theresia ... entbiethen N. allen unseren General–Lieutenanten ... [p. V:] Erster Teil. Reglement für dem General–Quartiermeister–Staab. [p. 1:] Erster Abschnitt. Verhaltungen deren zu dem General-Quartiermeisters–Staab gehörigen Parteien. Erstes Capitul. Für dem Ober–Weegmeister. Dessen Obliegenheit bestehet darin ... " x "... ausgesuchet werden müssen. Ende des ersten Teils oder des Regulaments vor dem General-Quartier-Meisters-Staab."
- 185-287 "Zweiter Teil. Reglement für dem General–Staab. [p. 186:] Erster Abschnitt. Verhaltungen deren Individuen vom General Staab. Erstes

Capitul. Für die Adjutanten deren Generaln. Ein Feldmarschall, so nicht an Cheff comandiret ..." x "... jedoch an dem ersten angewiesen."

288–291 "Register über dem ersten Teil"

Jde pravděpodobně o opis některého tištěného "Reglementu", vojenského řádu, které vycházely pro císařskou armádu pod různými názvy až do 19. století. Uvozeno patentem Marie Terezie, který musel být vydán po roce 1765, neboť císařovna je zde uvedena jako vdova. Nadto v textu i v tabulkách (č. 9 a 10) uvedeno datum 15. srpna 1769, k němuž je stanoveno pořadí pluků.

87.

CH 86

c. 1780, Česko, pap., 30 ff., 18,5 x 12 cm, sešit

Moderní tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) po deseti. Ff. 1r, 29v–30v prázdná. — *Písmo*: Celý rukopis napsala jediná písařská ruka, a to německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Sešit. — *Vlastnické poznámky*: Pochází patrně z majetku Františka Jana Chorinského.

"Lista der wirklichen geheimen Räten"

1r, 2r–29r " **Schwarzenberg Fürst Joseph erster Obrister Hofmeister. 12. Junii anno 1753. Auersperg Fürst Heinrich Joseph Johann. 23. November 1735 ...** " x "... Trautmannsdorf und Weinsberg Graf Ferdinand den 30. Mai 1780"

Titul na f. 1r.

Zhruba chronologicky seřazený seznam 340 skutečných tajných radů habsburského mocnářství z let 1730–1780. Z Chorinských uveden František Jan, z jehož knihovny asi seznam pochází, Ignác Dominik a brněnský biskup Matěj František.

1769, Česko, pap., I + 49 ff., 18 x 14 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) započítává i poslední dva volně vložené listy (ff. 47 a 48). Za f. 46v volně vloženy tři listy. Na prvních dvou (ff. 47r-48v) koncepty dopisů, na posledním f. 49r poznámky osobního rázu datované 10. Maii 1783 a psané jinou rukou německou novogotickou kurzívou. — *Písmo*: Na rukopisu se podílela jediná písářská ruka, která píše humanistickou kurzívou, některé dopisy psány německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Papírová vazba, lepenkové desky, dole na hřbetu nalepený červený papírový štítek s číslem: "46". Má jednu přední papírovou předsádku, která je započítána do foliace. Hřbet mírně poškozený. — Na přední předsádce poznámka jinou rukou: "*Ich bin eine loshaftiges Künd, hat man mir gesagt*".

**[Karolina Esterházy] : "Recueil de diverses lettres
françoises, italiennes et allemandes"**

1r, 2r–48v   **" Mon tres cher perre, c'est avec les sentimens de la tendresse
filiale ..." x [f. 46v:] " ... par quelques lignes de votre main et croyez, que
je suis [nedopsáno, text končí] ... [f. 48v:]... Untertänigst-gehorsamste
Tochter N.N."**

Titul na f. 1r.

Jedná se o kopiář dopisů příbuzným a přítelkyním, bez uvedení jmen a míst. Několik málo datovaných je vesměs z roku 1769. Podle některých zmínek o cestách do Uher (f. 7v, 19v) a do Želetic (f. 8r) možno soudit, že pisatelkou byla Karolina hraběnka Esterházy (zemř. 1797), provdaná za hraběte Bohumíra Ignáce Walldorfa, posledního mužského potomka tohoto rodu, jehož majetek později přešel do vlastnictví Chorinských. Viz Wurzbach, Constant von: Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich. Bd. 52. Wien 1885, s. 202n. Některé dopisy byly zřejmě psány v Brně.

1703, Česko, pap., 42 ff., 18,5 x 15 cm, sešit

Moderní *foliace* (Dokoupil) provedená tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. Ff. 2r-3v, 5v, 41v-42v prázdná. — *Kolace*: Původní složkové kustody ve formě: 1-7 uprostřed nahoře inkoustem začínají na f. 4r. První dvě složky označila písářská ruka A, ostatní (3.-7.) písář B. Složkové kustody ve formě: 1-12 počítané od f. 1r provedeny červenou pastelkou dole uprostřed, označeny v 19. stol. Mezi f. 1-2 chybí dvě folia, mezi f. 23-24 vyříznuto jedno folio, taktéž za f. 42. Textové *zrcadlo* orámováno slepým linkováním. — *Písmo*: Na sepsání rukopisu se podílely tři písářské ruce A-C. Opravy a doplňující poznámky autora se nachází ojediněle na ff. 8r, 8v, 9v a 24r. K identifikaci jeho ruky srv. ještě rukopisy CH 79 a CH 101. Písářská ruka A píšící humanistickou kurzívou zapsala ff. 1r-11v a poznámky na ff. 10r, 11r, 14r, 17r, 19v a 21r. Písářská ruka B píšící humanistickou kurzívou je zachytitelná na ff. 12r-28v a 33r-38v. Text na f. 28v psán německou novogotickou kurzívou. Písářská ruka C se uplatnila na ff. 29r-32v a 39r-41r. Text na f. 29r-29v psán německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Sešit. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, na přední obálce papírový štítek s nápisem: "*Ius 309/e*". — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbet náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorffů.

**"Juridicum pro et contra seu Unus aliquis casus
juridicus isque singularior magia posthuma suspenso
nonnullibi iudicio discussus a Carolo Ferdinando de
Schertz aerae salutis ubi MorDaCes Caesar sternes
InsIgnIter hostes, et MoDo ConCertans trIstIa BoIe
feres. "**

1r, 4r-41r

**"Lector lectissime. Prothymiam! Praemuniamusque nos uterque
salvifico crucis signo. Maeviam strigem, sagam posthumam, cujus
vivit post funera vitium ... [f. 6r:] Casus singularior de magia
posthuma sanae considerationis iuridicae summis lineis propositus.
Praemunita omnibus sacramentis Maevia moritur ..." x [f. 39v:]
" ... rem acu tangito. Allegationes ... [f. 41r:] ... ubi illum a Boemis**

prašivec quasi avem scobiosam et scabiem ferentem appellari connotat.
Tantum."

Titul na f. 1r.

Autorem rukopisu zabývajícího se posmrtnou magií a vampyrismem je Karl Ferdinand von Schertz, právník a ředitel kroměřížských biskupských statků, který žil na přelomu 17./18. století. Srov. rukopisy CH 79 a CH 101. O díle vydaném tiskem v Olomouci roku 1706 pod názvem: *Magia posthuma per jurid. pro et contra suspensio nonnullibi iudicio investigata* se zmiňují dvě práce Christiana D'Elverta, v nichž uvádí totožnou citaci tohoto tisku: *Das Zauber- und Hexenwesen, dann der Glaube an Vampyre in Mähren und Oesterr. Schlesien. Schriften der historisch=statistischen Sektion der k. k. mähr. schles. Gesellschaft des Ackerbaues, der Natur= und Landeskunde XII, 1859, s. 416nn.* a *Historische Literatur=Geschichte von Mähren und Österreichisch=Schlesien. Brünn 1850, s. 166.* Zmíněný tisk se dlouhou dobu považoval buď za neexistující nebo za nedostupný. I když jej nezmiňují ani stávající bibliografie ani Pumpřlův: *Soupis starých tisků ve fondech Státní vědecké knihovny v Olomouci. Sv. 8. Olomouc 1977, s. 1841*, autor internetových stránek *Magia posthuma* Niels K. Petersen z Kodaně uvádí, že po usilovném pátrání objevil tři exempláře citovaného díla. Jeden v Národní knihovně ČR v Praze, jeden v knihovně benediktinského kláštera v Rajhradě a jeden ve francouzské Bibliotheque municipale de Nancy. Dle informací PhDr. Anežky Baďurové se další exempláře nachází v polském Těšíně (Książnica Cieszyńska), Strahovské knihovně a v Knihovně Národního muzea v Praze. Je tedy nepochybné, že toto dílo skutečně vyšlo tiskem v Olomouci péčí Ignáce Rosenburga, na základě chronogramu však nelze s jistotou říci, které datum, zda rok 1704 či 1706, je správné. Autor uvedených internetových stránek má za to, že dílo muselo vzniknout krátce před rokem 1704, neboť tomu odpovídá i aprobace censora na konci díla, což samo o sobě nevylučuje pozdější vydání v roce 1706 tak, jak jej uvádí Christian D'Elvert nebo Augustin Calmet ve své práci: *Dissertations sur les apparitions des anges, des démons et des esprits. Et sur les revenans et vampires. De Hongrie, de Boheme, de Moravie et de Silesie. A Paris, chez De Bure l'aîné, Quai des Augustins à l'Image S. Paul, 1746, s. 271*, jenž mimo jiné vychází také z díla Karla Ferdinanda von Schertze. Rukopis není autografem Karla Ferdinanda von Schertze, jeho ruka se nachází toliko na některých foliích ve formě marginálních nebo interlineárních poznámek. Zdá se, že si autor nechal rukopis zapsat profesionálními písaři a do textu doplnil pouze své poznámky. Uvedený rukopis je nepochybně (poté, co jsem měla možnost jej srovnat s tiskem benediktinské knihovny v Rajhradě *O e 6*) přípravou pro tisk. Obsahuje však pouze větší část posléze vytištěného textu, tj. řešení blíže nespecifikovaného případu ženy označené jako "Maevia" s následnými dalšími případy a otázkami. V rukopise naopak chybí prvních pět listů s dedikací, větší část z tzv. "*Additamentum Quartum*", v závěru pak část IX. oddílu nazvaného "*Quaestiunculae connexae*" a samozřejmě aprobace.

ante 1773, Česko (Brno), pap., 76 ff., 18 x 11 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře převážně po deseti do konce rukopisu. Nezapočítává mědirytinový frontispis, který byl do rukopisu vevázán až sekundárně. Folia 1r-1v, 2v-3v, 50v-51v, 74r-76v prázdná. Mezi ff. 3 a 4 sekundárně vlepen mědirytinový frontispis. Na f. 74r nalepen lístek s tištěnou oslavnou básní, kterou Hartmannovi poslal 30. prosince 1773 z Hamburku spisovatel Heinrich Georg Hoff, patrně jeho bývalý žák v Brně (viz provenience). — *Písmo*: Text psán jednou písařskou rukou Hartmannem von Klarstein, a to humanistickou polokurzívou. Na ff. 72r-73v pozdější doplňky stejnou rukou z let 1773-1789. — *Vazba*: Kožená vazba o čtyřech vazech, lepenkové desky potažené skopovíci s otřelým tlačeným ornamentálním rámcem na deskách. Hřbet zčásti poškozen, některé listy uvolněny z vazby. — Mědirytinový frontispis (obraz sv. Františka Xaverského z brněnského jezuitského kostela) signovaný: "*J. Balzer sc. Pragae et Lissae*". Nadpisy zvýrazněny větším modulem písma a podtržením. Na nalepeném lístku na f. 74r připsáno: "*An den hochwürdigen Herrn P. Hartmann a Brünn. Euer hochwürden gehorsamster Diener Heinrich Georg Hoff. Hamburg, den 30ten December 1773*".

**"Accessus et recessus altaris annexa praeparatione
pro sacramento poenitentiae examine generali, litanii
OO. sanctorum nec non sacris propositis in sacris
exercitiis collectis ac itinerario clericorum. In usum
Patri Guilielmi Hartmann e Societate Jesu, p. t. per
Moraviam et Silesiam Austriacam Caesareo Regii
Superioris castrensiu et eorum parocho."**

2r, 4r-73v   "**Accessus ad augustissimum missae sacrificium ...**" x [f. 70r:] "**Litaniae Sanctorum patronorum mensturatorum ...** [f. 73v:] S. Antoniabbas."

Titul na f. 2r.

Jedná se o rukopis, který si pro svou potřebu zapsal Johann Wilhelm Theodor Joseph Franz Norbert Hartmann von Klarstein. Další komentář u CH 62 (srv. související rukopisy: CH 66 a CH 97). *Litaniae Sanctorum patronorum menstruorum* kontinuálně doplňovány do roku 1789.

91.

CH 90

XVIII^{ex.}/XIX^{in.}, pap., IV + 610 pp., 17 x 11 cm, vaz. dobová

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře rukou písaře rukopisu dovedena do p. 412. Pp. 413-418 označeny Dokoupilem tužkou vpravo nahoře, ostatní strany na začátku a volné strany na konci rukopisu označeny tužkou při katalogizaci. Mnoho stran prázdných. Pp. I, II, IV, 414, 418-610 prázdné. Textové *zrcadlo* orámováno inkoustem. — *Písmo*: Text psán jednou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou s humanistickými prvky. Pouze nadpisy psány německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Kožená vazba o čtyřech vazech s červenou ořízkou, lepenkové desky potažené hnědou usní s trojitými tlačenými rámci na deskách. Na hřbetě nalepen papírový štítek s nápisem: "*Pol. 506*". — Nadpisy zvýrazněny větším písmem - německou novogotickou polokurzívou a podtržením. Na stranách 415-417 rejstřík.

[Zweiter Teil des Militär-Reglements oder das Generals-Reglement]

III-413 "Zweiter Abschnitt. Feld Verhaltungen. [p.1:] Erstes Capitl. Von der Abfertigung. Da mehrere, als ein Feld Zeugmeister und Generale der Cavallerie ... " x "P. 412: ... ohne weiters gesteuert werden kann. [p. 413:] Ende des zweiten Teils oder des Generals-Reglements"

415-417 "Register zweiter Abschnitt"

Jde pravděpodobně o opis některého tištěného "Reglementu", vojenského řádu, které vycházely pro císařskou armádu pod různými názvy až do 19. století.

c. 1799, pap., I + 127 ff., 18 x 12 cm, vaz. mladší

Moderní tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) převážně po deseti do f. 124, ostatní nepopsaná folia na konci označena při katalogizaci. Ff. 1v, 69v, 76r-76v, 110v, 124v-127v prázdná. Textové *zrcadlo* orámováno dvojími linkami provedenými inkoustem, od f. 111r pouze linkami jednoduchými. — *Písmo*: Text na ff. 1r-75v a 111r-124r psán písařem A, a to německou novogotickou kurzívou s humanistickými prvky. Nadpisy psány německou novogotickou polokurzívou. Text na ff. 77r-110r psán písařem B, a to německou novogotickou kurzívou s humanistickými prvky. Nadpisy psány německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Moderní pergamenová převazba o třech vazech z roku 1955. Na f. 1r papírový štítek s nápisem: "Pol. 381". Má přední papírovou předsádku, která nepatří do knižního bloku, ale je započítána do foliace. Místy je písmo vybledlé téměř do nečitelnosti, zejména na konci rukopisu. — Titul na f. 1r psán červeným a černým inkoustem a orámován rumělkou. Rubrikace do f. 104r červeně.

[Militär–Reglement]

(a) 1r, 2r–69r   **"Verhaltung für Unterofficiers in Fragstuken"**

" F. 2r: Frag 1. Wie hat der man den Hut oder Helm abzunehmen.
Antwort. Die Hüte, da das Regiment solche weit gestolzet traget ..."
x "(Frag 199) ... Der Feldwebl oder dessen dienstverrichtender
Unterofficier"

Titul na f. 1r.

(b) 70r–75v   **"Von denen Ronden"**

"In einer Festung sollen vier gewöhnliche Ronden ..." x "... alwo er zur
Sicherheit ebenfals abgefertigt wird."

(c) 77r–90r   **"Regulament für den Gemeinen Mann"**

"Dieser hat zufferst denen Kriegs Articuln überhaupt ... " x " ... ihme
solche leidentlich zu machen."

- (d) 90v–97r   **"Für den Gefreiten"**
"Der Gefreite muß öfters Corporalsdienste versehen ..." x "... ohne anzuhalten fortgeführt."
- (e) 97v–102r   **"Für den Corporal"**
"Da der Corporal schon über eine ganze Corporalschaft gestellt ist ..." x "... so solle er unverzüglich vertreten."
- (f) 102v–104r   **"Für dem Führer"**
"Wenn ein Mann bei der Compagnie erkranket ..." x "... und besetzt daselbst die Stelle eines Unter– oder Oberofficiers."
- (g) 104v–110r   **"Für den Feldwäbel"**
"Der Feldwäbel ist bei der Compagnie das, was der Regimentsadiutant bei dem Regiment ist ..." x "... erst aus dem gesamlet werden muß"
- (h) 111r–124r   **"Unterricht und Belehrung, wie sammtliche Infantry Regimenter sich bei dem Gebrauche Reinigung und Erhaltung der neu überkommenden Feurgewehre zu verhalten haben"**
"In Ansehung der verschiedenen Gebrechen ..." x "verlanget werden ...
Ex cancellaria bellica, Wienden 14. Jänner 1799. JohannBaptistLang."

Johann Baptist Lang byl sekretářem vojenské akademie ve Vídni (Militärakademie). K tomu srv. <http://www.archivinformationssystem.at/detail.aspx?ID=1919514>.

Jedná se pravděpodobně o výpis vybraných článků z blíže neurčených tištěných "Reglementů", vojenských řádů, který vycházely pro císařskou armádu pod různými názvy až do 19. století, vzniklý pro osobní potřebu zřejmě některého poddůstojníka.

93.

CH 92

XVIII² , pap., VI + 266 pp. + V příl. + 1 vložený list, 17 x 10,5 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* provedená písařem rukopisu vpravo nahoře inkoustem do p. 260. Prvních šest stran a pp. 261-266 označeny vpravo nahoře tužkou při katalogizaci. Pp. I-IV, VI, 262, 266 prázdné. Mezi přílohy volně vložen list vztahující se svým obsahem

k textu rukopisu, psán jinou písařskou rukou. Textové *zrcadlo* orámováno tužkou, závěrečný rejstřík pak dvojitými linkami provedenými inkoustem. — *Písmo*: Text psán jednou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. Pouze nadpisy psány německou novogotickou polokurzívou. Na volně vloženém listu mladší ruka, která píše německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Původní papírová vazba, lepenkové desky, na hřbetě fragment českého tištěného kalendáře, dole inkoustem: "*I. Band*". Má tři přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do paginace. — Kolorované složené přílohy většího formátu (Plan I–V). Na volně vloženém listu uvedeno datum: "*den 8ten Julii 1789 rukt die Escadron um ...*", podepsáno "*Kornhofer, Rittmeister*".

"Exercir–Regulament " [für die Cavallerie]

1–260 "Exercir–Regulament. Erster Band enthaltend den ersten, zweiten und dritten Abschnitt."

"Erster Abschnitt. Stell– und Abteilung. Ein sonsten aus sieben Escadron bestandenes Regiment ... " x " ... von einem Flügel zum andern Laufe"

261–265 "Register über den ersten, zweiten und dritten Abschnitt"

Jedná se o první díl dvousvazkového díla přinášející pravidla pro výcvik a organizaci jezdeckva. Jde pravděpodobně o opis některého tištěného vojenského řádu obdobného titulu (jako např. *Exercier-Reglement für die gesammte K. K. Cavallerie*), které vycházely až do 19. století. Srv. druhý díl - CH 93.

94.

CH 93

XVIII², pap., VI + 3-376 pp., 17 x 10,5 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* provedená písařem rukopisu vpravo nahoře inkoustem od strany 3 do strany 366. Prvních šest stran a pp. 367-376 označeny vpravo nahoře tužkou při katalogizaci. Pp. I-IV, VI, 367-368, 370 prázdné. Textové *zrcadlo* orámováno tužkou, závěrečný rejstřík pak dvojitými linkami provedenými inkoustem. — *Písmo*: Text psán jednou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. Pouze nadpisy psány německou novogotickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní papírová vazba, lepenkové desky, na hřbetě fragment českého tištěného kalendáře, nahoře nalepeny dva papírové

štítky s nápisy: "Pol. 425" a "10", dole inkoustem: "II. Band". Má tři přední a jednu zadní předsádku. — Kolorované složené přílohy většího formátu (Plan VI–XIII).

"Exercir–Regulament " [für die Cavallerie]

- 1–366 "Exercir–Regulament. Zweiter Band enthaltend den vierten Abschnitt."
"Vierter Abschnitt. Evolutiones. Das rechts umkehren mit Dreien und Vieren zu Pferd! Hierzu wird commandiret. Habt acht! Rechts umkehrt euch! Auf dieses Commandowort traversiren die beide Trompeter ..." x
" ... an ihr bestimmtes Orth einrucken. Finis"
- 369–376 "Register über den vierten Abschnitt"

Komentář u prvního dílu - CH 92.

95.

CH 94

1802–1805, Morava (Želetice), pap., 173 ff., 16,5 x 10 cm, vaz. soudobá

Moderní tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) nepravidelně do konce rukopisu. Ff. 5r-24v, 28v, 37v-95v, 103v-141v, 149v-173v prázdná. Textové *zrcadlo* ohraničeno dvojitými svislými linkami provedenými inkoustem, pravá část rozdělena na čtyři sloupce k vedení účetnictví. — *Písmo*: Text psán jednou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. Názvy měsíců psány humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní polokožená vazba o třech vazech s červenou stříkanou ořízkou, lepenkové desky, stopy po dvou tkanicích, po okrajích hmatníky.

1r-149r **"Woechoentliche Ausgab von anno 1802 anfangend"**

Jedná se o knihu výdajů, patrně z panství Chorinských v Želeticích. Výdaje jsou rozděleny ve tři oddíly: "*Cancellist*", "*Ernst*" (něčí osobní výdaje) a "*Stall*". Vedeno do konce října 1805, účetní jednotky jsou vedeny ve zlatých a krejcarech. Název převzat z papírového štítku na přední desce vazby.

1639, pap., VI + 134 ff., 16,5 x 10,5 cm, vaz. soudobá

Prvních šest folií označeno při katalogizaci, další folia ofoliována Dokoupilem tužkou vpravo nahoře nepravidelně do konce rukopisu. Ff. I-VIr, 134r-v prázdná. — *Písmo*: Text psán jednou písařskou rukou, a to humanistickou polokurzívou a humanistickou kurzívou. Na nadpisy použita humanistická majuskula. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba se čtyřmi novými koženými řemínky. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou a opatřen signaturou: *G.X.18*. Na hřbetě nalepen papírový štítek s nápisem: Pol. 326. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorfů.

**István Werbőczy: "Isagoge analitica juris Hungarici
Tripartiti seu legum municipalium et approbatarum
consuetudinum regni Hungariae"**

1r–133v   **" Quemadmodum in aliis disciplinis, sic etiam in hac jurisprudentia Hungariae ... "** x [f. 133r:] **" ... Finiebat itaque series divinitatis ex libro P. R., qui audivit et excepit ex ore M. Eliae Ursini domini praeceptoris fidelissimi Banovicii, qui hacce absoluta ad finem statim Vagum sese recepit."**
[f. 87v:] *A die 7 Julii usque diem 3 Augusti continuavi librum primum in domo serenissimi domini Johannis Bredi?(?) anno 1639*

Na f. 133v ještě následují: *"Sententiae juris consvetudinarii"*, jež jsou dodatkem písaře rukopisu.

Jedná se o opis přednášek shrnujících materii uherského obyčejového práva Štěpána z Vrbovce (1460-1541). Srv. rubriku na f. 26r s následujícím textem: *"De origine juris Hungarici seu in judiciis consuetudinis observandae. Autor Tripartiti, M. Stephanus Werbawcz judicis curiae regiae protonotarius, post prologum ..."* Literaturu o Werbőczim uvádí Kuzmík, Jozef: Slovník autorov slovenských a so slovenskými vzťahmi za humanizmu 2, s. 794n. Přednášky původně zazněly na gymnáziu v Bánovcích nad Bebravou, kde v letech 1609-1614 působil jako rektor Elias Ursinus (zemř. 1627). K němu viz Kuzmík, J.: Slovník 2, s. 786n. a Hejnic, Josef-Martínek, Jan: Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě 5, s. 422 .

c. 1712, Německo?, pap., 566 pp., 16 x 95, cm, vaz. soudobá

Moderní *paginace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně do konce rukopisu. Pp. 31–174, 209–566 prázdné. Mezi pp. 206–207 jeden list vyříznut. — *Písmo*: Na rukopise se podílela jediná písarská ruka píšící humanistickou polokurzívou. Text na předním a zadním přidešti psán německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o čtyřech vazech s barevnou stříkanou ořízkou, dřevěné desky potažené teletinou se dvěma mosaznými sponami a tlačеныmi dvojitými rámci na deskách. Hřbet sekundárně natřen bílou barvou a opatřen signaturou *M.XII.13*. Na hřbetě nalepen papírový štítek s nápisem: "*Bell. 148*". Na předním přidešti nápis: "*Ein Mass Recept zur guten Dinten ...*". — *Vlastnické poznámky*: Na zadním přidešti poznamenáno: "*Den 1. Decembre 1712 habe mit meinem Schwager H. Rudolf Baron von Cram abgerechnet in Gegenwart H. Michel Ganss Vicarien zu Corschenbruck [= Korschenbroich] abgerechnet ...*" Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorfů.

" [Extraits diverses de la lecture] "

1–30	"Amoureuses louanges. Venus fut belle, mais peu sage, Sapho brilla par son esprit ... [p. 2:] Contre le premier mariage. Non, je ne ferai ce qu'on veut ... [p. 9:] Contre le second mariage. La femme est une mer et l'homme est un nocher ... " x "... Ah, le charmant défaut"
175–207	"Amas curieux de sentences de morale tirées des plus beaux auteurs celebres. Le tout rengé par ordre alphabetique selon la dignité des sujets. Amitié. L'amitié est une union des coeurs et d'esprit ... " x " ... satisfait de la fidelité."

Rukopis obsahující různé francouzské výpisky převážně o lásce a o manželství, psané však patrně v Německu.

1735 (a) a 1773–1784 (b-c), Česko (Brno), pap., I + 126 ff., 15,5 x 95, cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře nepravidelně do konce rukopisu. Přední a zadní předsádka označeny při katalogizaci tamtéž. Ff. 1r-1v, 2v, 46v, 53v-110v, 113r-122v, 123v-124v prázdná. Rukopis na horním okraji poškozen vlhkem a plísní, písmo zčásti vyplaveno. Textové *zrcadlo* orámováno tužkou. — *Písmo*: >Celý rukopis napsala jedna písařská ruka, a to jezuita Johann Wilhelm Theodor Joseph Franz Norbert Hartmann von Klarstein. Titulní strana a nadpisy psány německou novogotickou polokurzívou, text na ff. 3r-46rpak německou novogotickou kurzívou s humanistickými prvky. Text na ostatních popsaných foliích psán humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Černá kožená vazba o pěti vazech s modrou ořízkou, lepenkové desky potažené skopovicí s tlačеныmi rámci na deskách. Na hřbetě papírový štítek s nápisem: "Rel. 520." Má jednu přední a dvě zadní předsádky, které jsou započítány do foliace.

**"Außerordentliche Ämbter deren Heilichen Gottes
insonderso der Heilichen der Gesellschaft Jesu. Zu
Gebrauch Euer Gnaden der Frau Gräffin von
Walldorff. Verfasset von dero Beicht-Vatter PGHSI.
Brünn den22. Januarii anno 1735"**

2r, 3r–46r	"Eugene Feste. Das Ambt der heiligen Cyrilli und Methodii marisher Büschöfe. Die I Vesper ..." x [f. 40v:] " (Daß Ambt deß heiligenStanislaiKostka auß der Gesellschaft Jesu) ... [f. 46r:] die Antiphon bei dem Magnificat ausgenommen, daß Complet wie alle Zeit."
123r	"Register"
(b) 47r–53r	"Consignatio expensarum pro statu ecclesiastico 1773 [–1780] "

Ve skutečnosti jsou zde převážně osobní výdaje, mezi nimiž figuruje i "mea sorori" a "meo juveni".

(c) 111r–112v "Patentes tradidi 1778 [–1784] "

Seznam patentů vydávaných nově jmenovaným kurátům (převážně brněnským řeholníkům) jmenovitě uvedených pluků. Hartmann byl totiž *"in Moravia et Silesia Austriaca superior castrensis"*.

Jedná se o rukopis obsahující oficia světců, zvláště pak jezuitských, jde o tzv. forma extraordinaria. Rukopis sestavil jezuita Johann Wilhelm Theodor Joseph Franz Norbert Hartmann von Klarstein, jak vyplývá ze srovnání s dalšími rukopisy CH 62 (tam i další komentář), CH 66 a CH 89.

99.

CH 98

post 1705, pap., I + 37 ff., 15,5 x 10 cm, vaz. dobová

Moderní (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu, předsádky označeny tamtéž při katalogizaci. Ff. 1r-1v a 36v prázdná. Textové *zrcadlo* orámováno dvojími jednoduchými linkami provedenými inkoustem. — *Písmo*: Psáno jedinou písařskou rukou, titulní strana a nadpisy psány německou novogotickou polokurzívou, ostatní text pak německou novogotickou kurzívou. — *Vazba*: Polokožená vazba o dvou vazech s barevnou stříkanou ořízkou, lepenkové desky potažené zlaceným koženým hřbetem s ornamentální slepotiskovou výzdobou. Nahoře vyražen nápis: *"Controver."* Dole na hřbetu vyražena stará signatura: *"N. 345"*, která je zopakována v exlibris. Stará signatura přeražena dole na hřbetu mladší: *"G.II.N.XXX7"*, která se opakuje na f. Iv. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přideštlí mědirytinové erbovní exlibris: *"Bibliothecae Wesseliensis N. 345"*. Na f. Iv tužkou signatura: *"g2-N.37"*. Podle úpravy hřbetu rukopis náležel Františku Antonínovi Chorinskému. Na f. 36v rukou Františka Antonína Chorinského připsáno: *"Controversishe. Controversia manuscripta 13"*.

2r, 2v–36r **"Vorred. Weilen ich mich mit Namen aus billichen Ursachen ...** [f. 4r:] **Mein erster Zweifel. Ob ich in einer jedwedern Religion, ..."**
x [f. 35v:] " ... PS: 2. Diese meine so wichtige 24. Zweifel hat noch keiner auß allen Lutherischen und Calvinischen [f. 36r:] Praedicanten beantworten können? Dann die Auflöbung, welche ein Pastor der Augspurgischen Confession heraußgegeben, hat ganz nichts geheissen

und ist gleich von dem ehrwürdigen P. Martino Szent-Ivány Theologo Societatis Jesu in der Universität zu Tyrnau widerlegt worden, im Jahr 1703 darauf der günstige Leser gewiesen seie?"

Závěrečné poznámky (post scriptum) na ff. 32v-36r jsou doplňkem písaře tohoto rukopisu.

Rukopis je opisem stejnojmenného starého tisku, který vyšel v roce 1705 ve Vídni. Autora tisku identifikuje M. Holzmann – H. Bohatta: *Deutsches Anonymen-Lexikon* Bd. IV, s. 445, 13864. Byl jím Martin Szentiványi, jehož dílo vyšlo také latinsky, maďarsky a slovensky. Viz Čaplovič, Ján: *Bibliografia tlači vydaných na Slovensku do roku 1700*. Díl 2. Martin 1984, s. 849-850, 863, č. 2442, 2445 a 2480. K osobě autora viz též *Bibliothèque de la Compagnie de Jesus* VII, sl. 1766-1767. Databáze Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 17. Jahrhunderts (<http://www.vd17.de/>) eviduje pouze vydání z roku 1699, resp. 1700. Vydání z roku 1705 se nepodařilo dohledat.

100.

CH 99

ante 1673, pap., VII + 182 ff., 15 x 10 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* provedena rumělkou vpravo nahoře písařskou rukou A, označena ff. 1-176. Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře (Dokoupil) označila ff. 177-182, avšak nezapočítala f. I, které označeno při katalogizaci. Ff. Ir-Iv, VIIv, 177r prázdná. Textové *zrcadlo* orámováno dvojitými jednoduchými linkami provedenými inkoustem. — *Písmo*: Písařská ruka A píšící humanistickou polokurzívou se uplatnila na ff. VIIr-176v. Písařská ruka B píšící humanistickou polokurzívou zapsala ff. IIr-VIv. Písařská ruka C zachytitelná na ff. 177v-179r použila frakturu. Písařská ruka D zapsala ff. 179r-182v, použila německou novogotickou polokurzívu v kombinaci s německým kurentem. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba se zlacenou ořízkou, dřevěné desky se dvěma železnými sponami, jedna dnes ulomená a nahrazena mosaznou sponou. Na deskách tlačené jednoduché rámce v rozích s rostlinným ornamentem. Na přední desce uprostřed jezuitský emblém, nad ním písmena "R.H.O.Z.A.", dole letopočet 1673(?) . Na zadní desce mariánský emblém. Hřbet natřen sekundárně bílou barvou a opatřen signaturou *M.II.5*. Na hřbetě rovněž papírový štítek s nápisem: "Rel. 443". Knižní blok částečně uvolněn z vazby. — Rubrikace i původní *foliace* provedeny rumělkou. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorfů.

[Orationes selectae]

- (a) IIr–VIv   **"Oratio ad B. Virginem"**
"Vita Christi pro quacunque re impetranda ... [další červené písmo zcela vybledlé] ... Sancta Maria perpetua Virgo Virginum ..." x "... Salva nos, Jesu, pro quibus tua Mater te orat, Amen"
- (b) VIIr, 1r–176v   **" Orationes devotissimae ex antiquis authoribus selectae"**
" Formulae invocandi Sanctam Trinitatem. Ambrosius precatio 2: Praeparatio ad missam. Summa et incomprehensibilis natura ..." x "... Domine non confundar, quoniam invocavi te."
- (c) 177v–179r   **" Gebet zu der Mutter Gottes Maria umb ein seeliges Sterbstündlein"**
"Ach Maria, du hochgebenedeite Mutter Gottes ..." x " ... so mich in der Stund deß Tods pressen werden ein milde Linderung haben mögen Amen, Jesus Maria, Amen."
- (d) 179r–182v   **" Wahre Reu und Leid eines sündigen Menschen deß wohl ehrwürdigen Patris Marx von Aviano , Capuciner Predigers . Gedruckt zu Linz bei Joh. Jacob Mayr 1680 "**
[f. 179v:] " Jesus Maria. Ich allerarmseligstes und unwürdigstes Geschöpf, würfe mich zu deinen, o Gott und Herr allerheiligsten Füßen ..." x "... Auch zu Ehrerbietung der unbefleckten Empfängnis Maria drei Vatter unser, drei Ave Maria. Ende."

Mladší doplňky na uvedených foliích jsou opisem tisku: *Wahre Reu und Leid des sündigen Menschen* Marca d'Aviano (1631-1699) z roku 1680. Databáze Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 17. Jahrhunderts (<http://www.vd17.de/>) neeviduje toto vydání.

post 1707, Česko (Jičín?), konvolut, pap., MS: I + 190 (recte: 188) ff. + 1 vložený list, 17,5 x 12 cm, vaz. dobová

Foliace provedena dole uprostřed černým inkoustem ve formě složkových signatur rukou 18. století. Vpravo nahoře moderní foliace (Dokoupil), a to tužkou nepravidelně do konce rukopisu. Tato foliace započítává též sekundárně vevázaná ff. 73-75. Ff. 31v, 35v, 38v, 41v, 47v, 62v, 70v, 72v, 83v, 157v, 162v, 178v prázdná. *Chyba* ve foliaci, omylem započítána jako ff. 151, 152 ff. L1, L12 starého tisku. U ff. 44 a 47 volně vložený list s rukopisnými poznámkami vztahujícími se k textu rukopisu. Ff. 73-75 vevázána sekundárně a popsána rukou foliátora. — *Kolace*: Signatury složek rukopisu navazují na složkové signatury tisku. — *Písmo*: Text psán jediným písařem A, a to humanistickou kurzívou. Písařská ruka B, která provedla foliaci píšící humanistickou kurzívou, se uplatnila v četných marginálních poznámkách a na vložených, resp. vevázaných listech. — *Vazba*: Kožená vazba o 4 vazech se stříkanou ořízkou, typická pro knihovnu kláštera minoritů v Brně. Dřevěné desky potažené hovězinou s otřelým zlaceným tlačným rámcem na deskách, vazy zvýrazněny zlacenou dvoulinkou, stopy po dvou sponách. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. Podle vazby rukopis náležel do klášterní knihovny minoritů v Brně. Rukopis vznikl nepochybně v jezuitském prostředí, snad v Jičíně.

" [Praxis exercitiorum spiritualium S. Ignatiide Loyola]

"

MS

1r–188v   **"Praenotationes ante s. Patris Exercitia legendae. I. Ante omnia legendum est proemium directorii in Exercitia spiritualia ... [f. 24r:] Principium seu Fundamentum. 1. Primus ingressus in hanc primam hebdomadam fit per considerationem ultimi finis ..."** x [f. 188r:] "**...** instructor, adjutus gratia et lumine Domini et Salvatoris nostri Dei, cui sit gloria et honor in saecula. Amen. Bulla Alexandri VII, qua conceditur indulgentia ... [f. 188v:] ... Haec epistola inter alias chartas asservari

poterit, ut serviat pro directione etiam successorum reverentiae vestrae. Ita reverendus P.JoannesMiller praepositus provincialis in suis ad patrem instructorem Giczinium datis 12 Novembris 1707"

Johann Müller, S.J. (1650-1723), kněz a učitel. Na f. 179r u nadpisu: "*Explanatio meditationis ad amorem spiritualem in nobis excitandum*" připsán rukou B údajný autor textu: "*PatrisSebast.Izquierdo (španělský jezuita, teolog, 1601-1681)* " .

Rukopis se nachází na volných listech vevázaných mezi listy uvedeného starého tisku. Jedná se o rozšířený výklad k textu tisku, jenž byl někdy po roce 1707 opoznámkován jiným majitelem in margine i na volně vložených, resp. dalších vevázaných listech.

TISK

- (1) S. P. Ignatii Loyolae. Fundatoris Societ. Jesu. Exercitia spiritualia. Pragae, typis Universitatis Carolo-Ferdinandae in Collegio Societ. Jesu ad S. Clementem MDCLXXX *-****, A-Z2, Aa-Qq2 [= 82] ff.

102.

CH 101

1694, Česko, pap., I + 104 ff., 14,5 x 95, cm, vaz. dobová

Původní *foliace* inkoustem uprostřed nahoře počítá pouze každý druhý list, dovedena do 49 (f. 101). Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře počítá každý list včetně rukopisných poznámek na začátku díla. Ff. Ir-Iv, 2v, 6r-6v a 104v prázdná. Textové *zrcadlo* orámováno slepým linkováním. — *Písmo*: Psáno jiným písařem než rukopisy CH 79 a CH 88. Rukopis psán jedním písařem A, a to humanistickou polokurzívou, kromě ff. 102r-104r, které psány písařskou rukou B humanistickou kurzívou. Četné marginální a interlineární glosy včetně poznámek na ff. 1r-2r náleží autoru Karlu Ferdinandovi von Schertzovi. — *Vazba*: Polokožená vazba, lepenkové desky, kožený hřbet natřen sekundárně bílou barvou. Na hřbetě nahoře nalepený papírový štítek s nápisem: "*Phil. 212*" . Dole na hřbetě stará signatura: *D.VI.31*. Vazba mírně poškozená, některé listy uvolněny z vazby. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorfů.

**"Lucubrationcula juridica de ingratitude.
Concinnatore Carolo Ferdinando equite de Schertz .
Aerae salutis MDCXCIV (1694) "**

- 3r, 4r–101v "Lectissime legens salutem atque officia. Sudo vultu dignabere meum istud opusculum, tuo quippe alicui usui ex probatissimis quibusvis jurium symmystis selectum ... [f. 7r:] Cum Deo propylaeum. Quandoquidem ad ea talia aptantur consvetim jura, quae in rerum natura frequentius eveniunt ..." x [f. 101r:] "... ad Tuam majorem gloriam. F. [101v:] Haec meta laborum [dále dopsáno Schertzovou rukou] meorum omnium. Finis. Lector si quis es ingratus illo Alexandrino stigmate ingratus hospes notatus abi. Ego te talem utique non moror "
- 102r–104r "Syllabus investigationum"
"I. Investigatio, quid sit ingratitude ..." x "... XVIII. Qualiter tollatur ingratitude?"

Autorem rukopisu je Karl Ferdinand von Schertz . Srv. rukopisy CH 79 a CH 88. Nejedná se o autograf, autoru lze připsat toliko marginální a interlineární poznámky včetně prvních dvou listů týkajících se obsahu rukopisu s odkazem na příslušná folia. Dílo nevyšlo patrně tiskem. Nezmiňuje se o něm totiž Christian D'Elvert ve své práci: Historische Literatur=Geschichte von Mähren un Österreichisch=Schlesien. Brünn 1850, s. 166, ani další dostupné bibliografie. Lze mít však za to, že se jednalo o přípravu pro tisk.

103.

CH 102

XVIII² , perg. + pap., II + 74 ff., 13,5 x 85, cm, vaz. dobová

Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře dovedená do f. 72. Prázdné listy na začátku a na konci (předsádky) označeny při katalogizaci tužkou vpravo nahoře. Textové *zrcadlo* orámováno jednolinkou inkoustem, liniatura provedena tužkou. — *Písmo*: Rukopis zapsala humanistickou kurzívou jediná písařská ruka. — *Vazba*: Kožená vazba o 4 vazech, lepenkové desky potažené červeným safiánem s otřelým zlaceným tlačným rámcem na deskách a se zlacenou ořízkou, vazy zvýrazněny zlacenou dvoulinkou. Má dvě přední a jednu zadní papírovou předsádku, které jsou započítány do foliace. — *Vlastnické*

poznámky a signatura: Na předním přidešti mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis Nro. 643*". Na f. IIv a 73r tužkou signatura: "*A.I.N.22*".

" [Le livre d'heures] "

1r–71r   **"L'office des morts. On le dit au commencement de chaque Mois au premier jour ... [f. 9r:] A matines ... [f. 48v:] Les sept pseumes de la pénitence ... [f. 57r:] Les litanies ... [f. 9r:] A matines ... [f. 48v:] Les sept pseumes de la pénitence ... [f. 57r:] Les litanies ... [f. 64r:] Prieres pour la recommandation de l'ame" x "... de vostre misericorde infinie. Par Jesus Christe, notre Seigneur"**

V litaních nejsou uvedeni žádní čeští ani němečtí světci.

104.

CH 103

XVIII¹, pap., notace, I + 65 ff., 10 x 20 cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře provedena při katalogizaci. Ff. 25r, 30r, 31r–65v prázdná. — *Písmo:* Rukopis zapsala humanistickou kurzívou jediná písářská ruka. — *Vazba:* Kožená vazba o 3 vazech, lepenkové desky potažené teletinou se zlacenou ornamentální slepotiskovou výzdobou na deskách (rámečkový slepotisk) a zlacenou ořízkou. Na přední desce nahoře nalepen papírový štítek s nápisem tužkou, z něhož je čitelné pouze: "*88*". Hřbet sekundárně natřen bílou barvou. Na hřbetě špatně čitelná signatura: "*D.VII.37*". Má jednu papírovou předsádku, která je započítána do foliace. — *Vlastnické poznámky:* Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorfů.

" [Sborník tanečních skladeb pro loutnu] "

Rukopis obsahuje 40 tanečních skladeb pro loutnu. Podle obsahového rozboru se jedná o tři suity francouzského typu. První suite je uvedena "*Ouverture*" a označena jako "*Suite*". Zbylé dvě suity toto označení postrádají. V suitách se uvádějí tyto tance: "*Ouverture*", "*Courente*", "*Menuet*", "*Rigaudon*", "*Allemande*", "*Entrée*", "*Aria*", "*Double*", "*Gigue*", "*Bourée*", "*Rondeau*", "*Sarabande*", "*Gavotte*". Třetí suite pravděpodobně neúplná. Skladby jsou psány v loutnové tabulatuře francouzského typu.

c. 1770-1789, Morava (Želetice), pap., IV + 232 pp. + 1 vložený dvoulist, 37 x 24,5 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře dovedená do p. 135. Moderní *paginace* (Dokoupil) tužkou vpravo nahoře dopočítala po deseti strany do konce, při katalogizaci označeny nepaginované strany na začátku a na konci rukopisu. Pp. III, 6, 10, 16, 26, 57-58, 66, 72, 88, 104, 108, 112, 115-116, 126, 136, 138, 229-232 prázdné. Na konci rukopisu volně vložený dvoulist popsaný rukou E z počátku 19. století. Každá strana rozdělena inkoustem na čtyři sloupce, do nichž zapisován název, počet svazků, lokace a pořadové číslo. — *Písmo*: Na rukopise se podílely celkem 4 písarské ruce. Hlavní text zapsala ruka A, ostatní ruce jsou mladší doplňky (asi z 80. let 18. století), všechny píší humanistickou a německou novogotickou kurzívou. Písař A píše humanistickou polokurzívou, kurzívou i německou novogotickou kurzívou. Písař B se uplatnil na pp.: 2, 15, 25, 43, 47, 56, 61, 86, 87, 105, 107, 123, 133, 134, 142, 146, 149, 155, 158, 164, 168, 174, 177, 180, 184, 193, 200, 205, 215, 221 a 225. Písař C se uplatnil na pp.: 3, 5, 7, 9, 12, 15, 25, 43, 56, 65, 71, 87, 103, 118, 123, 134, 225. Písař D se uplatnil na p.: 205. — *Vazba*: Původní kožená vazba o pěti vazech, lepenkové desky potažené teletinou se dvěma trojitými rámci na deskách, vazy zvýrazněny tlačnou dvoulinkou. Na přední desce nahoře nalepený papírový štítek s nápisem tužkou: "*Akten I.*" Hřbet mírně poškozený.

"Catalogus Bibliothecae Sellöticii "

Katalog knihovny hrabat Walldorfů na zámku v Želeticích, kterou získal roku 1796 František Kajetán hrabě Chorinský jako univerzální dědic svého bezdětného strýce Gottfrieda Ignáce Walldorfa. Katalog je oborový, záznamy knih jsou rozděleny do 28 skupin, např. "*Theologi, Patres, Scripturistae, Canonistae, Philosophi, Mathematici, Astronomi et Astrologi, Geographi, Juristae, Medici, Chymistae et Linguistae*" etc. Údaje jsou velmi skrovné, uvádí jen názvy (často stylizované), počet svazků a signatury typu "*A.2.10.*" Na pp. 137-230 je sice ještě "*Catalogus secundum nomina authorum confectus*", ale i jeho údaje jsou stručné. Je však velmi cenný, neboť podává stav knihovny (na p. II je uveden součet záznamů, tj. knih: "*Summa librorum 5032*") ještě před velkou pohromou, která postihla knihovnu někdy po roce 1852, kdy byl při průtrži mračen zámek zaplaven až do výše prvního poschodí a mnoho knih bylo zcela zničeno nebo vážně poškozeno.

1903, Morava (Veselí nad Moravou), pap., II + 174 pp., 34 x 21 cm,

Původní *paginace* inkoustem uprostřed nahoře. Při katalogizaci tužkou vpravo nahoře označen dvoulist, v němž jsou volné archy uloženy a který nese název. Pp. 11, 24, 26, 28, 37, 40, 42, 54, 56, 82, 88, 102, 131, 133, 142, 161, 163, 167, 170-172 prázdné. Tabulky předtištěny. — *Písmo*: Rukopis zapsala humanistickou kurzívou jediná písarská ruka - Julius Sládek. — *Vazba*: Nevázáno. Volné složky v papírových deskách. — *Vlastnické poznámky*: Na p. I razítko: "*Friedrich Chorinsky'sche Gutsverwaltung Veselí nad Moravou*" .

**"Bücherverzeichnis (Schloß-Bibliothek) verfasst im
Jahre 1903"**

Jedná se o místní a zároveň oborový katalog knihovny hrabat Chorinských na zámku ve Veselí nad Moravou, který sepsal kandidát práv Julius Sládek dne 6. září 1903 (p. 169: "*Wessely a. d. March, am 6. September 1903, Julius Sladek, stud. iur.*"). Má velmi stručné údaje, uvádí pouze signaturu, autora, název, počet svazků a jen výjimečně u nejstarších tisků také vrocení. Převažují však zřejmě starší knihy, hlavně z 18. století. Knihy jsou rozděleny podle jazyka na německé (1316 děl), české (11, vesměs staré tisky), francouzské (930), anglické (280), italské (120), španělské (7) a latinské (330). V jednotlivých jazycích jsou ještě oborové skupiny. Na přední obálce je poznámka: "*Hauptkatalog im Bibliothekzimmer des Schlosses Wessely*" a z druhé strany téže obálky "*Anmerkung. Die Anfangs- und Endnummern des laufenden No., die früher fehlerhaft waren, sind nach dem Hauptkatalog geändert. Bei der "Schönen Literatur" der englischen Bücher sind alle No. geändert (nach dem Hauptkatalog)*". Katalog obsahuje souhrnně asi 3086 bibliografických záznamů.

1906, Morava (Sádek), pap., [IV] + VIII + 164 pp., 33 x 20,5 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře. Při katalogizaci označeny tužkou vpravo nahoře i přední a zadní předsádky, které jsou započítány do *paginace*. Pp. [II-IV], II, IV, VI, 1-2, 16, 18, 34, 45, 69, 74, 100, 107, 112, 119, 122, 125, 129, 135, 149-163 prázdné.

Tabulky předtištěny. — *Písmo*: Rukopis zapsala humanistickou kurzívou jediná písařská ruka - Julius Sládek. — *Vazba*: Původní marokénová vazba se zlaceným slepotiskem, dnes v černém papírovém obalu, na přední desce: *"Katalog der Bibliothek im Graf Chorinsky'schen Schlosse Sadek in Mähren I. Schloss Sadek am 17. 9. 1906. Julius Sladek , cand. iuris" .*

"Katalog der Bibliothek im Graf Chorinsky'schen Schlosse Sadek in Mähren"

Do Sádku byla (viz CH 42) tato původně walldorfská žetická knihovna převezena po prodeji Želetic v roce 1863. Po záplavách v 50. letech 19. století měla již necelých 2000 svazků. Počátkem 20. století byla definitivně uložena ve Veselí nad Moravou. Katalog je oborový, má 20 skupin uspořádaných abecedně (Altertümer-Wirtschaft). Katalog obsahuje 1987 záznamů. Údaje katalogu: pořadové číslo, signatura, příjmení autora, název, rok vydání, počet svazků. Podle vnošení knih nebyla patrně knihovna od roku 1805 doplňována, není ovšem jisto, zda je katalog úplný, na přední desce je totiž označen římskou jedničkou a není v něm vůbec zachycena beletrie. Viz například údaj na p. III: *"Die Bücher in den 4 Glaskästen und Zedler, Universal-Lexikon"* , který dokládá zpracování toliko části knihovny. Katalog zámecké knihovny Chorinských na zámku Sadek sepsal kandidát práv Julius Sládek dne 17. 9. 1906. Na prvních osmi stranách (p. I-VIII) obsah, zkratky a vysvětlivky k sepsaným záznamům. Cimélie označeny červeným inkoustem, a to na p. 72 marginální poznámka napsaná ke knize Sachs, Hans: Beschreibung Aller Stände auff Erden, 1568. *"Wertvoll! Erschienen noch bei Lebzeiten des Hans Sachs 1568"* ; na p. 78 ke knize Gessner: De quadrupedibus, 1551. *"Seltenes Druckwerk (Zürich 1551) Wertvoll! Sehr gut erhalten"* ; a na p. 79 ke knize Weinmann: Conspectus aliquot millium plantarum ... 1737. *"Sehr schön ausgestattetes botanisches Werk"* .

108.

CH 107

1800-1860, Morava (Veselí nad Moravou), pap., IV + 78; 16; II + 88; II + 40 (recte: 44) (= 230, recte 234) pp., 23,5 x 18,5 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře: první část dovedena do konce, druhá část dovedena do p. 11, třetí část do p. 85 a čtvrtá část do p.38. Při katalogizaci dopočítány prázdné strany, resp též strany, které původní paginace nezapočítávala. Pp. první části: I-II, IV, 75-77; druhé části: 12-16; třetí části: II, 4, 12, 14, 18, 28, 36, 41-42, 48, 54, 62, 76, 85-88; čtvrté části: II, 8quater-8quinter, 24, 30, 38-39 prázdné. *Chyba* v původní paginaci, v poslední čtvrté části rukopisu: mezi pp. 8 a 9 byly původně 4 nečíslované strany,

označeny též při katalogizaci. Většina stran dopředu nalinkována inkoustem, některé strany však úplně prázdné nebo jen s připravenými linkami pro další záznamy. — *Písmo*: Písařem rukopisu byl piarista Johann Innozenz Aleš. Text zapsán německou novogotickou kurzívou, ojedinělá jinojazyčná slova humanistickou polokurzívou. Záznamy doplnily o vydavatelské údaje další tři mladší písařské ruce, a to černým nebo červeným inkoustem, resp. tužkou (srv. např. pp. 40 a 68-74 u první části a p. 40 u čtvrté části). — *Vazba*: Původní lepenková polokožená vazba se zlaceným hřbetem a zlaceným hřbetním titulem: *"Verzeichniß deutscher Bücher von Jahre 1800"*. Na přední desce zlacený papírový štítek: *"Verzeichniß deutscher Bücher"*. Po stranách pergamenové hmatníky. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do paginace. — *Vlastnické poznámky*: Na předním přideštní mědirytinové erbovní exlibris: *"Bibliothecae Wesseliensis Catalogus Germanicus"*.

**Alesch, Johann Innozenz: "Verzeichniß der deutschen
Bücher in der [Chorinsky'schen] Wesseler Bibliothek
vom Jahre 1800"**

1-78	"I. Verzeichniß der deutschen Bücher in der Wesseler Bibliothek vom Jahre 1800 nach derselben Ordnung"
1-16	"Im Bücherschränke Nro. I. befinden sich im untersten Teile unter römischen Zahlen folgende Bücher und Schriften"
1-88	"II. Verzeichniß der deutschen Bücher in der Wesseler Bibliothek vom Jahre 1800 nach dem Alphabete"
1-38	"III. Verzeichniß der deutschen Bücher in der Wesseler Bibliothek vom Jahre 1800 nach ihren Stoff oder Inhalt"

Katalog německých knih zámecké knihovny Chorinských ve Veselí nad Moravou sestavený podle místa uložení, abecedního pořádku a podle obsahu. Katalog byl založen po roce 1800. Původcem rukopisu byl piarista Johann Innozenz Alesch, který napsal další dva rukopisy z téže sbírky: CH 31 a CH 108. Tento katalog německé části původní knihovny Chorinských ve Veselí n. Moravou zaznamenává asi 1030 svazků uložených ve třech skříních. Údaje jsou velmi skrovné, omezují se na autora a název, jen u pozdějších přípisů bývá uvedeno i místo tisku a rok. Vydavatelské údaje z let 1858 a 1859. Místní katalog (I.) byl doplňován asi do roku 1860.

1783-1784, pap., VI + 267 (recte: 277) pp., 23,5 x 19 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře do p. 252. Následující strany označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Mezi pp. 83 a 84, 121 a 122, 209 a 210 původně jedenáct nečíslovaných stran, které dopočítány a označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Pp. I-II, IV, VI, 83bis, 84quater, 121bis-121ter, 121quinter, 209bis-209ter, 209quinter, 253, 265-267 prázdné. Textové *zrcadlo* ohraničeno zleva i zprava dvoulinkou provedenou inkoustem, rejstřík komponovaný do dvou sloupců, vpichy dobře patrné. Pro lepší orientaci v textu marginální rubriky upozorňující na obsah jednotlivých paragrafů, resp. odstavců. — *Písmo*: Rukopis je psán Aleschovou rukou humanistickou kurzívou, stejně jako rukopis CH 31 a CH 107. — *Vazba*: Původní kožená vazba o 5 vazech s červenou stříkanou ořízkou, lepenkové desky potažené teletinou, vazy zvýrazněny slepotiskovou dvoulinkou. Nahoře na hřbetě nalepeny tři papírové štítky, jeden se zlaceným nápisem: "*Metaphys*", nad ním další s číslem: "*No. 87*", dole naopak s číslem "*40*". Má jednu přední předsádku, která je započítána do *paginace*. — *Vlastnické poznámky a signatura*: Na předním přidešti nalepeno exlibris hraběte Ignáce Chorinského s iniciálami J. G. C. a letopočtem 1787. Nad a pod exlibris dopsáno inkoustem: *i.IV.Nro.162*.

III, V-252 "Institutionum metaphysicarum pars I. Ontologia"
 [p. 1:] " Institutionum metaphysicarum prolegomena. § 1. Omnis nostra cognitio per sensus primo comparatur ..." x [p. 251] " § 503. Sola religio catholica est vera Christi religio ... [p. 252:] ... sincero corde reddant Deo Optimo Maximo, cujus honoribus hos labores, qualescunque sunt nuncupatos, volumus. Finis Metaphysicae"
Finita 24 Martii anno 1784. utpote die Natali illustrissimi ac dilectissimi mei domini comitis Ignatii Chorinsky, cui annos plurimos et felicitatem sincero animo exoptat ejusdem humilis servus Innocentius Alesch Scholarum Piarum

254-264 "Index materiarum in Institutiones metaphysicas"

Autorem je míněn Peter Miotti, S.J. - filozof a protikantovec. *Bibliothèque de la Compagnie de Jesus* jej bohužel neuvádí. Rukopis zapsal Johann Innozenz Alesch, který pravděpodobně vytisknul i titulní list ve své soukromé tiskárně. K jeho osobě srv. CH 31. Rukopis dokončen v březnu 1784, dá se tedy předpokládat, že začal být sepsován ještě v předchozím roce.

110.

CH 109

XVIII¹, pap., X + 60 (a) + 310 (b) [= 380] pp., 21,5 x 17 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře. Prázdné strany na začátku a na konci rukopisu dopočítány a označeny tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Pp. I-X, 59-60, 300-310 prázdné. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Celý rukopis zapsala jediná písařská ruka, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o 5 vazech s červenou stříkanou ořízkou, lepenkové desky potažené hovězinou se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě. Nahoře na hřbetě nalepený štítek s vyraženým zlaceným nápisem: "*Philosop. rational. ad mentem d. Tho. Aq.*" Hřbet mírně poškozený.

[Dialectica seu Summulae logicales]

- (a) 1-58   **"Ad maiorem Dei gloriam. Prologus in Dialecticam. Finem in omnibus rebus esse primum intentione ultimum executione omne agens testati ... [p. 5:] Liber I. De pertinentibus ad primam mentis operationem. Quia omnia, de quibus in libro I agemus, rationem signi tanquam genus supponunt, ideo prius de signo agemus ..."** x
"... per illud nobis impetret gratiam mediante, qua in nobis generatur sapientia et scientia thomistico-philosophica. Finis Summularum"
- (b) 1-299   **" Logica artificialis. Ad mentem angelici doctoris domini Thomae Aquinatis explanata. Proemium. Delibatis minoris logicae (dictae sumulae) quaestionibus ordinate procedendo majorem agredimur explanandam ..."** x "... nos autem loquimur de actu scientiae, quoad omnem perfectionem, materiam accidentalem. Finis logicae spinosae in honorem S. Sigismundi spinis catholicae fidei laureati"

Jedná se o záznam univerzitních přednášek. Písař je týž jako u CH 48, tedy František Jan Chorinský.

111.

CH 110

1763, Rakousko (Wien), pap., VII + 318 (recte: 325) ff., 22 x 16,5 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* pouze v první části rukopisu inkoustem vpravo nahoře, dále silně seříznuto, resp. foliace schází. Některá folia s nadpisy jednotlivých hlav nebyla původně započítána. Tato folia označena jako bis tužkou vpravo nahoře při katalogizaci, stejně dopočítána i folia na konci rukopisu. Inkoustem vpravo dole označeny jednotlivé kapitoly, tyto údaje však záhy po sedmi kapitolách nekorespondují s tím, co uvádí dílčí titulní listy, nadto silně seříznuty. Mnoho folií prázdných. — *Písmo*: Na rukopise se podílela jediná písařská ruka, nadpisy humanistickou polokurzívou, vlastní text humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o 5 vazech s červenou stříkanou ořízkou, lepenkové desky potažené teletinou. Zlacený hřbet s ornamentálním slepotiskem a vyražený hřbetním titulem nahoře: "*Positiones de lege naturali*", dole pořadové číslo: "*N: 282*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. — Titulní strana v dvojitém perokresebném rámci, uprostřed viněta. — *Vlastnické poznámky a signatura*: Na předním příděšti mědirytinové erbovní exlibris: "*Bibliothecae Wesseliensis*" No. 282. Na f. IIr inkoustem: "*K.4*"; "*G.20*", a tužkou: "*D.V.Nro.46*".

IIIr, Vr-316v [f. Vr:] "**Series capitum ... [f. 1r] Caput I. De natura statuque hominum morali § 1. Cur legum naturalium studium ab hujus vocis naturae explicatione est inchoandum ...**" x [f. 315r] "§. 756, 757, 758 Objiciunt. Jus nostrum transit in alterum ... [f. 316v] Verum est ex testamento successionem mutare leges naturales, nisi dentur gravissimae rationes, ergo si facit successionem ex testamento, testator gravissimas rationes et collisiones dari praesumitur. Finis coronat opus. O. A. M. D. G."

Titul na f. IIIr.

Jedná se o záznamy přednášek z vídeňské univerzity, jejichž autorem byl pravděpodobně Michael Karl von Althann (1741-1805), vnuk Michaela Ferdinanda von Althann, který sloužil v rakouské císařské armádě. Všichni Althannové jako první rodné jméno používali Michael. Viz heslo *Althann*. In: Wikipedia, Die freie

112.

CH 111

1690, Česko (Nový Jičín), pap., I + 57 ff., 19 x 15,5 cm, vaz. dobová

Bez původní *foliace*. Očíslovány byly jen osmilistové složky inkoustem vpravo nahoře ve formě: 1-7. Moderní foliace tužkou vpravo nahoře provedena při katalogizaci. Ff. Ir-Iv, 1v, 56v-57v prázdná. Mezi ff. 25 a 32 vevázán úzký papírový proužek psaný písařem rukopisu se záznamem o zkoušce. Textové *zrcadlo* orámováno slepou jednolinkou. — *Písmo*: Celý rukopis je psán jedinou písařskou rukou, a to humanistickou polokurzívou a kurzívou. Písař rukopisu je uveden na titulní straně - Václav Ludvík Leopold Prokop. — *Vazba*: Lepenková vazba přelepená škrbovým papírem, hřbet sekundárně natřen bílou barvou. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. Vazba mírně poškozená. — Na f. 28v a 56r grafické znázornění filozofických premis. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis pochází z knihovny hrabat Walldorfů.

1r-56r

"Praefatio"

"Deo auspice studium aggredimur, quam ab ingenio et eruditione verustum, tam a multiplici difficultate arduum omne siquidem pulchrum acquisitum difficile ..." x [f. 54v:] "... Articulus ultimus. De famoso illo ponte logico seu de inventione medii termini ... [f. 55v:] ... sint stellae maris Mariae, sub cujus auspiciis caepimus gratiae immortalis in eo, qui omnes nos habere voluit per Mariam"

Finitae 23 Decembris anno 1690

Jedná se o záznam přednášek z filozofie jezuita Maximiliana Pecha narozeného roku 1655 v Třebíči na Moravě. Do řádu vstoupil roku 1672, byl rektorem novojičínského gymnázia, vyučoval filozofii a morální teologii a překládal spisy jezuita Jana Dirckinga do češtiny (viz Knihopis, č. K01908, K01909, K01910). Rukopis zapsal student novojičínského gymnázia Václav Ludvík Leopold Prokop v roce 1690. Poznámky in margine zaznamenávají svátky, v nichž se patrně konaly přednášky. Pelcl, F. M.: *Böhmische, mährische und schlesische Gelehrte und Schriftsteller aus dem Orden der Jesuiten ...* Prag 1786 Pecha neeviduje. Údaje převzaty z *Bibliothèque de la Compagnie du Jésus* VI, sl. 414-415.

post 1565, pap., I + 128 ff., 14 x 75, cm, vaz. dobová

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře provedena při katalogizaci a započítána prázdná folia na začátku a na konci. Ff. Ir-Iv, 122v-127r, 128r-128v prázdná. — *Písmo*: Rukopis napsala jediná písařská ruka, a to humanistickou polokurzívou a kurzívou, která se snažila částečně napodobit tištěné písmo předlohy. — *Vazba*: Kožená vazba o čtyřech vazech, lepenkové desky potažené teletinou se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě. Dole na hřbetě vyražena stará signatura: "*E.II.N.XXIV.*", která se nachází také na f. Iv tužkou: "*E.II.N.24*". Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které jsou započítány do foliace. Mírně poškozený hřbet. Při převazbě oříznuto místy až do textu. — *Vlastnické poznámky*: Na f. 127v rukou Františka Antonína Chorinského připsáno: "*Jurista. Regulae juris antiqui manu. 41*".

**"Regulae iuris antiqui, hoc est generalia artis boni et
aequi praecepta, in quibus totius iuris ratio consistit, in
ordinem redacta. Per dominum Hermannum Vlnrum
Hirsfeldianum "**

1r-122r

" Hermannus Ulnerus Eustachio Ulnero filio suo dilectissimo salutem plurimam dicit. Quemadmodum Architectura, fili suavissime, sine perpendiculo ... [f. 2r:] ... ut spes te pulcherrima foveat, posse rempublicam in partibus etiam tibi credendis aliquando gubernari. Datae Marpurgi calendis Aprilis anno 1565. [f. 2v:] Index locorum communium ... [f. 2r:] ... ut spes te pulcherrima foveat, posse rempublicam in partibus etiam tibi credendis aliquando gubernari. Datae Marpurgi calendis Aprilis anno 1565. [f. 2v:] Index locorum communium ... [f. 5r:] Absens. Absenti ex necessitate, non voluntate subvenitur ..." x "... [f. 121v:] Vxor ... Vxoris bona in dubio ex bonis mariti acquisita praesumuntur. l. quintus ff. de donationibus [f. 122r:] inter virum et uxorem l. etiam C. locati. Finis. Laus Deo Optimo Maximo"

Rukopis je opisem stejnojmenného starého tisku, který vyšel v roce 1565 ve Frankfurtu nad Mohanem u Johanna Wolffa. Hermann Ulner (pseudonym Figulus) byl profesorem gramatiky v Marburgu a juristou. Jeho syn Eustach se stal profesorem v Heidelbergu. Viz Jöcher, Chr. G.: Allgemeines Gelehrten=Lexikon. Bd. IV, Leipzig 1751, sl. 1672 a *Allgemeine deutsche Biographie*. Bd. 39, Leipzig 1895, s. 210-211 .

114.

CH 113

post 1565, konvolut, pap., MS: 138 ff., 30 x 20 cm, vaz. soudobá

Moderní *foliace* tužkou vpravo nahoře provedena při katalogizaci. Ff. 1v, 138v prázdná. Rukopis je poškozen vlhkem a bahnem, na ff. 134-138 defektní - rozpad papíru a nečitelný text. Textové *zrcadlo* orámováno jednolinkou provedenou tužkou, vpichy dobře patrné. — *Písmo*: Na rukopise se podílela jediná písařská ruka píšící německou novogotickou kurzívou, latinská slova humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o čtyřech vazech, lepenkové desky potažené červenohnědou teletinou s válečkovým a razítkovým slepotiskem v rámcích, vnější orámování na přední desce postavy s legendami: "*Christ*" . - "*Pastor*" - "*Iesu*" , na zadní: "*Perfectus es*" - "*Ecce Agnus D.*" - "*Spes mea Chr.*" - "*Salvator*" , vnitřní hlavičky bez legend, na přední desce uprostřed říšská orlice, na zadní rostlinný ornament. Zachovány zbytky a stopy po osmi řemíncích. Vazba značně poškozená, přední deska uvolněná, hřbet zcela chybí, ze zbytků barvy lze soudit, že hřbet byl sekundárně natřen bílou barvou. — Na titulní straně rukopisu velká tištěná zdobená iniciála J. Výška iniciály: 195 mm. Další iniciála B pouze předkreslena tužkou, na ostatní vynecháno místo, některé provedeny rumělkou. — *Vlastnické poznámky*: Podle úpravy hřbetu rukopis pochází patrně z knihovny hrabat Walldorfů.

[Leipziger Schöffenspruchsammlung]

MS

1r-138r   In Disem Büech sein hierinn Von Allerley Hanndt Ergangene, [V]nnnd
Bublicierte Vrtheil Von villen [R]echtsprechern Allenenthalben
[Z]usammen getragen, vnnd Beschriben worden Darinnen einn Jeder,
Die des [R]echtens Pflegen, zu Ihrem behelff etwas zum Theil finden
möggenn

"[f. 2r:] Cuntz von Rawdenau "

"Vrtheil der Wittenbergischen"

"Schöppen zu Magdeburgck"

"Vnnsere freundliche diennst zuuoran erbar vnnd vester besonder guetter freundt auf die frage ...

"Auff den Fahl so Ir vnns yberschückht, euch des Rechens darüber zu belernen ...

"Vnnsern freundlichen grues zuuor, woltuchtiger guetter ..."

Konec rukopisu je defektní .

Rukopis je přivázán ke starému tisku: *Formular allerlei Schrifftten, Instrumenten, vnd Brieffe ...* Zu Franckfurt am Meyn. Bey Christian Egen. Erben M. D. LXXV. Getruckt zu Franckfurt am Mayn, Bey Christian Egenolffs Erben, In verlegung D. Adam Loniceri, D. Johannis Cnippij, vnd Pauli Steinmeyers, Im Jar nach der Geburt Christi vnsers Erlösers, M. D. LXXV. Obsahuje sbírku německých a zčásti též latinských právních naučení, v nichž převažují nálezy z Lipska. Dosvědčují to jednak jména některých právníků, kteří je koncipovali a které se podařilo identifikovat, například Bathorn nebo též Badherr, správně Leonhard Badehorn, lipský právník a profesor (viz *Allgemeine deutsche Biographie*. Bd. 1, Leipzig 1875, s. 759), Ludwig Fachsius, lipský právník a purkmistr (viz *Allgemeine deutsche Biographie*, Bd. 6, Leipzig 1877, s. 528-530) nebo Modestinus Pistoris , německý právník působící v Sasku. V rukopise jsou dále zmíněni: Lösch (též Löss), Schöffel a jiní. Jednak i města a místa, z nichž bylo naučení požadováno a která se nachází převážně v Sasku. Pokud jsou nálezy datovány, spadají mezi léta 1537 (f. 54r) až 1565 (f. 12v), nebyly však zapisovány chronologicky. Jde tedy o formulářovou sbírku sestavenou z nálezů městského soudu z lipského právního okruhu, kterou tvoří jak konkrétní nálezy a naučení přinášející dobové realie, tak i kusy vysloveně formulářového charakteru.

TISK

- (1) Formular allerlei Schrifftten, Instrumenten, vnd Brieffe, So in hohen Cantzleyen der Keyser, Fürsten vnd Herren Höfe, Auch anderer Stände vnd Stätt Schreibereyen vnd Consistorien gefertigt, unnd gestellet werden. Zu sampt den gebür vnd gewönlichen Titel Formen, Einem jeden seiner Geburt, Ampts, Stadt vnd wesens, rechtmessige Titel, Ehrwort vnd Ehrerbietung zustellen vnd zugeben. Darbey auch ein gantze Rechtlichen Proceß Form, Mit ordenlichen Gerichtsübungen, biß Endurtheil, Appelation vnd Execution, Jeder Terminen, durch Schrifft vnd mündtlich Product vnd Receß zuuerhandlen. Zu Franckfurt am Meyn. Bey ChristianEgen. ErbenMDLXXV (1575)(Getruckt zu Franckfurt am Mayn, Bey ChristianEgenolffs Erben, In verlegung D. AdamLoniceri, D. JohannisCnippij, vnd PauliSteinmeyers, Im Jar nach der Geburt Christi vnsers Erlösers, MDLXXV (1575) [4], CXL, [2] ff.

post 1603, konvolut, pap., MS 1.: 68 ff.; MS 2.: 13 ff., 19 x 15 cm, vaz. soudobá

Foliace moderní (Dokoupil) provedena tužkou vpravo nahoře. F. 68r-68v prázdné. Textové *zrcadlo* ohraňováno vpravo slepou jednolinkou. — *Písmo*: Rukopisnou část zapsaly dvě písařské ruce, a to německou novogotickou kurzívou, latinská slova humanistickou polokurzívou. Písařská ruka A zapsala ff. 1r-36v včetně marginálních poznámek. Písařská ruka B se uplatnila na ff. 37r-67v. MS 2.: První písařská ruka A zapsala ff. 1r-6r, druhá ff. 6r-13v. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba o třech vazech, lepenkové desky polepeny soudobou tištěnou makulaturou (kalendář z roku 1621). Hřbet natřen sekundárně bílou barvou, signatura dole nečitelná, neboť barva otřelá. Má jednu přední a jednu zadní předsádku, které nejsou započítány do foliace. — *Vlastnické poznámky*: Na titulním listu prvního tisku a na titulním listu 5. tištěného přívazku dva stejné provenienční záznamy inkoustem: "*Jacobus Carl doct.*" - nelze vyloučit, že se jedná o první písařskou ruku. Na titulním listu prvního tisku ještě jinou rukou: "*Ex bibliotheca illustrissimi domini Ignatii comitis Walldorff 1733*". Podle úpravy hřbetu rukopis náležel do knihovny hrabat Walldorffů.

MS 1.

1r-67v

"Vrsprung vnd Herkommen Pestis vnd hernach von derselben kranckheit aigentlichen vnd grundtlichen Cur beschrieben durch den Hochgelertten Herrn Theophrastum Paracelsum von Hohenheim beider Artzney Doctorem"

"Zu philosophiern, woher Pestis komme vnd was aigentlich die geberung dieser kranckheit sey ..."

Text se shoduje se s textem starého tisku: *Aureoli Philippi Theophrasti Bombasts von Hohenheim Paracelsi ... Opera: Bücher und Schrifften ... und durch Joannem Huserum Brisgoium in zehen unterschiedliche Theil, in Truck gegeben ...* Straßburg, in Verlegung Lazari Zetzners Buchhändlers. Anno MDCIII (1603), p. 326-355, srv. Sudhoff, Karl: *Bibliographia Paracelsica*. Besprechung der unter Hohenheims Namen 1527-1893 erschienenen Druckschriften. Graz 1958, s. 440-443, č. 256. Srovnání však mohlo být provedeno jen s druhým, patrně nezměněným vydáním z roku 1616, srv. Sudhoff, Karl: *Bibliographia Paracelsica*. Besprechung der unter Hohenheims Namen

1527-1893 erschienenen Druckschriften. Graz 1958, s. 505-506, č. 300. Odchylky jsou většinou jen ortografické. Kromě toho část označená v tisku jako: *"Tractatus quartus, De peste. Caput I. De quinque entibus aller Kranckheiten"* je v rukopise označena jako: *"Tractatus tertii De peste, caput 2. De 5 entibus omnium morborum"*. Podle některých chyb však možno usuzovat, že rukopis není opisem tisku, ale jiného rukopisu. Na f. 29r zajímavá bohemikální zmínka o benediktinském klášteře v Broumově, kde prý mniši ukazují ohromnou knihu s "pravými a nefalšovanými" komentáři Galéna a Avicenny. Je tím míněn pravděpodobně Codex gigas původem z podlažického kláštera: *"... dan ir werdet befrieden in der Stadt Brauna in der Schlesien, Jn vnd auff den Bohemischen grainzen in einem Closter ein Buch da, die rechten, vngefelshten Commentaria Galeni vnnd Avicennae rechtschaffen innen geschrieben sein, ist ein Buch grosser dan 6 mans Spannen Lang vnd 3 Spannen breit vndt anderthalbe schier 2 groß Spannen dicke, welches noch heut den Leuten gezeiget wirdt ..."*.

MS 2.

[Prognostica varia]

(a) 1r-10v

" Henrici Neumeisters Physici zur Naumburg. Bedencken von den itzigen laufften der welt vnd dem Zustande deß Romischen reiches auß Politischen vrsachen vnd Zeugnissen Heuglicher Schrifft. Es müssen die Böhmen ihr Kriegsvolk halten ... "

Tištěnou předlohu tohoto díla se prozatím nepodařilo dohledat. Autorem textu je Henricus Neotechnus neboli Heinrich Neumeister - lékař v Naumburgu. Od f. 6r pokračuje rukou B politické proroctví předpovídající např. brzké vedoucí postavení Saska, rozpad rakouských zemí a přičlenění Dánska a Polska k Německu.

(b) 10v-11v

" Kurzer Extract auß Herrn Paul Grabners Conjecturen anno 1572 von Neuen stern publiciret. Gedruckt 1619. Vnter andern bedeutet auch dieser Wunderstern den Vntergang des Sieben Köpffichten thieres ..."

Tento tisk uvádí Zinner, E.: Geschichte und Bibliographie der astronomischen Literatur in Deutschland. Leipzig 1941, s. 675, č. 4716.

(c) 11v-13v

"Ein kurzer Extract auß den Sechs prognosticis: Canonis Iacobi Hartman, Theophrasti [&] Henricus [&] Henricus [Neumeister] der seines auch anno 1613 zur Halle drucken hatt lassen. Könige Matthiae alß nun mehr erwehlten Römischen Keiser wünschen wir zwar glukseeliges Regiment ..."

Úplný tisk: *Deus, est qui transfert & stabilit regna. VI. Prognostica von Verenderung und zufälligem Glück und Unglück der höchsten Potentaten im Römischen Reich ...* Hall in Sachsen, gedruckt bei Christoph Bißmarck, in Verlegung Thomae Schürers. Im Jahr 1613 popisuje podrobně Sudhoff, Karl: *Bibliographia Paracelsica*. Besprechung der unter Hohenheims Namen 1527-1893 erschienenen Druckschriften. Graz 1958, s. 499-501, č. 296, jako předloha však posloužil tisk uvedený v poznámce výše.

Jedná se o soubor textů profetistického charakteru částečně přebíraných z dohledaných tištěných předloh, částečně pravděpodobně pracující s rukopisnými vzory.

Jedná se o konvolut rukopisů a tisků tematicky zaměřených jednak na opatření proti moru, jednak na astrologické a profetistické otázky.

TISKY

- (1) Consilium politico-physicum, gründliches Bedencken und getreuer Rat, was eine Stadt, in welcher den vorgangenen Herbst die Pest ein wenig angefangen künftigen Frühling, in den Gassen oder Strassen, wie auch in öffentlichen und Privatheusern fürnehmen solle und insonderheit, wie man die Luft rectificiren oder endern, auch daneben der Gift mit gebürlicher Arznei widerstehen möge. Alles ganz neu, mit besondern Fleiß, (dergleichen, ohne üppigen Ruhm, noch nie also beisammen an den Tag gegeben) zum Teil auß eigener Practica oder Erfahrung in die 39 Jahr und unterschiedenen Pestilenzen gemercket. Zum Teil aus den fürtrefflichsten, gelehrtesten und berühmtesten medicis, arabischer, griechischer, lateinischer und deutscher Sprachen, um Dec. deß 1620 Jahres zusammen getragen durch Davidem Herlicium, der philosophiae und medicinae doctorem, jetzo zu Stargard in Pommern, astronomum und medicum. Zu Franckfurt an der Oder. Bei Friderich Hartman gedruckt. In Vorlegung MartiniGuets Buchhändlers. Anno MDCXXI (1621) [8], 144 pp.
- (2) De acidularum Egranarum usualium seu fonticuli crystallini natura, viribus et administratione, Pauli Macasii P. & M.D. practici Egrani. Norimbergae, typis AbrahamiWagenmanni. M.DC.XIII. A-D4, E2 [= 18] ff.
- (3) De acidularum, quae ad Egram sunt, viribus doct. Matthiae Hörnyk, ordinarii, illius loci medici, Epistola ad Jessenium. Pragae, typis Pauli Sessii, (1614) [4] ff.
- (4) Prognosticon astrologicum, das ist außführliche Beschreibung deß Gewitters, sampt andern natürlichen Zufällen, auf das Jar nach unsers Herrn und Seligmachers Geburt, MDCXV. Zu einem glückseligen neuen Jahr dedicirt denen durchleuchtigen, hochgebornen Fürsten und Herren, Herrn Christian und Herrn Joachim Ernsten, Gebrüdern, Marggrafen zu Brandenburg, in Preussen, zu Stetin, Pommern, der Cassuben und Wenden, auch in Schlesien, zu Crossen und Jägerndorff, etc. Herzogen,

Burggrafen zu Nürnberg und Fürsten zu Rügen. Meinen anedigen Fürsten und Herren. Durch Simonem Marium Guntzenhusanum Francum, fürstlichen Brandenburgischen bestellten mathematicum und medicinae studiosum, gericht auf die elevationem poli 49. grad, 18. min. und longitud. 34. gr. 45. min. der fürstlichen Stadt Onoltzbach. [S.l., s.n., 1615] [4] ff.

- (5) Secretioris philosophiae consideratio brevis à Philippo à Gabella philosophiae st. conscripta et nunc primum cum confessione fraternitatis R.C. in lucem edita. Cassellis. Excudebat Guilhelmus Vvesselius illmi. princ. typographus, anno post natum Christum MDCXV (1615) A-H4, I2 [= 34] ff.
- (6) Ad famam fraternitatis laudabilis ordinis Roseae Crucis succincta responsio. [S.l., s.n., 1601-1650] A-B4, C2 [=10] ff.
- (7) Cabala. Spiegel der Kunst und Natur in Alchymia. Was der Weisen uralte Stein, doch für ein Ding sei, der da dreifach und nur ein Stein ist. Welches allen müheseligen Liebhabern der Kunst zu ehren, mit Hilf Gottes, so klar als ein Spiegel fürgestellt. Davon vil bißhero geschrieben, aber wenigen bekant. Ganz offenbar mit kurzen Worten, der ganzen Warheit, durch dise beiliegende Figuren erklärt und an Tag gegeben. Durch einen unbekanten, doch genanten, wie ihm das Signet in diser ersten Figur Zeugnuß gibt. Gedruckt zu Augspurg, bei JohannSchultes, in Verlegung SteffanMichelsspachers auß Tiroll. 1615 [7] ff.
- (8) Woldenckwürdige Weissagung und Propheceiung, von den jetzigen Läufften und sonderlich von dem anfahenden 1620, 1621, 1622, 1623. Von Johann Capistrano, einem Schlesier, mit prophetischen Gaben gezierten und damals weitberühmten astronomo, anno 1460 als vor 159 Jahren geweissaget und propheceiet. Männiglich zur Warnung, nach dem alten Exemplar gedruckt. [S.l., s.n.] , 1620 [6] ff.
- (9) Bon'avis. Neue Avisen, welche der Postilion deß grossen Löwens im Walde empfangen von einer Jungfrauen, in welchen allerlei neue Zeitung, insonderheit die den vornemsten Ständen deß Reichs sollen avisiret werden. Vermöge seines Ampts, hat der Postilion solche Avisen publiciren solen, damit sie einem jedwedern desto ehe zukemen. [S.l., s.n.] , gedruckt im Jahr MDCXXII (1622). 24 pp.
- (10) Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. Das ist schriftmessiger Beweiß und gründlicher Unterricht, daß die Leute, welche durch unziemliche Mittel, Geld, Gut, Reichtumb und Nahrung gewinnen, keine Vergebung der Sünden darbei erlangen, noch selig werden können, so lang sie solches unrechte Gut wissentlich bei sich behalten und brauchen. Sampt beigefügter Erklärung, wie und wohin das unrechte Gut könne restituiret und widerstattet werden. Gestellet von Johann WebernH. Schrift Doctorn, Vice-Superintendenten und Hofpredigern zu Ohrdruff. [Erfurt] , gedruckt

bei Philip Witteln, in Verlegung Johann Birckners, Buchhändles in Erffurdt. Anno M.DC.XXII. A-G4, H1 [= 29] ff.

- (11) Expurgatio oder Ehnrettung der armen Kipper und Wipper, so mit grosser Leibes und Lebens Gefahr jetziger Zeit ihre Nahrung mit dem Wechsel suchen, wieder die häftige und ernstliche Bußvermahnung M. Andreae LampiiPfarrherrn der Kirchen genant bei S. Lorentz zu Hall in Sachsen, gestellet durch Cniphardum Wipperium Kiphusanum, jetzo bestelten Special-Wechßler in Thüringen. Dat veniam corvis, vexat censura columbas. Gedruckt zu Fragfurt [fing.] , bei Herman Rahtweil, propriis sumptibus [fing.] , anno 1622 [10] ff.
- (12) Paradoxa monetaria, das ist sonderbare und eusserlichen Ansehen nach seltzame, ungewöhnliche, jedoch in sich warhafte Schlußreden uber das jetzige zerrüttete Müntzwesen. Ridentem dicere verum quid vetat?. [S.l., s.n.] . Im Jahr MDCXXII 7 pp.
- (13) Roseae Crucis frater thrasonico-mendax. Das ist verlogner rhumbsichtiger Rosencreuzbrüder. Oder Verantwortung auf die Scartecken speculi constantiae, so neulich wider den catholischen Tractat: Speck auf der Fallen, von einem vermainten Rosencreuzer außgesprengt worden. Jedermeniglich zur treuherzigen Warnung, daß sie sich von disen Verführern, durch ihren wolriechenden Speck der Künsten, nicht wöllen auf die Rosencreuzerische, ketzerische Fall bringen lassen. Beschriben durch S. Mundum Christophori F.theosophiae ac pansophiae amantem. [S.l., s.n.] . Getruckt im Jahr 1619 [10], 134 pp.

116.

CH-0004.805

1689, Česko, konvolut, pap., MS: 4 ff., 20 x 15,5 cm, vaz. doboáv

Foliace provedena tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. Ff. 2 a 3 poškozeno uprostřed, část textu vydrolena. Textové *zrcadlo* orámováno dvojitou linkou provedenou inkoustem, v rozích ratolesti. — *Písmo*: Rukopisná část zapsána jedinou písařskou rukou, a to humanistickou polokurzívou. — *Vazba*: Polokožená vazba o čtyřech vazech, lepenkové desky potažené škorobovým papírem, hřbet kožený s otřelou zlacenou ornamentální slepotiskovou výzdobou, nahoře nalepený papírový štítek se zlaceným titulem: "*Poetica miscelan:*", dole iniciály Františka Antonína Chorinského a číslo knihy v jeho knihovně: "*F.C.2*". Na přední desce nalepený papírový štítek s nápisem inkoustem: "*Ent [de] ckung der listigen Kunst Sticklein deren Frantzosen in Europa*". Rukou Františka Antonína

Chorinského ještě: "N. 389" . Má dvě přední a dvě zadní předsádky, které nejsou započítány do foliace. Dolní část hřbetu utržena. — Text na titulním listě zarámován zlacenou ratolestí ve tvaru srdce a kotvy. Na ff. 2v-3r carmina figurata: obrazec utvořený z majuskulních liter, částečně zlacených, které lze číst různými směry. Podle úpravy hřbetu rukopis náležel Františku Antonínu Chorinskému. Na f. B4v u 13. tištěného přívazku konvolutu připsáno rukou Františka Antonína Chorinského: "*Poetica miscelanea No. 2*".

[Poetica miscellanea]

MS

1r-4v   **"Anchora clientea. In fundo cordis et clementissimae libertatis illustrissimi domini, domini Friderici Leopoldi Kotulinski a Kotulin et Kržžkovitz, haereditarii domini in Policzan, Studenecz, Wellehradek et secundae partis Rohoznitz etc. Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis consilarii judiciiue cameratici et feudalis in inclito regno Boemiae assessori, patroni clementissimi honorandissimique speratissime fixa a Wenceslao Henrico Kutzera Milletinensi infimo clientum"**

[f. 1v:] "Carmen. Constituunt alii duro de marmore signa ... [f. 2v:] Labyrinthus Fridericeus ... Chronodistichon ... [f. 3v:] Pietas cum bonitate pro patrono venerando ... Solamen clientum ... [f. 4r:] Votum pro patrono venerando ... Agratulatio ..."

Applausus anno 1689 Perge tVos annos feLIX fortVna beavIt, sIt sIt faVsta tVIs MI FrIDerICe rotIs. Die 5 Martii factus

Jedná se o oslavné básnické dílo pro Friedricha Leopolda Kotulinského od Václava Jindřicha Kučery z Miletína. Název převzat z vazby.

TISKY

- (1) Al serenissimo, e reverendissimo prencipe, alli celsissimi, illustrissimi, e reverendissimi signori, patroni miei colendissimi signori canonici, del reverendissimo capitolo episcopale di Olmitz. A Olmitz, metropoli del marchionato di Moravia, appresso di Joannis Josephi Kylian, anno MDCCI (1701) A4, B2 [= 6] ff.
- (2) Zu teutscher Poësi neu-zubereite, hoch-edle und mehr als goldene Schreib-Feder, welcher Nutzbarkeit aller Welt hochdienlich, auch nie gnug zu loben, noch zu

beschreiben. An Tages-Licht gegeben worden duce Minerva, comite ingenio von Adamo Ignatio Stobaeo Prutheno Regiomonto. N.D.S.. [S.l., s.n.], 1697)(4 [= 4] ff.

- (3) Christo nell'orto, azione sacra, per musica a cinque voci da cantarsi in Bruna nella quaresima dell' anno 1731. Per comando di sua altezza eminentissima il signor cardinale Wolffango Annibale di Schrattenbach, protettore della Germania, vescovo d'Olmitz, duca, prencipe del Sacro Romano Imperio, conte della Regia Capella di Boemia, e consiglier di stato attuale di S. Maesta Cesarea e Cattolica. In Bruna nella stamperia di GiacomoMassimilianoSwoboda, (1731) A-D4 [= 16] ff.
- (4) La caduca di gerico, azione sacra per musica a cinque voci da cantarsi in Bruna nella quaresima dell' anno 1730. Per comando di sua altezza eminentissima il signor cardinale Wolffango Annibale di Schrattenbach, protettore della Germania, vescovo d'Olmitz, duca, prencipe del Sacro Romano Imperio, conte della Regia Capella di Boemia, e consiglier di stato attuale di S. Maesta Cesarea e Cattolica. In Bruna nella stamperia di GiacomoMassimilianoSwoboda, (1730) A-D4, E1 [= 17] ff.
- (5) Venceslao, drama per musica. Da rappresentarsi nel teatro di sua eccellenza il signor conte Francesco Antonio di Sporck. Consacrato a sua eccellenza il signor Damiano Giouan Filippo del S.R.I. libero barone di Sickingen, consigliere attuale di stato, e di guerra; E cameriere della chiaue d'oro di sua Maesta Cesarea e Catholica; Come pure suo generale-maresciallo di campo; E colonello d'un regimento d'infanteria; Comandante generale nel regno di Boemia &. Stampato in Praga da Wolffgango Wickhart, stampatore dell'arciuescouo, e delli sig. stati del regno di Boëmia, 1725 A-K4, L2 [= 42] ff.
- (6) La passione di Giesu Cristo Signor nostro, componimento sacro, per musica a quattro voci applicato al suo santissimo sepolcro, e cantato in Bruna nella quaresima dell'anno 1731. Per comando di sua altezza eminentissima il signor cardinale Wolffango Annibale di Schrattenbach, protettore della Germania, vescovo d'Olmitz, duca, prencipe del Sacro Romano Imperio, conte della Regia Capella di Boemia, e consiglier di stato attuale di S. Maesta Cesarea e Cattolica. In Bruna nella stamperia di GiacomoMassimilianoSwoboda, (1731) A-C4, D1 [= 13] ff.
- (7) Santa Catterina, azione sacra per musica a tre voci da cantarsi in Bruna nella quaresima dell'anno 1731. Per comando di sua altezza eminentissima il signor cardinale Wolffango Annibale di Schrattenbach, protettore della Germania, vescovo d'Olmitz, duca, prencipe del Sacro Romano Imperio, conte della Regia Capella di Boemia, e consiglier di stato attuale di S. Maesta Cesarea e Catolica. In Bruna nella stamperia di GiacomoMassimilianoSwoboda, (1731) A-B4, C2 [= 10] ff.
- (8) Il mondo trionfante nella concezione di Maria Sempre Vergine, azione sacra per musica a quattro voci da cantarsi in Bruna nella quaresima dell'anno 1730. Per

comando di sua altezza eminentissima il signor cardinale Wolffango Annibale di Schrattenbach, protettore della Germania, vescovo d'Olmitz, duca, prencipe del Sacro Romano Imperio, conte della Regia Capella di Boemia, e consiglier di stato attuale di S. Maesta Cesarea e Catolica. In Bruna nella stamperia di GiacomoMassimilianoSwoboda, (1730) A-C4, D1 [= 13] ff.

- (9) Bersabea, ovvero il pentimento di David. Azione tragico-sacra per musica a sei voci da cantarsi in Bruna nella quaresima dell'anno 1730. Per comando di sua altezza eminentissima il signor cardinale Wolffango Annibale di Schrattenbach, protettore della Germania, vescovo d'Olmitz, duca, prencipe del Sacro Romano Imperio, conte della Regia Capella di Boemia, e consiglier di stato attuale di S. Maesta Cesarea e Cattolica. In Bruna nella stamperia di GiacomoMassimilianoSwoboda, (1730) A-D4, E2 [= 18] ff.
- (10) Morte, e sepoltura di Christo, azione sacra, per musica a cinque voci da cantarsi in Bruna nella quaresima dell'anno 1730. Per comando di sua altezza eminentissima il signor cardinale Wolffango Annibale di Schrattenbach, protettore della Germania, vescovo d'Olmitz, duca, prencipe del Sacro Romano Imperio, conte della Regia Capella di Boemia, e consiglier di stato attuale di S. Maesta Cesarea e Cattolica. In Bruna nella stamperia di GiacomoMassimilianoSwoboda, (1730) A-C4 [= 12] ff.
- (11) Ritorno d'amante serenata pastorale da prodursi da dame e cavalieri in Breslavia l'anno 1722. In occasione di festeggiare il nome dell'illma sig.ra contesa Antonia di Kottvlinzky, nata contessa di Rottal. Poesia e musica del sig.re Pietro Viocca = Die Zurückkunft des Geliebten in einer Pastoral Serenata von einigen Dames und Cavaliers in Breßlau anno 1722. Vorzustellen, ... (Breslau?), [s.n.], (1722) A-B4, C3 [= 11] ff.
- (12) Christo nell'orto, azione sacra, per musica a cinque voci da cantarsi in Bruna nella quaresima dell'anno 1731. Per comando di sua altezza eminentissima il signor cardinale Wolffango Annibale di Schrattenbach, protettore della Germania, vescovo d'Olmitz, duca, prencipe del Sacro Romano Imperio, conte della Regia Capella di Boemia, e consiglier di stato attuale di S. Maesta Cesarea e Cattolica. In Bruna nella stamperia di GiacomoMassimilianoSwoboda, (1731) A-D4 [= 16] ff.
- (13) Musa gratulabunda seu Carmen panegyricum, praenobili, clarissimo et consultißimo domino Wenceslao Ferdinando Brykczy Strnystko a Leonina Porta, cum in facie totius magnae Universitatis Carolo-Ferdinandae Pragensis juris utriusque doctor, in magna aula Carolina crearetur una cum duobus praenobilibus, clarissimis et consultissimis dominis neo-doctoribus, InsIgnIa Dante CLarIssIMo, e IVre VtroquVe doctore: domino Joanne Christophoro Schambogen, institutionum imperialium professore publico & ordinario. Oblatum Friderico Adalberto Piseczky affine ejus semper obligatissimo. (Pragae), typis archi-episcopalibus, excudebat Paulus Postrzihacz, (1671) A-B4 [= 8] ff.

- (14)   Ciro. Drama per musica da rappresentarsi nella cesarea corte per comando augustissimo nel carnevale dell'anno MDCCXV. Poesia del s.r dottor Pietro Pariati, poeta di S. M. C. e Catt.a. Posta in musica dal s.r Francesco Conti, compositore di camera, e tiorbista di Sua M.a Ces.a e Catt.a. Con l'arie per il ballo del s.r Nicola Matteis, direttore della musica instromentale dell'istessa M.a Sua Ces.a e Catt.a. Vienna d'Austria, appresso gli heredi Cosmeroviani della stamperia di S.M.C., (1715) A4, B8-D8, E4 [= 32] ff.
- (15)   Der Ursprung. Des im Marggraftumb Mähren in Znaimber Creiß ligenden hochgräfflich-questenbergischen Städtlein Jaromeritz, musicalisches Schau-Spiel, welches a. 1730 zur ewigen Gedächtnuß und gewöhnlich-herbstlichen Unterhaltuug durch Ihro eigene von dar gebürtige Musicos haben vorstellen lassen. Ihro hochgräfl. Excellenz Herr Johann Adam, des Heil. Röm. Reichs Graf von- und zu Questenberg, dermahligter Besitzer dieses Orts. Die Poësie ist von Herrn Nicodemo Blinoni, die Music aber von Herrn Frantz Anton Mitscha Patricio Jaromericensi und Capel-Meistern allda. Ins Teutsche übersetzt von Rademin. Wienn, gedruckt bei Johann Baptist Schilgen, Ni. Oe. Landschafts-Buchdruckern, (1730) A-B8, C6 [= 22] ff.

117.

CH-RKP-0000.113

1813, Morava (Veselí nad Moravou), pap., I + 227 (recte: 206) ff. + 1 vložený dvoulist, 39,5 x 24,5 cm, vaz. soudobá

Původní *foliace* inkoustem vpravo nahoře, první folio označeno při katalogizaci tužkou vpravo nahoře. Chyba ve foliaci: po f. 157 následuje hned f. 178 a tato foliace pokračuje až do konce. Mnoho folií prázdných. Chyba ve foliaci: po f. 157 následuje hned f. 178 a tato foliace pokračuje až do konce. Mezi ff. 10 a 11 vložen dvoulist menšího formátu: "*Herrschaft Wessely. Specification uiber von der untern Wlaka im Jahre 1813 jährlich eingehenden Zins ...*" Tabulkový formulář předkreslený inkoustem pro každou stranu. — *Písmo*: Na rukopise se podílely dvě písarské ruce, obě píší německou novogotickou kurzívou a vzájemně se doplňují. Většinu textu však zapsala písarská ruka A, která předepsala i jednotlivé kolonky formuláře. — *Vazba*: Původní polokožená vazba o čtyřech vazech, lepenkové desky se dvěma tkanicemi, na hřbetě otřelá slepotisková výzdoba, po stranách hmatníky.

1r-227r

"Herrschaft Wessely Rentamts Empfang Hauptbuch für das Jahr 1813"

List obsahující titul napsaný rumělkou byl původně nalepen na přední desce, nyní je volně vložen do rukopisu. Titul dnes téměř nečitelný.

Jedná se o knihu příjmů z roku 1813 vedenou na panství Veselí nad Moravou . Signatura CH 113 původně použita Dokoupilem pro rukopisný přívazek ke starému tisku CH-0006.225, v jehož pojetí byly tyto rukopisné přívazky označeny jako ostatní rukopisné celky v jedné číselné řadě CH-RKP. Dnešnímu stavu však odpovídají signatury těchto "nosičů", tj. starých tisků, které takové rukopisné přívazky obsahují.

118.

CH-0005.748

post 1640, konvolut, pap., MS: VI + 212 pp., 29,5 x 18 cm, vaz. soudobá

Původní *paginace* inkoustem vpravo nahoře, dovedená do p. 196. Moderní *paginace* tužkou vpravo nahoře, římskými číslicemi označeny strany na začátku rukopisu, strany na konci včetně prázdných dopočítány při katalogizaci. Rukopis poškozen vlhkem, bahnem a rozpadem papíru. — *Písmo*: Na rukopise se podílela jediná písařská ruka píšící německou novogotickou kurzívou, nadpisy německou novogotickou polokurzívou, latinská slova humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o čtyřech vazech s červeno-modrou barvenou ořízkou, dřevěné desky potažené tmavě hnědou usní s otřelým zlaceným ornamentálním slepotiskem, po stranách pergamenové hmatníky. Dolní okraj hřbetu natřený červenou barvou se signaturou: *A.I.38*, nahoře nalepený papírový štítek s nápisem tužkou: "*Pol. 29/a*". Vazba silně poškozená, chybí přední deska a polovina zadní desky, dnes vloženo do lepenkových desek.

**"Der römischen kaiserlichen auch zu Hungarn
und Böhaimb etc. königlichen Maiestät, Ferdinand
deß Dritten etc. Über der neuen Landsordnung
deß Königreichs Böhaimb publicirte königliche
Declaratorien und Novellen. MDCXXXX (1640)"**

MS

I, III-196   "Wir Ferdinandt der Dritte, von Gottes Gnaden erwählter römischer Kaiser ... [p. 1:] Ad rubricam Von der Erbhuldigung. Aa I. Obwohl in der Verneuerten Landes Ordnung sub Lit. A. 2., so wohl die Rotul der

Erbhuldigung fürgeschrieben ..." x "... königliche Statthalter gelangen lassen, damit darüber fernere nottürftige Verordnung beschehen könne"

197-198 "Register der Tituln, so in diesen königlichen Declaratorien und Novellen einkommen"

Jedná se o konvolut dvou tisků a jednoho rukopisu, který je opisem tisku obsahující Deklaratoria a Novely z roku 1640, tj. dodatky k Obnovenému zřízení zemskému pro Čechy. Vzhledem k obsahovému složení je patrné, že rukopis tvoří tematicky uzavřený celek. Rukopis CH-0005.748 je zaznamenán pod č. 30 v Noppově katalogu CH 1 na p. 983.

TISKY

- (1) Der römischen kaiserlichen auch zu Hungarn und Böhaimb, etc. königlichen Majestät Ferdinandi deß Andern, etc. Verneuerte Landes-Ordnung. Deroselben Erb Königreichs Böhaimb. Getruckt zu Wien in Oesterreich bei Gregor Gelbhar, auf der hohen Brucken, römischerkaiserlicherMajestät Hofbuchdrucker im Jahr MDCXXVII (1627) [8], 551, [10] pp.
Před vlastním tiskem předchází dvě prázdné strany.
- (2) Der römischen kaiserlichen auch zu Hungarn und Böheimb königlichen Majestät Ferdinandi II. Verneuerte Taxordnung. Wie nämlich und welcher gestalt, auch wie hoch die Taxen bei dero königlichen Land- Hof- und Lehen Tafel, so wol bei dem Camer Recht und Burggrav Amt, in deroselben Erbkönigreich Böheimb von einer jeden Sach entrichtet werden sollen. Erstlich getruckt in der kaiserlichen Haupt- und Residenzstat Wien in Oesterreich bei Gregor Gelbhar und jetz mit dero Privilegi auf X. Jahr zu Prag bei Sigmund Lewa. M. DC. XXIX. [2], 33, [1] pp.
Za poslední tištěnou stranou následuje 92 prázdných stran, poté pokračuje rukopisný přívazek.

119.

CH-0005.959

post 1567, Polsko?, konvolut, pap., MS: 4 ff., 30,5 x 19,5 cm, vaz. soudobá

Foliace provedena tužkou vpravo nahoře při katalogizaci. — *Písmo*: Rukopisná část zapsána jedinou písařskou rukou, a to německou novogotickou kurzívou. Provenienční poznámky na zadním přidešті a na titulním listu tisku zapsaly tři další ruce, které nejsou identické s písařem rukopisného přívazku. — *Vazba*: Původní kožená vazba o čtyřech

vazech, dřevěné desky potažené světlou vepřovicí s ornamentální slepotiskovou výzdobou ve vnějších rámcích, uprostřed přední desky znak saských kurfiřtů, uprostřed zadní desky znak braniborských kurfiřtů, vnitřní orámování - rostlinné ornamenty, hlavičky bez legend, střední orámování - alegorie *"Mors ero"* (Zmrtvých vstání), *"Ecce Virgo"* (Zvěstování), *"Hic Est Filius"* (Křest Páně), *"Ecce Agnus"* (Ukřižování), na přední desce dopsáno inkoustem *"G. Lauternbach Regentenn Bvch(?)"*, zachovány dvě mosazné řemínkové spony, hřbet natřen sekundárně bílou barvou, dole signatura: *K.III.26*, po okrajích papírové hmatníky. — *Vlastnické poznámky*: Na zadním přidešti torzo zápisu (částečně vyškrabáno): *"Anno 1568. Item den 14. Marci vom ... Liep(?) buchfuerer vom ... zu Oppeln kaufft ... "*. Na titulním listu tisku: *"Sigmund Andreß von Syrz(?) m.p. hat mir es an einer Halßuhr zugeben Joann von Krueg"*. Podle úpravy hřbetu náležel rukopis do knihovny hrabat Walldorffů.

**"Erzney vor Pestes dem gemeinem Mann nutzlich
zugebrauchen"**

MS

1r-3r   **" Man soll nehmen ein Kraut Peffel genant Polnisch wrotycz, das sol man sieden inn einem schlecht Wasser ... " x "... in zunehmendem Mondt Im dritten Jar ist es gnug ein mahl In 12 Monaten, und nach diesem dein lebenslang In zweien Jaren ein mahl"**

Na f. 4r rukou písaře rukopisu nejspíše soupis jeho knih: *"Von Juden lib. 4 cap. 4; Lutius Neratius fol. 225; Vom Khönig zu Vngern und Banckbano fol. 302; Tyran abgemahlett fol. 101; das man nach beschrieben Rechts richten sol fol. 34/87; auch vom Papiniano und Phanorino ibidem; Welche Ir Vatterlandt geschicht haben fol. 296 in fine"*.

Jedná se rukopisné poznámky umístěné na konci konvolutu složeného ze dvou tisků z 16. století a obsahující lékařské recepty proti moru. Text vznikl pravděpodobně v Polsku (viz f. 1r) a nějakou dobu musel být v Polsku uchováván (viz provenience).

TISKY

- (1)   Regentenbuch Auffß fleissigst vnd herrlichst itzt von Newem vbersehen, vnd durchaus an vielen orten Corrigiert, Gemehret, vnd Gebessert. Allen Regenten vnd Oberkeiten zu anrichtung vnd besserung erbarer vnd guter Policy, Christlich vnd nötig zu wissen. Es ist auch vber die Rede des Griechischen Philosophi Musonij, dem

gemeinen Nutz zum besten, hieran gedruckt, die Summa der Platonischen Lere, von den Gesetzen vnd Regierung des gemeinen Nutzes. Wie die von JohanneSchleydano in Latein zusammen gezogen etc. Vom Ampt der Könige vnd Regierung des gemeinen Nutzes in der löblichen Kron Frankreich, des fürtrefflichen Mannes ClaudiiSessels, Zwey schöne Bücher, wie er die in Frantzösischer Sprach geschrieben, vnd von JohanneSchleydano ins Latein gebracht. Auch ein Christliche vnd trewe Oration vnd Vermanung an die Regierung der löblichen Kron Franckreich, etc. Jtzund allen Potentaten, Königen, Fürsten und Herrn, so sich Erbarer guter Regierung befeissigen, Dergleichen in Policey und Kriegssachen, viel herrlicher, weiser und nützlicher Ratschlege vnd bedencken erfahren vnd wissen wollen, zu ehren vnd besten erstlich in Frantzösischer Sprach geschrieben, folgent ins Latein verandert, vnd letztlich alles in vnser Deudsche Sprache versetzt Durch Georgium Lauterbecken, Brandenburgischen Raht auffm Gebirge. Alles mit Römischer Keyserlicher Maiestat Befreyung, nicht nach zudrucken. (Gedruckt zu Leipzig durch Johan. Rhambaw) 1567 [24], CCCLXVIII (recte: 367), [80] ff.

- (2) BauwOrdnung. Von Burger vnd Nachbarlichen Gebeuwen, in Stetten, Merckten, Flecken, Dörffern, vnd auff dem Land, sampt derselbigen anhangenden Handwercker kosten, gebrauch vnd gerechtigkeit, in drey Theil verfast vnd zusammen gezogen, welches Innhalt nach der Vorred weiter auff das aller kürtest zuvernemen ist. Allen Oberkeiten vnd Underthanen nütz und dienstlich zu gebrauchen, Vormalis in Druck nie außgangen, etc. Durch Leonhart Frönsperger. (Getruckt zu Franckfurt am Mayn bey Georg Raben, und Weygand Hanen Erben), 1564 [6], CXII, [2] ff.

120.

CH-0007.040

ante 1742, pap., II + 101 ff., 24 x 19,5 cm, vaz. soudobá

Foliace mladší tužkou vpravo nahoře průběžně do konce rukopisu. Při katalogizaci označeny tužkou vpravo nahoře i prázdné strany na začátku a na konci. Ff. Iv-IIv, 25r-26v, 85v, 99v-101v prázdná. Poškozeno vlhkem a bahnem. — *Písmo*: Text psán jedinou písářskou rukou, a to humanistickou kurzívou. — *Vazba*: Původní kožená vazba o pěti vazech s červenou ořízkou, lepenkové desky potažené hnědou usní se zlaceným ornamentálním slepotiskem na hřbetě, nahoře nalepený papírový štítek s nečitelným nápisem, dolní okraj hřbetu natřený červenou barvou se signaturou *A.II.42*. Na přední desce vyražený zlacený nápis Mr. Chaps . Vazba mírně poškozená, ff. 92-93 uvolněny z vazby. — *Výzdoba*: Text doprovázen serií ručně kreslených příloh, na něž odkazují

marginální číselné indexy. — *Vlastnické poznámky*: Na zadním přidešti inkoustem: "*Ce livres appartient a monsieur Nicolas Chenot demeurent dans la Rue du Cambout a Metz le 16 Octobre 1742 signe Nicolas Chenot*". Podle vazby rukopis patřil do knihovny Gottfrieda Ignáce Walldorfa. — Na přední a zadní předsádce zkoušky pera a německý text soudobou rukou: "*Der Herr hat es gegeben, der Herr hat es genommen, der Nahme des Herrn sei gelobet*" (Job 1,21). "*Hochwohlgebohrner gnädig und hochgebiethender Herr Hauptmann*"

" [Traité des proportions et Elemens de geometrie] "

(a) 1r-25r "Traité des proportions"

"On ne vient a la connoissance d'une quantité inconnue ..." x [f. 24v:] "
... des quantités connues. Exemples ..."

(b) 27r-99r "Elemens de geometrie"

"La geometrie est une science, qui a pour objet l'étendue ..." x " ... la
circonference est au diamettée connue 355 a 113. Fin"

Francouzský rukopis pojednávající o geometrii s ručně narýsovanými geometrickými nákresey vycházející z Euklidových šesti knih o geometrii a z některého blíže neurčeného francouzského tisku o geometrii z konce 17., resp. z první poloviny 18. století.